

St.meld. nr. 39

(2004–2005)

Om dei fiskeriatvatalane Noreg har inngått
med andre land for 2005 og fisket etter
avtalane i 2003 og 2004

Forord

Fiskeri- og kystdepartementet legg med dette fram ei melding til Stortinget om dei fiskeriavtalane Noreg inngår med andre land. Ei slik melding skal leggjast fram årleg. Meldinga blei første gong lagt fram i 1995. Ein viser i den samanheng til St.meld. nr. 49 (1994-95) om dei årlege fiskeriavtalane Noreg inngår med andre land. I denne meldinga la Fiskeridepartementet vekt på å gi ei omtale av det rammeverket som blei inngått i tilknyting til utvidinga av den norske økonomiske sona på syttitalet, og som ligg til grunn for dei årlege kvoteforhandlingane (rammeavtalane). Desse avtalane er ikkje særskilt omtalte i denne meldinga.

Denne meldinga omtalar kvoteavtalane for 2005, norsk deltaking i fleirsidig fiskerisamarbeid og i regionale forvaltningsorganisasjonar. Det blir vidare gjort greie for bestandsutrekning, rådgiving, tilstandsrapportar og langsiktige forvaltningsplanar for dei viktigaste bestandane som Noreg deler med andre land. Meldinga omtalar også dei kontrolltiltaka som er sette i verk i Noregs økonomiske sone (NØS) for å kontrollere norsk og utanlandsk fiske på tildelte kvotor, i tillegg til kontrollsamarbeidet med andre land og tiltak mot uregulert fiske. Til sist gir meldinga ei oversikt over i kva grad norske og utanlandske fiskarar utnytta kvotane sine i 2003 og 2004, og kva slags fartøygrupper som fiskar på dei kvotane Noreg har i sonene til andre land.

Kvoteavtalane for 2005 finst på Fiskeri- og kystdepartementets heimesider:
<http://www.dep.no/fkd/>

Innhold

1	Samandrag.....	7	4.2.1	Nordaustarktisk torsk.....	34
2	Innleiing.....	10	4.2.2	Nordaustarktisk hyse	35
2.1	Oppretting av dei økonomiske sonene	10	4.2.3	Nordaustarktisk sei	37
2.2	Regulering av utanlandsk fiske i norske jurisdiksjonsområde.....	10	4.2.4	Lodde i Barentshavet	38
3	Dei ulike fiskeriavtalane for 2005.....	13	4.2.5	Norsk vårgytande sild	40
3.1	Det forebuande arbeidet.....	13	4.2.6	Nordsjøsild	41
3.2	Kvoteavtalane for 2005.....	14	4.2.7	Makrell	43
3.2.1	Noreg – Russland	14	4.2.8	Sei i Nordsjøen og vest av Skottland	45
3.2.2	Noreg – EU (fisket i Nordsjøen, Barentshavet, vest av Dei britiske øyane og ved Grønland)	16	4.2.9	Torsk, hyse og kviting i Nordsjøen	46
3.2.3	Noreg – Færøyane.....	19	4.2.10	Kolmule	48
3.2.4	Noreg – Grønland.....	20	5	Kontrollordningar	52
3.2.5	Noreg – Island	20	5.1	Kontroll av fiske i norske jurisdiksjonsområde.....	52
3.2.6	Noreg – EU (fisket i Skagerrak/Kattegat)	21	5.2	Kontrollsamarbeid	53
3.2.7	Noreg – EU (Sverige)	21	5.3	Tiltak mot uregulert fiske.....	53
3.2.8	Regulering av norsk vårgytande sild i Nordaust-Atlanteren.....	21	6	Fisket etter avtalane i 2003 og 2004	55
3.2.9	Regulering av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen.....	22	6.1	Norsk utnytting av kvotar.....	55
3.2.10	Forhandlingar om eit forvaltningsregime for kolmule	22	6.1.1	Noreg – Russland	55
3.2.11	Regulering av makrell.....	22	6.1.2	Noreg – EU	56
3.2.12	NAFO	22	6.1.3	Noreg – Færøyane	58
3.2.13	NEAFC	24	6.1.4	Noreg – Grønland	58
3.2.14	IWC, NAMMCO og CITES	26	6.1.5	Noreg – Island, om fisket etter botnfisk og lodde i islandsk sone	59
3.2.15	CCAMLR	27	6.1.6	Noreg-Grønland-Island; lodde ved Jan Mayen, Grønland og Island	59
3.2.16	ICCAT	28	6.1.7	Noreg – EU (Sverige – Danmark), om fisket i Skagerrak/Kattegat	60
3.2.17	SEAFO	28	6.1.8	Norsk fiske i det nordvestlege Atlanterhavet	60
4	Bestandsutrekning, rådgiving, tilstandsrapportar og langsiktige forvaltningsplanar.....	30	6.1.9	Norsk fiske i Irmingerhavet	61
4.1	Bestandsutrekning og rådgiving	30	6.1.10	Norsk vårgytande sild	61
4.1.1	Bestandsutrekning	30	6.2	Utanlandsk utnytting av kvotar i norske havområde i 2003 og 2004	62
4.1.2	Metodar for utrekning av bestandsstørrelse.....	31	6.2.1	Russland – Noreg	62
4.1.3	Forvaltningsplanar og rådgiving	31	6.2.2	EU – Noreg	62
4.1.4	Rådgiving frå Det internasjonale råd for havforsking (ICES)	34	6.2.3	Færøyane – Noreg	64
4.2	Tilstandsrapportar og rådgiving for dei viktigaste fiskebestandane i norske farvatn	34	6.2.4	Grønland – Noreg	64
			6.2.5	Island – Noreg	65
			6.2.6	EU (Sverige – Danmark) – Noreg, om fisket i Skagerrak/Kattegat	65
			6.2.7	Sverige – Noreg	65
			6.2.8	Polen – Noreg	65

St.meld. nr. 39

(2004–2005)

Om dei fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2005 og fisket etter avtalane i 2003 og 2004

*Tilråding fra Fiskeri- og kystdepartementet av 10. juni,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Bondevik II)*

1 Samandrag

Kvoteavtalane for 2005, deltaking i fleirsidig fiskerisamarbeid og i regionale forvaltningsorganisasjonar

I fiskeriforhandlingane med Russland om ein kvoteavtale for 2005 blei partane samde om ein totalkvote (TAC) for norsk arktisk torsk på 485.000 tonn, medrekna 21.000 tonn murmansktorsk. Det er framleis grunn til å uroe seg over situasjonen for norsk kystsorsk. Kvoten er derfor ikkje sett høgare enn til 21.000 tonn for 2005. Dette er i tråd med forvaltningsplanen vedteke under den 31. sesjonen i fiskerikommisjonen.

Noreg og Russland har sett ein totalkvote for norsk arktisk hyse på 117.000 tonn for 2005. Ettersom loddebestanden er på eit botnnivå, blei det heller ikkje i 2005 opna for fiske etter lodde. Noreg og Russland er også for 2005 samde om eit kvotebyte på eksklusive bestandar.

Noreg og Russland har fastsett ein totalkvote på 1.680.000 kongekrabbar for 2005, fordelt med 1.400.000 krabbar til Russland og 280.000 til Noreg. I forståing med Russland har Noreg i 2005 vidareført vestgrensa for den felles forvaltninga av kongekrabbe ved 26° austleg lengdegrad

(Magerøya) for å kunne redusere spreiinga av kongekrabbe vest for denne grensa.

Eit hovudfokus for samarbeidet mellom Noreg og Russland om forvaltning og kontroll i Barentshavet i 2004 har vore arbeidet med ein styrka kontroll med omlasting av fisk i Barentshavet. Det blei i forbindelse med forhandlingane om ein kvoteavtale for 2005 lagt fram forslag til eit kontrollregime retta mot denne aktiviteten, og partane forplikta seg til å implementere dette i sine nasjonale regelverk.

Som for 2004, speglar også kvoteavtalen med EU for 2005 den vanskelege bestandssituasjonen for fleire av botnfiskbestandane i Nordsjøen. Partane har mellom anna vedteke å føre vidare kvoten for torsk på same nivå som i 2003, då denne blei kraftig redusert. Vidare er totalkvotane for hyse, sei og rødspette reduserte frå 2004 til 2005. Noreg og EU er dessutan samde om å fortsette det felles arbeidet med å forbetre beskatninga av botnfisk.

I 1999 blei Noreg, EU og Færøyane samde om ein trepartsavtale for forvaltning av makrell i Nordaust-Atlanteren. Med denne avtalen aksepterte Noreg og EU at Færøyane er kyststat til

makrellen. Partane har inngått tilsvarende avtalar for 2001, 2002, 2004 og 2005.

Fordelinga av makrell mellom Noreg og EU er eit spørsmål som partane forhandlar om og følger opp i dei årlege tosidige forhandlingane.

Dei tre kyststatane vedtok ein såkalla «referanse-TAC», som var utgangspunkt for drøftingane i NEAFC om regulering av makrellfisket i internasjonalt farvatn for 2005. På årsmøtet i NEAFC vedtok partane ei regulering av makrell i internasjonalt farvatn som inneber ein kvote for dette området på 40.185 tonn. Både Russland og Island har sett fram formelle reservasjonar mot denne reguleringa.

Noreg har for 2005 inngått kvoteavtalar med EU om fisket i Skagerrak/Kattegat og om svensk fiske i den norske delen av Nordsjøen. Noreg har vidare inngått tosidige kvoteavtalar for 2005 med Færøyane og Grønland. Det er for 2005 også utveksla kvotar med Island i tråd med «Smotholsavtalen» og den tilhøyrande tosidige avtalen, medan Noreg i 2004 vidareførte trepartsavtalen med Island og Grønland om regulering av lodde i området mellom Island, Grønland og Jan Mayen.

Det er ikkje inngått ein fempartsavtale mellom Noreg, Russland, EU, Færøyane og Island om regulering av fisket etter norsk vårgytande sild i Nordaust-Atlanteren for 2005. Noreg har i mangel av ein fempartsavtale underskrive ein førebels tosidig avtale med Russland for 2005. Avtalen med Russland inneber at dei kan fiske 50.000 tonn sild i NØS nord om 62°N.

Sidan 1999 har dei landa som er definerte som kyststatar til kolmule – Noreg, EU, Færøyane, Island og Grønland – arbeidd med å etablere eit forvalningsregime for heile kolmulebestanden. Desse partane er einige om at ein må sikte seg inn mot eit reguleringssystem med to komponentar: eit kyststatsregime og ei separat NEAFC-regulering av fisket i internasjonalt farvatn. Kyststatane har sidan februar 2000 hatt fjorten drøftingar om kolmuleforvaltninga utan å kome til ei endeleg løysing.

Partane i NEAFC blei på årsmøtet i 2004 ikkje einige om reguleringstiltak for fiske av uer i Irmingerhavet i 2005. Noreg fastsette derfor ein unilateral kvote basert på ein TAC på 82.000 tonn, som er i tråd med det kyststatane Danmark (på vegne av Færøyane og Grønland) og Island la seg på. Partane har imidlertid etter årsmøtet blitt samde om reguleringstiltak også for uer i 2005 basert på ein TAC på 75.200 tonn.

Delar av uerbestanden i Irmingerhavet, som blir forvalta av NEAFC, har dei seinaste åra vore

observert og delvis utnytta i NAFO-området. Den norske uerkvoten for 2005 er, som i åra 2001 til 2004, ein totalkvote for begge områda.

Rekefisket ved «Flemish Cap» (NAFO-området) har sidan 1996 vore regulert gjennom grenser for kor mange fartøy som kan delta i fisket, og kor mange døgn dei kan fiske samla. Norske fartøy kan samanlagt fiske i 1.985 fiskedøgn i 2005, og 32 norske fartøy kan ta del i fangsten.

Noreg har også i 2003 vore representert i ulike møte i globale og regionale forvaltnings- og verneorganisasjonar som IWC, NAMMCO, CITES, CCAMLR og ICCAT. Noreg er også medlem i SEAFO.

Bestandsutrekning, rådgiving, tilstandsrapportar og langsiktige forvaltningsplanar

Dei årlege forhandlingane Noreg fører med andre land er baserte på rådgivinga frå Det internasjonale havforskingsrådet, ICES («International Council for the Exploration of the Sea»). Rådgivinga frå ICES utarbeidast av Den rådgivande komitéen for fiskeriforvaltning, ACFM («Advisory Committee on Fisheries Management»). ACFM hentar inn vitskapleg bakgrunnsmateriale frå medlemslanda og gir årlege råd om fangstmengder for dei viktigaste fiskeslaga i Nordaust-Atlanteren.

Sidan 1997 har Noreg vore med på å vedta langsiktige forvaltningsplanar for alle fellesbestandane i Barentshavet saman med Russland, dei viktigaste botnfiskbestandane og sild i Nordsjøen saman med EU, makrell i Nordaust-Atlanteren saman med EU og Færøyane og norsk vårgytande sild saman med EU, Russland, Island og Færøyane. Slike planar er ein viktig føresetnad for å oppnå målet om ei berekraftig forvaltning av alle dei kommersielle fiskebestandane som Noreg deler med andre land.

Kontrollordningar

Noreg har no fått på plass kontrollavtalar og avtalar om gjensidig satelittsporing med dei viktigaste samarbeidspartane på fiskerisektoren, mellom anna med Russland og EU-landa.

Fiskeridepartementet vedtok 1. juni 2000 å innføre satellittovervakning av alle norske fiske- og fangstfartøy over 24 m. Slike fartøy er no underlagt sporing i område både under norsk og utanlands fiskerijurisdiksjon. Vidare kan alle norske fartøy, uavhengig av størrelse, sporast ved fiske i internasjonalt farvatn. Utanlandske fiskekartøy

blir underlagt krav om satellittsporing i Noregs økonomiske sone i tråd med tidspunkta som er avtala i dei ulike tosidige avtalane.

Norske styresmakter har dei seinare åra innført ei rekke tiltak for å hindre ulovleg og uregulert fiske. Eitt sentralt tiltak har vore den såkalla «svartelistinga» av fartøy som har drive uønska aktivitet i område utanfor norsk jurisdiksjon. Fartøy som har delteke i uregulert fiske i internasjonalt farvatn kan bli nekta lisens i Noregs økonomiske sone. Ein kan vidare nekte desse fartøya å føre norsk flagg, og under visse vilkår også nekte dei å lande fangst.

Norsk utnytting av kvotar

Dei norske fartøya har nytta kvoten på fellesbestanden torsk nord om 62°N fullt ut i 2003 og 2004, medan det sto noko att av hysekvoten i begge desse åra.

I Nordsjøen blei dei norske kvotane av fellesbestandane makrell og sild oppfiska i 2003 og 2004, medan det sto att ein rest av seikvoten begge åra. Kvotane på dei andre konsumfellesbestandane blei ikkje utnytta i same høge grad.

Til saman blei det i 2003 fiska 465.000 tonn kolmule i internasjonalt område, medan det i 2004 blei fiska 456.000 tonn. I 2003 og 2004 blei kolmulekvotane i både Færøy-sona og EU-sona nytta meir eller mindre fullt ut.

Norske linefartøy utnytta omlag 53 % av botnfiskkvotane av blålange, lange og brosme i EUs farvatn i 2002 og om lag 47 % 2004. I færøyske farvatn har norske fartøy fiska nesten heile botnfiskkvoten i både 2003 og 2004.

Noreg har kvotar ved Grønland etter dei årlege kvoteavtalane med Grønland og EU. For norske fiskarar er kvotane på blåkveite, kveite, uer og reker av stor verdi. Desse kvotane blir stort sett godt utnytta.

I sesongen 2003/2004 og 2004/2005 nytta dei norske fartøya nesten heile den norske lodddekvensen i områda ved Jan Mayen, Grønland og Island.

Det norske fisket i Skagerrak var i hovudsak konsentrert om reker og sild i 2003 og 2004.

Rekefisket ved Flemish Cap blei innsatsregulert i 1996. Rekefisket ved Flemish Cap er eit viktig potensielt driftsalternativ for rekeflåten, særleg er dette tilfelle for Grønlandsrekeflåten. Det var elleve fartøy som deltok i rekefisket ved Flemish Cap i 2003, medan fem fartøy deltok i 2004.

I tillegg til fisket innanfor kvoteavtalar med andre land, har norske fartøy sidan 1990 fiska uer i internasjonalt område i Irmingerhavet. Dette fisket nådde ein topp i 1992 og 1993 med om lag 14.600 tonn begge åra. I 2003 blei det fiska om lag 3.200 tonn, i 2004 om lag 7.650 tonn.

Utanlandsk utnytting av kvotar

Når det gjeld utanlandsk utnytting av kvotar, er det eit generelt trekk at kvotane av torsk, hyse og sei nord om 62°N er godt utnytta av dei landa som har kvoterettar i området.

Hovudtyngda av EUs fiske i Nordsjøen og i Skagerrak skjer på botnfiskkartar (torsk, hyse, sei o.a.), sild, makrell og industrifisk som tobis, augepål og kolmule. I følgje offisiell fangststatistikk har EU i dei seinare åra hatt relativt god utnytting av torske-, hyse- og seikvotane sine i Nordsjøen. Utnyttinga av dei fastsette kvotane i Skagerrak har også vore gjennomgåande høg for EU.

Når det gjeld EUs fiske i NØS i Nordsjøen var det låg utnytting av kvotane, med unntak for makrell der kvoteutnyttinga var høvesvis 70 % og 83 % i 2003 og 2004.

I 2003 fiska Færøyane 35 % av seikvoten sin i NØS i Nordsjøen, medan 54 % av seikvoten blei utnytta i 2004. I høve til kvotane sine har Færøyane fiska mykje sild og makrell i Nordsjøen i 2003 og 2004.

Grønland har sidan kvoteavtalen blei inngått i 1991 vore lite aktiv i fiske på konsumartar i Nordsjøen. I 2003 og 2004 har det vore aktivitet frå eitt grønlandsk fartøy.

I hovudsak utnyttar Sverige godt de bilaterale kvotane sine i norsk del av Nordsjøen, og Polen nytta seikvoten sin godt i 2003.

2 Innleiing

Ei erklæring frå Regjeringa av 26. september 1974 presenterte hovudlinene i fiskeripolitikken framover. Ved opprettinga av dei økonomiske sonene i tråd med det nye havrettsregimet, ønskte Regjeringa å medverke til at nyordningane i fiskeria i verda ikkje skulle verke forstyrrande på forholdet til andre land. Den norske fiskeripolitikken skulle gjennomførast i kontakt og forhandlingar med dei landa som blei påverka av dei norske utvidingstiltaka.

Regjeringa forsøkte såleis å kome fram til ordningar med desse landa som bygde på byterelasjonar, nedtrapping av fiske over tid, eller som tok omsyn til særlege interesser og vilkår.

Ein omfattande del av norsk fiske (målt i vekt) skjer på bestandar som vi deler med andre land. Dette var bakgrunnen for at Regjeringa forhandla fram rammeavtalar som både gav fiskekvotar til dei landa som utvidinga til soner på 200 n. mil fekk verknad for frå 1. januar 1977, og som tok vare på tradisjonelle norske fiskeinteresser i dei økonomiske sonene til andre land.

Etter FNs havrettskonvensjon av 10. desember 1982 har kyststatane suverene rettar til å utnytte ressursane i havet innanfor dei økonomiske sonene. Dei kyststatane som deler ein eller fleire fiskebestandar skal samarbeide om regulering og vern av bestandane.

Utvidinga av nasjonal fiskerijurisdiksjon til 200 nautiske mil på slutten av syttitalet førté såleis til ein overgang frå fleirsidige forhandlingar innan ramma av NEAFC (North East Atlantic Fisheries Commission) til tosidige forhandlingar mellom dei kyststatane som saman har suverene rettar til fiskebestandane. Dette inneber at såkalla tredje-land som ikkje har kyststatsrettar i det aktuelle området, ikkje tek del i avgjerder om forvaltninga av bestandane slik dei gjorde tidlegare.

Kyststatane har ei plikt til å fremje ei forsvarleg ressursforvaltning som samstundes skal ta omsyn til dei økonomiske behova til kystbefolkinga. Norske styresmakter legg vekt på dette når den norske fiskeripolitikken blir utforma. I tråd med dette fører Noreg årleg to- og fleirsidige forhandlingar med ei rekke land om forvaltning og vern av fiskebestandar, om gjensidig fangst-

løyve- og fiskekvotar, og om einsidig løyve for fiskarar i nokre land til å fiske i dei norske 200-mils sonene. Noreg har inngått ulike typar fiskeriavtalar som opnar for utanlandsk fiske i norske havområde. Noreg har mellom anna inngått avtalar om forvaltning av felles fiskebestandar og kvotebyte på eksklusive bestandar med Russland og EU og avtalar om gjensidige fangstrettar med Færøyane, Grønland og Island (for meir informasjon om rammeavtalane, sjå St.meld. nr. 49 (1994-95)).

Stortinget gav 11. juni 1996 samtykke til ratifikasjon av FNs havrettskonvensjon av 10. desember 1982 og FN-konvensjonen av 4. desember 1995 om fiske på det opne hav, som supplerer FNs havrettskonvensjon av 10. desember 1982. FN-avtalen om fiske på det opne hav forpliktar også til samarbeid om forsvarleg forvaltning av vandrante og langt migrerande bestandar. Noreg har derfor i aukande grad og på ulikt sett tatt del i samarbeidet i ulike relevante internasjonale organisasjoner.

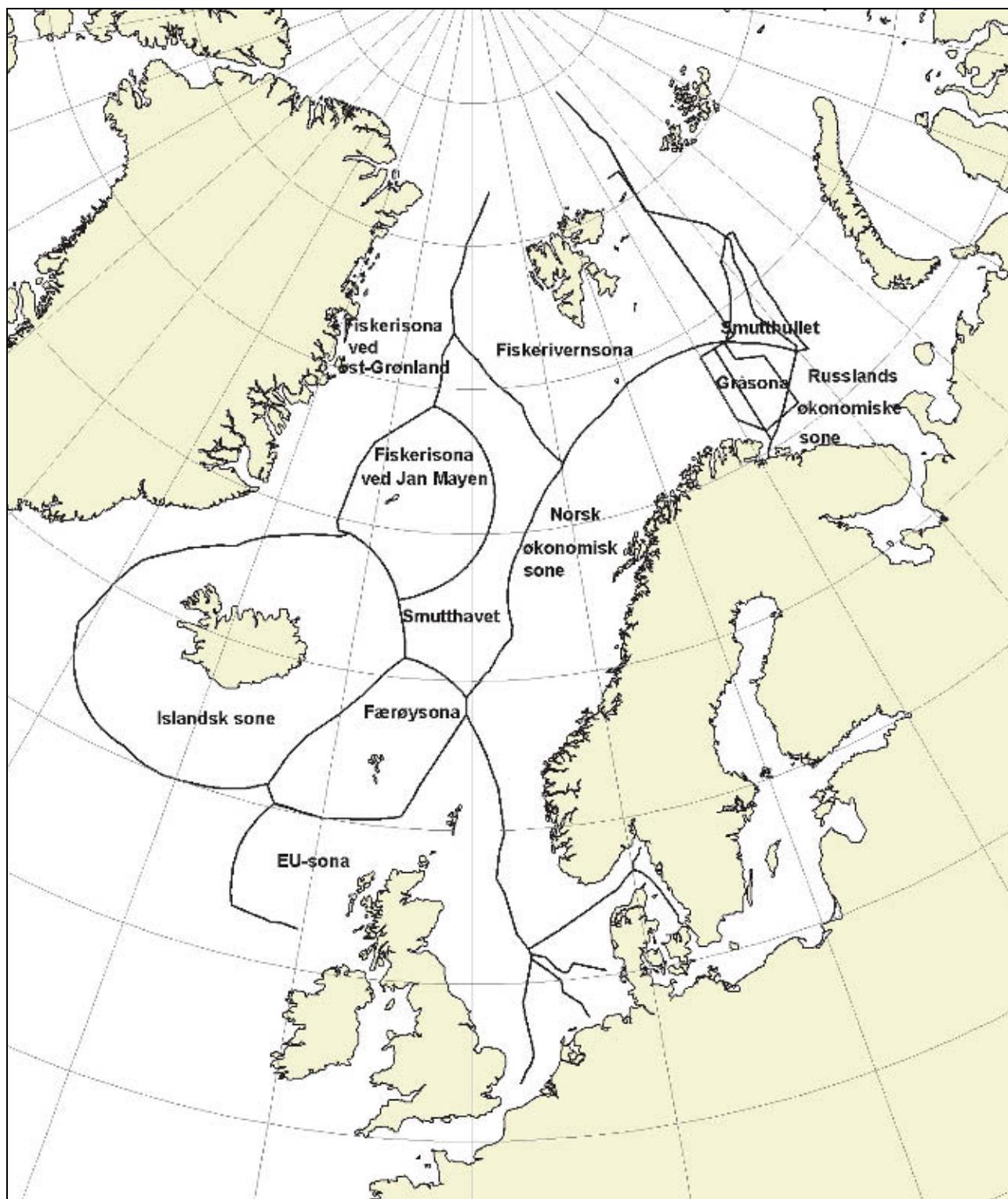
2.1 Oppretting av dei økonomiske sonene

Ved kgl. res. av 17. desember 1976 blei Noregs økonomiske sone på 200 nautiske mil oppretta med verknad frå 1. januar 1977. Vidare blei det ved kgl. res. av 3. juni 1977 oppretta ei fiskevernszone på 200 nautiske mil rundt Svalbard med verknad frå 15. juni 1977. Ved kgl. res. av 23. mai 1980 blei ei fiskerisone på 200 nautiske mil rundt Jan Mayen oppretta med verknad frå 29. mai 1980.

Figur 2.1 viser dei ulike sonene under norsk jurisdiksjon og dei internasjonale havområda «Smotholet» i Barentshavet og «Smothavet» i Norskehavet.

2.2 Regulering av utanlandsk fiske i norske jurisdiksjonsområde

Det er eit generelt forbod mot fiske i Noregs økonomiske sone og i fiskerisona rundt Jan Mayen

Figur 2.1 Soner

for fiskarar som ikkje er norske statsborgarar. Regieringa kan likevel fastsetje forskrifter som opnar for eit regulert og avgrensa utanlandsk fiske i samsvar med dei fiskeriattalane som er inngått med andre land.

I forskrift av 13. mai 1977 «om utlendingers

fiske og fangst i Norges økonomiske sone» er det fastsett detaljerte reglar for utøvinga av fiske. Det er krav om lisens for utanlandske fartøy som skal fiske i norsk sone for å sikre at fangstintnsatsen er i samsvar med dei tildelte kvotane, og for å gjere ein effektiv kontroll mogleg. Utanlandske fartøy

Om dei fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2005 og fisket etter avtalane i 2003 og 2004

skal sende fangstrappor til norske styresmakter i samsvar med særskild forskrift.

I forskrift av 23. desember 1980 «om utlendingers fiske og fangst i fiskerisonen ved Jan Mayen» er det fastsett detaljerte reglar for utanlandsk fiske i fiskerisona rundt Jan Mayen. Dette regelverket er i hovudsak samanfallande med reglane for utanlandsk fiske i Noregs økonomiske sone.

Forskrifter for fiskevernsona ved Svalbard er sette i verk på eit ikkje-diskriminerande grunnlag for både norske og utanlandske fartøy. Det er fastsett forskrifter for rapportering av fangstar, bruk av reiskap, reglar om minstemål og område med forbod mot fangst for å verne om ungfisken. Frå 1986 er det fastsett årlege kvotereguleringar i fiskevernsona for fiske etter norsk arktisk torsk. Frå

og med 1995 har ein av omsyn til bestandssituasjonen fastsett forbod mot fiske etter blåkveite, sild, lodde, og frå 1997 blei det også innført eit forbod mot fiske etter uer.

I forskrifter av 19. juli 1996 blei rekefisket ved Svalbard regulert gjennom fastsetting av grenser for innsats i fisket. Etter forskriftene kan berre nasjonar som har drive eit tradisjonelt fiske etter reker ved Svalbard delta i dette fisket med eit avgrensa tal på fartøy (Canada, Estland, Litauen, Færøyane, Grønland, Island, EU, Noreg, Russland). For å motverke at rekefisket ekspanderer, blei rekefisket frå 1997 for dei aktuelle landa også regulert med fiskedøgn.

3 Dei ulike fiskeriavtalane for 2005

I tråd med dei etablerte rammeavtalane fører norske styresmakter kvart år forhandlingar med andre land.

Dei viktigaste tosidige forhandlingane for 2005 er ført med Russland, EU, Færøyane og Grønland. Det er også ført forhandlingar med EU på vegne av Danmark og Sverige om fiske i Skagerrak og Kattegat, og med EU på vegne av Sverige om ein avtale om svensk fiske i Noregs økonomiske sone. Som følgje av det polske EU-medlemskapet frå 1. mai 2004 har Noreg sagt opp den tosidige rammeavtalen med Polen.

Noreg har i 2004 også samarbeidd med Island og Grønland om gjennomføring av trepartsavtalen om regulering av lodde i området mellom Island, Grønland og Jan Mayen og med Island om kvotebytte og oppfølging i tråd med Smootholsavtalen.

Det er også i 2004 gjennomført fempartsforhandlingar om norsk vårgytande sild mellom Noreg, Island, Færøyane, EU og Russland, men det er likevel ikkje semje om ein avtale for 2005.

Noreg tek vidare del i årlege trepartsforhandlingar om makrell med EU og Færøyane og i forhandlingane om internasjonale makrellreguleringer. Noreg er dessutan med i forhandlingane om etablering av eit internasjonalt forvaltningsregime for kolmule.

Noreg er medlem av og tek del i dei årlege møta i dei regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonane NAFO («Northwest Atlantic Fisheries Organization») og NEAFC («North East Atlantic Fisheries Commission»). Frå norsk side deltek ein også i IWC («International Whaling Commission») og NAMMCO («North Atlantic Marine Mammal Commission») i forhold til forvaltninga av kval. Partsmøtene til CITES («Convention of International Trade on Endangered Species of Fauna and Flora»), som Noreg tek del i, er også viktige i forhold til forvaltninga av kval. Som medlem i CCAMLR («Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources») er Noreg representert på møta til organisasjonen. Noreg tek også del i det internasjonale fiskerisamarbeidet innan organisasjonen ICCAT («International Commission for the Conservation of Atlantic Tunas»), der vi blei offisielt medlem frå 1. mars 2004. Noreg

er dessutan medlem i den regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonen SEAFO («South East Atlantic Fisheries Organization»).

3.1 Det førebuande arbeidet

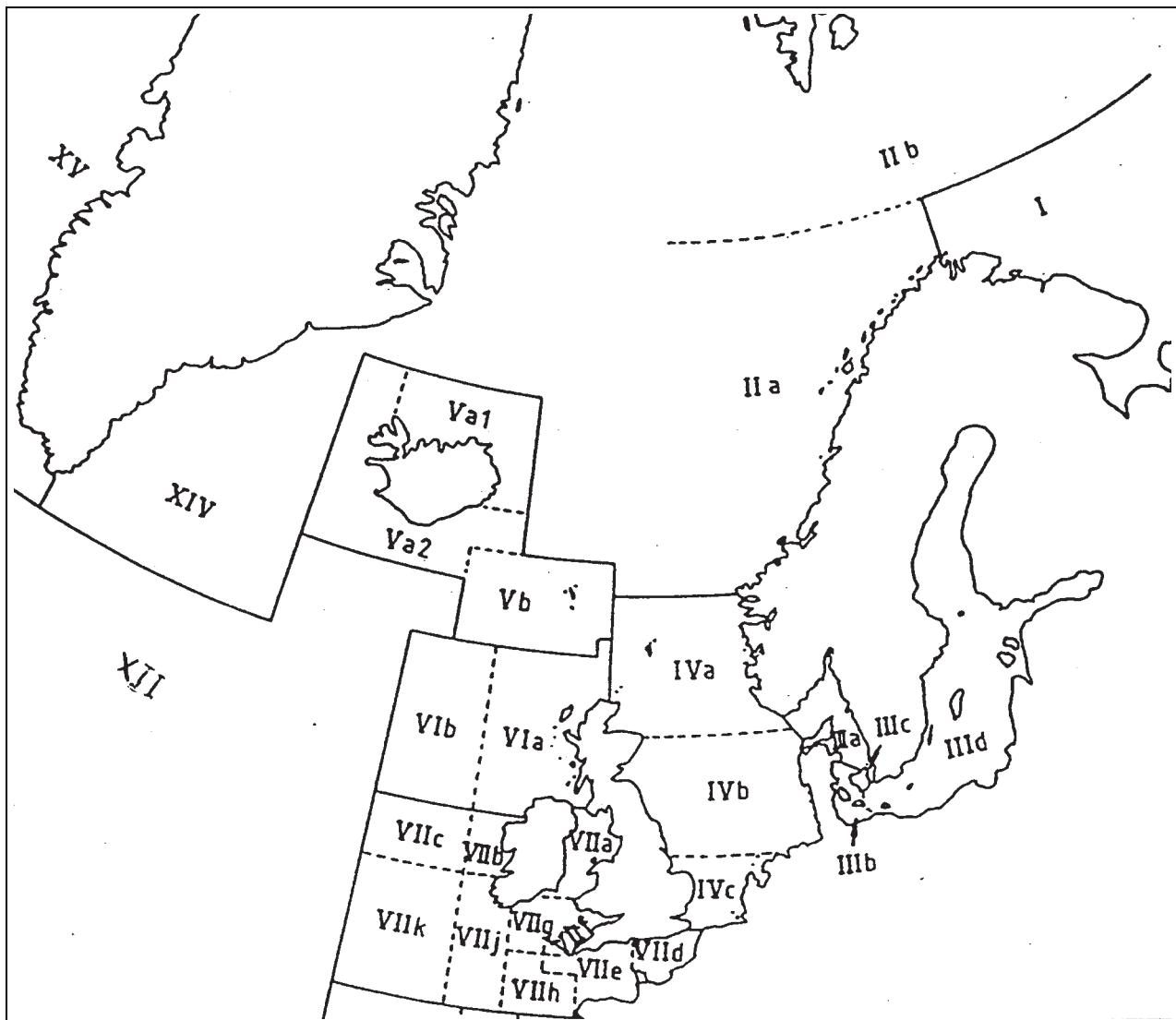
Noreg er medlem i Det internasjonale havforskingsrådet, ICES («International Council for the Exploration of the Sea»). ICES er ein ubunden, vitskapleg organisasjon som gir regionale fiskeri- og miljøorganisasjonar, EU og statane ved Nord-Atlanteren råd om forvaltninga av dei marine ressursane og det marine miljøet i området. ICES har ein rådgivande komité for fiskeriforvaltning, ACFM («Advisory Committee on Fisheries Management»). ACFM hentar inn vitskapleg bakgrunnsmateriale frå medlemslanda og gir årlege råd om fangstmengder for dei viktigaste fiske slagene i Nordaust-Atlanteren.

Dei årlege forhandlingane Noreg fører med andre land er baserte på rådgivinga frå ICES.

Figur 3.1 viser dei ulike statistikkområda som ICES nyttar i si rådgiving.

Til grunn for Fiskeri- og kystdepartementets utnemning av delegasjonar til dei forskjellige fiskeriforhandlingane som Noreg deltek i, ligg ei balansert vurdering. Denne byggjer i hovudsak på at dei partane forhandlingane vedkjem skal vere representerte, at delegasjonen må ha ein handterleg størrelse og dessutan forhandlingstaktiske omsyn. Tradisjonelt har delegasjonane bestått av representantar frå Fiskeri- og kystdepartementet, Utanriksdepartementet, Fiskeridirektoratet, Hafsforskningsinstituttet, Norges Fiskarlag, Norsk Sjømannsforbund og Fiskeri- og havbruksnæringens Landsforening. Kven forhandlingane kan seiast å vedkome vil like fullt kunne vurderast på sjølvstendig grunnlag frå år til år. Norges Kystfiskarlag var for første gong representert i den norske delegasjonen til fiskeriforhandlingane med Russland hausten 2003.

Før forhandlingane med andre land om forvaltningsspørsmål startar, held Fiskeri- og kystdepartementet konsultasjonar med organisasjonane i næringa. På desse møta gjer ein greie for tilrå-

Figur 3.1 ICES – fiskeristatistiske områder

dingane frå ICES, og opplegget for forhandlingane med dei enkelte landa drøftast. Her legg ein grunnlaget for kva som skal vere instruksen til forhandlingsdelegasjonen. Denne instruksen klarerast endeleg av Fiskeri- og kystministeren. Dersom særlege omsyn talar for det, rádfører Fiskeri- og kystministeren seg med resten av Regjeringa.

3.2 Kvoteavtalane for 2005

Avtalar om gjensidige fangstkvotar

3.2.1 Noreg – Russland

Dei viktigaste fiskebestandane i Barentshavet har eit utbreiingsområde som dekkjer norsk og russisk sone og fiskevernsona rundt Svalbard. År om

anna er det også mogleg å fiske torsk i internasjonal farvatn.

I regi av Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen fører Noreg og Russland årleg kvoteforhandlingar om totalkvotar for fellesbestandane i Barentshavet. Fellesbestandane er norsk arktisk torsk, norsk arktisk hyse og lodde. Partane avtalar også fordeling av kvotane mellom Noreg, Russland og tredjeland. Det er semje mellom partane om ei fast prosentvis fordeling av fellesbestandane. Etter avsetjing til tredjeland blir kvotane for norsk arktisk torsk og norsk arktisk hyse fordelte med 50 % til kvar av partane. Tredjelandskvoten av norsk arktisk torsk og hyse blir fordelt med 60 % til Norges økonomiske sone (NØS) og 40 % til Russlands økonomiske sone (RØS). Avtalen opnar for at partane kan fiske

delar av sine kvotar på desse bestandane i sona til den andre parten. Loddebestanden er fordelt med 60 % til Noreg og 40 % til Russland. Avtalen inneber også kvotebytte på eksklusive, nasjonale fiskebestandar.

Kvoteavtalen for 2005 mellom Noreg og Russland blei underskriven i Ålesund 29. oktober 2004.

Partane blei samde om ein totalkvote (TAC) for norsk arktisk torsk på 485.000 tonn, medrekna 21.000 tonn murmansktorsk. Dette er i tråd med beskatningsstrategien vedteke under den 31. sesjonen i fiskerikommisjonen. Det er framleis grunn til å uroe seg over situasjonen for norsk kysttorsk. Kvoten for 2005 blei derfor ikkje fastsett høgare enn til 21.000 tonn, berre 1.000 tonn meir enn året før.

Noreg og Russland blei vidare samde om å føre vidare den langsiktige forvaltningsplanen for torsk, som tok til å gjelde frå 2004. I korte trekk går forvaltningsplanen ut på at ein arbeider for å halde det gjennomsnittlige fiskedøyningstalet på føre-var nivå i gåande 3-års periodar, samstundes som kvotesvingingane ikkje varierer meir enn maksimalt +/- 10 %.

Det er sett av ein torskekvote til tredjeland på 66.600 tonn. Av dette kan 18.800 tonn bli fiska i fiskevernonen ved Svalbard. Resten av kvoten til tredjeland er fordelt med 27.800 tonn til NØS og 20.000 tonn til RØS. Russland har overført 6.000 tonn norsk arktisk torsk til Noreg også i 2005. Etter overføringa er den samla norske kvoten for norsk arktisk torsk på 225.700 tonn, medrekna 21.000 tonn norsk kysttorsk. Den samla russiske torskekvoten, medrekna 21.000 tonn murmansktorsk, er på 213.700 tonn.

For norsk arktisk hyse har Noreg og Russland avtalt ein totalkvote på 117.000 tonn. Det er sett av ein hysekvote til tredjeland på 5.400 tonn, som er delt med 3.240 tonn til NØS og 2.160 tonn til RØS. Russland har overført 4.500 tonn norsk arktisk hyse til Noreg i 2004. Etter overføring er den norske kvoten på 60.300 tonn og den russiske på 51.300 tonn. Noreg og Russland fører også vidare ein forvaltningsplan for hyse tilsvarande den som vil gjelde for torsk, men med den skilnad at kvotesvingingane her kan jamnast ut frå år til år med inntil +/- 25 %.

Noreg har tradisjonelt gitt Russland tilgang til å fiske store delar av torske- og hysekotane sine i Noregs økonomiske sone. Av omsyn til balansen i kvoteavtalen er Noreg og Russland også for 2005 samde om like høve til å fiske torsk og hyse i sonene til kvarandre. Såleis kan Russland fiske 140.000 tonn torsk og 20.000 tonn hyse av sine

kvotar i Noregs økonomiske sone, og Noreg har høve til å fiske det same kvantumet torsk og hyse i Russlands økonomiske sone.

I perioden 1993-1999 blei det ikkje fiska lodde i Barentshavet. I 1999 opna ein opp for eit eksperimentelt fiske av lodde innanfor ein kvote på 80.000 tonn, og frå 2000 – 2002 blei kvoten auka til høvesvis 435.000, 630.000 og 650.000 tonn. For 2003 blei det fastsett ein kvote på 310.000 tonn lodde. Loddebestanden har store naturlege svingingar, og størrelsen er no på andre året på eit botnnivå. På denne bakgrunnen opna ein ikkje for fiske etter lodde, verken i 2004 eller 2005.

Når det gjeld russisk fiske på eksklusive norske bestandar i 2005, har Russland heller ikkje i 2005 blitt tildelt ein kvote for eit direkte fiske på snabeluer (*Sebastes mentella*) på grunn av den vanskelege situasjonen for bestanden. Russlands kvote for bifangst av vanleg uer (*Sebastes marinus*) og snabeluer er vidareført frå i fjor og utgjer 2.000 tonn. Vidare har Russland ein kvote på 10.000 tonn sei som bifangst ved fiske av torsk og hyse, og ein kvote på 2.000 tonn steinbit som anten kan takast i eit direkte fiske eller som bifangst.

I tillegg kan Russland fiske 50.000 tonn kolmule i eit nærmare avgrensa område i Noregs økonomiske sone og i fiskerisona ved Jan Mayen utanfor 12 nautiske mil. Russland kan vidare fiske 3.000 tonn andre artar som bifangst.

I lys av bestandssituasjonen for blåkveite vil Russland føre vidare forbodet mot eit direkte fiske etter blåkveite i si eiga sone i 2005. Med unntak av eit avgrensa tradisjonelt kystfiske med konvensjonelle reiskap, vil det også i området under norsk fiskerijurisdiksjon vere forbod mot eit direkte fiske etter blåkveite i 2005.

Når det gjeld norsk fiske på eksklusive russiske bestandar i 2005, har Noreg fått desse kvotane i russisk økonomisk sone: 3.000 tonn reker, 1.500 tonn steinbit og 1.000 tonn flyndre for både direkte fiske og bifangst, og 500 tonn andre artar som bifangst. Den norske kvoten på grønlandssel i Austisen er ført vidare frå i fjor med 10.000 vaksne dyr.

I forståing med Russland vidareførte Noreg i 2005 vestgrensa for den felles forvaltninga av kongekrabbe ved 26° austleg lengegradi (Magerøya). Noreg står på denne måten fritt til å vedta dei tiltak ein finn nødvendige og tenelege vest for denne grensa for å avgrense den vidare spreiinga av kongekrabbe, inntil ein veit meir om dei økologiske effektane av denne introduserte arten. Noreg og Russland blei einige om ein norsk kvote

på 280.000 krabber i 2005, det same som i 2004. Den russiske kvoten for 2005 er på 1.400.000 krabber. Landa er vidare einige om å vidareføre samarbeidet om forsking på kongekrabbens biologiske og økologiske effektar.

Kontroll

Innanfor ramma av Den blanda norsk-russiske fiskerkommisjonen har Noreg og Russland dei seinaste åra gradvis utvida fiskerisamarbeidet til nye område. I 1992 blei partane samde om å innleie eit utvida samarbeid om forvaltnings- og kontrollspørsmål under fiskerkommisjonen. I 1993 blei dei samde om å etablere «Det permanente utval for forvaltnings- og kontrollspørsmål på fiskerisektoren». Gjennom dette samarbeidet er ei rekke konkrete tiltak sette i verk for å betre kontrollen med ressursane både på sjø- og landsida. Mellom anna er det etablert rutinar for eit auka samarbeid mellom kontrollstyresmaktene i dei to landa, inkludert utveksling av informasjon omfangst- og landingsdata.

Noreg og Russland innførte gjensidig satellittsporing av fiskefartøy frå 1. september 2000. Under forhandlingane i Tromsø i november 2000 blei det vidare undertekna eit memorandum om kontrollsamarbeid mellom Fiskeridirektoratet og Kystvakta på norsk side og Murmanrybvod og Grensetenesta på russisk side. Dette dokumentet formaliserer i stor grad samarbeidet om utveksling av informasjon og inspektørar, og styrkjer kontrollen med fiskeria i begge land.

Eit hovudfokus for Det permanente utval i 2004 var arbeidet med å styrke kontrollen med omlasting av fisk i Barentshavet. Utalet la fram forslag til eit kontrollregime retta mot denne aktiviteten, og partane har forplikta seg til å implementere dette i nasjonalt regelverk. Hovudelementa i kontrollregimet er som følgjer: plikt for fiskefartøy til å sende melding om omlasting seinast 24 timer før omlastinga tek til og seinast ein time etter at omlasting har funne stad, forbod mot omlasting av fisk til fartøy som ikkje har rett til å segle under NEAFC-flagg eller flagget til statar som ikkje har status som NEAFC-samarbeidsland, og dessutan sporsplikt for fartøy som er involverte i omlasting. Partane var dessutan samde om å få til full utveksling av informasjon om kvotar, sporsdata og omlasting, og å gjere informasjon om kvotar på torsk og hyse nord om 62°N tilgjengeleg på Internettet i 2005.

3.2.2 Noreg – EU (fisket i Nordsjøen, Barentshavet, vest av Dei britiske øyane og ved Grønland)

Strukturen i avtalane

På grunnlag av rammeavtalen med EU om fiskeri, har Noreg frå 1978 og fram til i dag inngått årlege kvoteavtalar om Noregs og EUs fiske i Nordsjøen, Noregs fiske vest av Dei britiske øyane, og dessutan EUs fiske i Noregs økonomiske sone i Barentshavet. Noreg blir også tildelt kvotar frå EU i grønlandske farvatn. Avtalen inneholder føresneger om forvaltning av felles fiskebestandar og gjensidig løye til å fiske i fiskerisona til den andre parten. Partane har såleis eit felles ansvar for å forvalte fiskeressursane i Nordsjøen, mellom anna ved årleg å fastsetje største tillatne fangstmengd (totalkvotar) for desse bestandane. Det har frå 1979 vore semje mellom Noreg og EU om delinga av totalkvotane for fellesbestandane av torsk, hyse, sei, kviting og raudspette i Nordsjøen. Partane kom i 1997 også fram til ein avtale om fast fordeling av totalkvotane for Nordsjøsild.

Eit anna element i kvoteavtalen er byte av kvotar på dei eksklusive bestandane og på enkelte bestandar i Nordsjøen og vest av Dei britiske øyane. I denne utvekslinga av kvotar skal det vere balanse i dei gjensidige tildelingane.

Nivået og omfanget av kvotebytet er grovt sett ei vidareføring av tidlegare fiskemønster hos partane, men nivået avheng også av variasjonar i størrelsen på dei ulike bestandane.

I samarbeidet mellom Noreg og EU er det framleis område der det trengst felles tiltak for å betre fiskeriforvaltninga.

Etablering av forvaltningsplanar og betring av beskatningsmønsteret

Både innanfor ramma av det tosidige fiskerisamarbeidet og i andre fora som Nordsjøkonferansen er Noreg i ein prosess med EU i spørsmålet om langsiktige tiltak i forvaltninga av viktige kommersielle fiskebestandar i Nordsjøen. Det har vore ein tidkrevjande prosess frå einsidige norske tilførslar i dei årlege kvoteavtalane til eit meir forpliktande samarbeid for å finne løysingar på problema. Noreg og EU inngjekk i 1997 ein avtale om forvaltning og fordeling av Nordsjøsild. Avtalen blei revidert og forlenga for tre nye år i 2004. I 1999 vedtok Noreg og EU forvaltningsplanar for sei, torsk, hyse og raudspette. Desse planane legg fast bestandsnivå og tiltaksgrenser som grunnlag for å fastsetje kvotar. Forvaltningsplanane for sei

og hyse blei reviderte i 2004. Det står att å revide planane for torsk og raudspette, og å få på plass ein forvaltningsplan for kviting.

I samarbeidet mellom Noreg og EU er det vidare ei hovudutfordring å betre beskatningsmønsteret i Nordsjøen.

I samanheng med arbeidet for å betre beskatningsmønsteret i Nordsjøen er utkast av fisk eit særleg og samansett problem. Utkast skjer ofte når ein tek opp fisk som det ikkje er att kvote på, når fisken er under gjeldande minstemål, eller når fisken er teken i strid med gjeldande bifangstreglar. I tillegg blir det ofte fiska meir enn naudsynt for å kunne velje ut den økonomisk sett mest verdifulle fisken («highgrading»). Resten blir kasta ut, og dette undergrev dei fastsette forvaltningstiltaka. Fisken som blir kasta ut går ikkje inn som ein del av fangststatistikken, sjølv om han dør når han blir kasta ut. Når fisken ikkje blir tatt i land eller registrert som fangst, blir det naturleg nok eit avvik mellom registrert fiskedøyning og faktisk døyning. EU praktiserer eit utkastpåbod, medan utkast er forbode i Noreg for alle kommersielt viktige fiske slag. Ei løysing på utkastproblemet er ei hovudutfordring for Noreg og EU. Som eit ledd i reformen av EUs felles fiskeripolitikk, som blei vedteken i desember 2002, har EU-Kommisjonen lagt fram ein handlingsplan som tek sikte på å innføre tiltak for å redusere utkastet. Mellom anna vurderer Kommisjonen å foreslå eit forbod mot utkast frå 2006 på grunnlag av pilotprosjekt og dialog med medlemslanda og fiskeri næringa.

I samband med den såkalla «torskekrisa» inn gjekk Noreg og EU i 2001 eigne avtalar om særskilde tiltak for å betre beskatningsmønsteret i Nordsjøen. Sidan dette er situasjonen for fleire av botnfiskbestandane i Nordsjøen ytterlegare forverra, og då spesielt for Nordsjøtorsken. Totalkvoten for torsk blei derfor i 2003 redusert med 45 % frå 2002, og Noreg og EU blei i kvoteavtalane for 2004 og 2005 samde om å føre vidare denne kvoten på same lave nivå som i 2003. Under forhandlingane hausten 2004 blei partane også samde om å fortsette det felles arbeidet med å bygge opp att torskebestanden og forbetre beskatninga av botnfisk.

Makrell

Fram til 1999 fastsette Noreg og EU ein «referanse-TAC» for makrell i Nordaust-Atlanteren, som i tillegg til kvotar til Noreg og EU omfattar ein kvote avsett til Færøyane. Fisket i internasj-

nalt farvatn, som har vore oppe i relativt store kvanta, blei for første gong regulert i 1999 (sjå punkt 3.2.11).

Noreg og EU har vore usamde om forvaltningsregimet for makrell i ei lang rekke år. Hovudproblemet er delinga av kvoten mellom partane. Til no har Noreg og EU berre avtalt årlege ad hoc arrangement for makrellen. På grunnlag av kunnskap om utbreiingsmønsteret til bestanden har ein på norsk side meint at ein har eit rett-kome krav til ein høgare del av makrellen. Det norske kravet er til no avvist frå EUs side.

Det blir i dag sett makrellkvotar for tre forvaltningsområder. Ut frå ei vurdering av utbreiinga til bestanden, tilgjenge og beskatningsmønster, har Noreg gjort framlegg overfor EU om å opprette eitt forvaltningsområde for makrell med ein TAC som fordelast mellom partane. Noreg har til no ikkje fått gjennomslag for dette. Eit tilleggsproblem er at EU fastset ein særskilt makrellkvote i det sørlegaste utbreiingsområdet til bestanden (Biscaya).

Kontroll

Generelt er arbeidet for å skjerpe kontroll og overvaking av ressursuttalet i Nordsjøen ei viktig oppgåve. Dette blir gjennomført til dømes gjennom utveksling av fangststatistikk og landingsdata, inklusive fiskeaktivitet frå tredjeland, utveksling av observatørar med omsyn til kontroll og overvaking og satellittsporing av fiskefartøy. Gjen-sidig satellittsporing blei innført 1. januar 2000.

Like prosedyrar for landing og veging av pelagiske fangstar og eit standard vatntrekk frå slike fangstar på 2 % blei innført frå 1. februar 2004. Delvis basert på erfaringane frå innføringa av desse nye vegings- og vatntrekksprosedyrane i fleire EU-land, blei Noreg, EU og Færøyane under trepartsforhandlingane om forvaltninga av makrell hausten 2004 samde om ei ytterlegare skjerping av kontrollen med sjølve fisket og med landingar av makrell. Dette vil mellom anna inkludere ei harmonisering av metodane for inspeksjoner, auka utveksling av inspektørar og styrka inspeksjon av anlegg for mottak av makrell.

Det er også eit stort behov for å styrke kontrollen med landingar av botnfisk.

2005-avtalen

Etter tre forhandlingsrundar underteikna Noreg og EU, i Brussel 26. november 2004, ein kvoteavtale for 2005.

Tabell 3.1 Desse kvotane er fastsett for fellesbestandane i Nordsjøen i 2005 (tonn):

Fiske slag	TAC	Kvotar til Noreg	Kvotar til EU
Torsk	27.300	4.641	22.659
Hyse	66.000	14.679 ¹	51.321
Sei	145.000	75.400	69.600
Kviting	28.000	2.800	25.200
Raudspette	59.000	1.630 ¹	57.370
Makrell	44.879	28.676	16.203
Sild	535.000	155.150	379.850

¹ Kvote til Noreg etter overføring av respektive 501 tonn hyse og 2.500 tonn raudspette til EU.

Kvoteavtalen for 2005 reflekterer den vanskelege situasjonen for botnfisk i Nordsjøen. Partane har vedteke å føre vidare kvoten for torsk på same nivå som i 2003, då denne blei kraftig redusert. I tråd med dei reviderte forvaltningsplanane er totalkvotane for hyse og sei reduserte frå høvesvis 77.000 og 190.000 tonn i 2004 til 66.000 og 145.000 tonn i 2005. Kvitingkvoten er kraftig auka, frå 16.000 tonn i 2004 til 28.000 tonn i 2005, medan kvoten for raudspette er ytterlegare redusert frå 2004 til 2005.

Totalkvoten for makrell er i 2005 sett til 344.562 tonn, mot 446.961 tonn i 2004. Av totalkvoten for 2005 kan 44.879 tonn fiskast i Nordsjøen og Skagerrak, 79.045 tonn i Noregs økonomiske

Tabell 3.2 Etter avtalen kan Noreg og EU fiske desse kvotane på andre fellesbestandar i 2005 (tonn):

Fiske slag	Kvotar til Noreg i EU-sona	Kvotar til EU i norsk sone
Augepål	1.000	5.000
Kolmule	120.000	20.000
Tobis	5.000	10.000
Blålange	200	
Lange	6.800	1.000
Brosme	4.000	200
Kombinert kvote	600	
Pigghå	100	
Reker		900
Hestmakrell	1.600	
Andre artar	4.720	7.000
Tunge	280	
Breiflabb		1.800
Sjøkreps		1.000

Tabell 3.3 EU er tildelt desse kvotane på eksklusive norske bestandar nord for 62°N i 2005 (tonn):

Fiske slag	Kvote
Norsk arktisk torsk	19.179
Norsk arktisk hyse	2.260
Sei	3.600
Blåkveite (bifangst)	100
Anna (bifangst)	450

sone nord om 62°N og i internasjonalt farvatn, og 220.638 tonn kan fiskast i EUs jurisdiksjonsområde. Den norske makrellkvoten er etter avtalen med EU på 107.721 tonn.

Situasjonen for sildebestanden er svært god, og kvoten er derfor auka ytterlegare frå 2004 til 2005, frå 460.000 til 535.000 tonn. Det er vidare sett ein bifangstkvote på 50.000 tonn Nordsjøsild i EUs fiske etter andre artar i Nordsjøen i 2005.

Partane har høve til å fiske delar av dei enkelte kvotane i sona til den andre parten i Nordsjøen.

Avtalen inneheld detaljerte føresegner om kvar desse kvotane kan fiskast og føresegner om kva andre artar og mengder som kan inngå i fisket på dei enkelte kvotane.

Situasjonen for tobis og augepål i Nordsjøen er svært vanskeleg, og kvotane for 2005 er derfor kraftig reduserte. Dei norske banklinekvotane (blålange, lange og brosme) er også reduserte frå 2004 til 2005. Dei andre norske kvotane på fellesbestandane er på om lag same nivå som i 2004. Utanom tobis og augepål er EUs kvotar på fellesbestandane i norsk sone ikkje endra frå 2004. Tunge, breiflabb, sjøkreps, lange og brosme er no tekne ut av kvoten for «andre artar» og sett opp med eigne kvotar i kvotebytet.

EUs kvote på torsk nord om 62°N for 2005 er redusert frå 2004, medan hysekvoten er auka med 260 tonn frå i fjor. EU har tidlegare også vore tildekt ein kvote på uer gjennom kvotebytet, men denne kvoten er teken ut av kvotebytet for 2005. Samstundes pliktar Noreg å gi EU ein tilleggskvote av uer på permanent basis utanom kvotebytet i tråd med brevveksling av 2. mai 1992. Dette kvantumet er i 2005 på 1.500 tonn. Uerkvoten kan berre takast som bifangst nord om 62°N.

Delvis som følgje av den kraftige reduksjonen i EUs kvotar på tobis og augepål i norsk sone, og delvis som følgje av bestandssituasjonen, er også dei norske kvotane på brisling og blåkveite i EU-sona og reker, blåkveite og uer i grønlandske farvatn reduserte i 2005. Loddekvoten ved Grønland

Tabell 3.4 Noreg er i 2005 tildelt desse kvotane på eksklusive EU-bestandar (inkludert bestandar i grønlandske farvatn) (tonn):

Fiske slag	Kvote
Brisling (EU-sona)	1.000
Blåkveite (EU-sona)	145
Reker (Grønlands sone)	2.750
Blåkveite (Grønlands sone)	1.200
Uer (Grønlands sone)	3.500
Kveite (Grønlands sone)	400
Skolest og isgalt (Grønlands sone)	600

er teken ut av kvotebytet for 2005 som følgje av den vanskelege bestandssituasjonen.

3.2.3 Noreg – Færøyane

Dei årlege avtalane mellom Noreg og Færøyane opnar for eit gjensidig fiske i sonene til partane. I forhandlingane med Færøyane blir det lagt vekt på at det skal vere nokolunde balanse i det gjensidige fisket.

Kvoteavtalen mellom Noreg og Færøyane for 2005 blei inngått i Tórshavn 15. desember 2004. Etter avtalen er Færøyane tildelt kvotar i Noregs økonomiske sone, i fiskerisona ved Jan Mayen og i fiskevernsona ved Svalbard.

I NØS nord om 62°N har Færøyane i 2005 høve til å fiske 2.108 tonn norsk arktisk torsk, 693 tonn hyse, 892 tonn sei og 50 tonn andre artar (uer og blåkveite). Samanlikna med 2004 blei torskekveten og hysekveten redusert, medan kvoten på sei har hatt ein auke. Kvoten på andre artar er på same nivå som i 2004. Færøyanes seikvote skal også dekkje bifangst i fiske etter torsk og hyse.

Færøyane har fått ein kvote på 1.045 tonn makrell nord om 62°N. Kvoten er 330 tonn lågare enn kvoten i 2004. Avtalen opnar også for at makrellkvoten kan bli fiska i Nordsjøen nord om 57°30'N.

Færøyane kan fiske inntil 500 tonn kolmule som forsøksfiske i eit nærmare avgrensa område. Denne kvoten er på same nivå som i 2004. Det blei ikkje gitt loddekvote for 2005.

I avtalen for 2005 har Færøyane høve til å fiske inntil 7.469 tonn makrell av den nasjonale færøyske kvoten avtalt i trepartsforhandlingane mellom EU, Færøyane og Noreg i NØS nord om 57°30'N.

I dei årlege avtalane mellom Færøyane og Russland får Færøyane kvotar på mellom anna

nokre av dei artane som er nemnt ovanfor. For å sikre ei rasjonell utnytting av kvotane har Noreg i ei rekkje år gitt Færøyane høve til å fiske delar av dei kvotane dei har fått av Russland i Noregs økonomiske sone. I 2005 kan Færøyane gjennom denne ordninga fiske 2.600 tonn norsk arktisk torsk, 100 tonn hyse og 300 tonn andre artar (uer, sei og blåkveite) i Noregs økonomiske sone nord om 62°N. Overføringane frå russisk til norsk sone går inn i balanserekneskapen for kvoteutvekslinga mellom partane. Overføringa av kvotar frå russisk sone til fiske i NØS skjer etter russisk aksept. Kvotane kan ikkje takast i fiskevernsona ved Svalbard.

I kvoteavtalen pliktar Færøyane å avgrense sitt totale fiske i Barentshavet til dei artane og kvotane dei har fått tildelt av Noreg og Russland, utan omsyn til om fisket skjer i eller utanfor norsk eller russisk fiskerijurisdiksjonsområde.

Av den samla kvoten av andre artar nord om 62°N på 50 tonn tildelt av Noreg og 300 tonn tildelt av Russland, kan Færøyane ikkje fiske meir enn 150 tonn uer. Uer og blåkveite kan berre takast som bifangst.

I Noregs økonomiske sone sør om 62°N er Færøyane tildelt 16.800 tonn kolmule, 500 tonn brisling og 280 tonn andre arter. Kvotane omfattar også bifangst av andre artar, utanom sei, sild og augepål. Augepål kan i 2005 berre fiskast som uunngåeleg bifangst. Vidare kan færøyske fartøy fiske 1.415 tonn sei og 700 tonn sild. Kvotane omfattar også bifangst i andre fiskeri. Færøyane kan også fiske 300 tonn håbrann/pigghå og 1.000 tonn hestmakrell. Kvotane av håbrann/pigghå og hestmakrell kan også bli fiska nord om 62°N. Kolmulekvoten blei auka med 8.800 tonn og seikvoten auka med 315 tonn i forhold til avtalen for 2004. Det blei ikkje gitt kvote på tobis i 2005. Dei andre kvotane er på same nivå som i 2004.

I fiskerisona ved Jan Mayen er Færøyane tildelt ein kvote på 100 tonn kolmule og 50 tonn reker som prøvefiske utanfor 12 n. mil. Begge kvotane er dei same som i 2004. Når det gjeld fiskevernsona ved Svalbard, skal Færøyane avgrense sitt fiske til maksimum 975 tonn norsk arktisk torsk og inntil 235 tonn andre artar, vesentleg uer og blåkveite, som berre kan takast som bifangst. Den færøyske torskekveten blir fastsett etter dei same prinsippa som gjeld for utrekninga av kvotane til andre land som har hatt eit tradisjonelt torskefiske i sona. Færøyane pliktar å avgrense det færøyske rekefisket i fiskevernsona ved Svalbard i samsvar med gjeldande norske forskrifter.

I Færøyanes økonomiske sone er Noreg i 2005 tildelt ein kvote på 2.200 tonn lange/blålange, 1.800 tonn brosme, 400 tonn sei og 910 tonn andre artar. Kvoten av andre artar skal berre fiskast som bifangst. Det er ein føresetnad at fisket skal drivast med seigarn eller bankline. Seikvoten kan likevel bli fiska med trål. Deltakinga i dette fisket er avgrensa til maksimalt 12 fartøy samstundes. Ut over dette kan eitt fartøy drive forsøksfiske med teiner. Dei lisensierte fartøya kan fiske i eit nærmare bestemt område (Færøybanken) i inntil 10 dagar kvar tur, likevel ikkje ut over 27 dagar i løpet av 2005.

I Færøyanes økonomiske sone har Noreg i tillegg fått ein kvote på 36.200 tonn kolmule. Noreg er også tildelt 4.321 tonn makrell, ein reduksjon på 1.291 tonn frå 2004. Noreg kan i tillegg fiske 300 tonn piggħā/håbrann som prøvefiske og drive eit direkte prøvefiske med garn på 75 tonn blåkveite og 25 tonn breiflabb. Hestmakrellkvoten er for 2005 fastsett til 230 tonn.

Med referanse til møtet 4. november 2004 mellom EU, Færøyene og Noreg om ein trepartsavtale om makrell, var partane samde om at alt fiske etter nordaust-atlantisk makrell bør forvaltast i fellesskap og såleis inngå i totalkvoten for jurisdiksionsområda til partane (den såkalla «referanse-TAC»).

3.2.4 Noreg – Grønland

Det har vore forhandla fram årlege fiskeriavtalar mellom Noreg og Grønland sidan 1991. For norske fiskarar er kvotane på dei kommersielt viktige artane blåkveite og kveite av størst verdi. I tillegg til desse kvotane får Noreg mellom anna reker, blåkveite, uer og lodde frå EU i grønlandske farvatn.

Etter protokollen av 8. desember 2004 kan grønlandske fiskarar i 2005 ta desse kvantuma i norske jurisdiksionsområde:

I NØS nord om 62°N: 1.840 tonn norsk arktisk torsk, 300 tonn norsk arktisk hyse, 925 tonn norsk arktisk sei og inntil 150 tonn andre artar som bifangst (uer og blåkveite). Torskekvoten kan også fiskast i fiskevernsona ved Svalbard. Dette elementet gjeld så lenge trepartsavtalen om lodde står ved lag. Nord om 62°N blei kvoten på torsk redusert med 60 tonn, kvoten på hyse redusert med 30 tonn, medan seikvoten er på same nivå som i 2004: 925 tonn. Som ein del av avtalen kan Grønland fiske delar av dei torske- og hysekvote som Grønland er tildelt av Russland i Noregs økonomiske sone nord om 62°N, under føreset-

nad av russisk aksept av ei slik ordning. Også dette elementet gjeld så lenge trepartsavtalen om lodde står ved lag.

I avtalen forpliktar Grønland seg til å avgrense sitt totale fiske i Barentshavet til dei artane og kvotane dei har fått tildelt i avtalane med Noreg og Russland, utan omsyn til om fisket skjer i eller utanfor Noregs og Russlands jurisdiksionsområde.

I NØS sør om 62°N: 1.000 tonn sei. Kvoten er på same nivå som i 2004. Andre botnfiskartar kan berre fiskast som bifangst, men avgrensa til 100 tonn og innanfor norske føresegner om bifangst.

Noreg har fått tildelt desse kvantuma i Grønlands sone i 2005:

Ved Vest-Grønland: 650 tonn blåkveite. Denne kvoten er på same nivå som i 2004. Ved fiske etter blåkveite ved Vest-Grønland i 2005 kan trålfiske finne stad sør om 64°30'N eller nord om 68°N med inntil 6 trålarar i sona samstundes. Noreg må melde frå innan 15. januar kor stor del av kvoten ein ønskjer å fiske nord om 68°N, maksimum er 200 tonn.

Ved Aust-Grønland: 425 tonn blåkveite, 725 tonn uer fiska med pelagisk trål, 100 tonn uer fiska med bunentrål og 350 tonn kveite. Kvotane av uer fiska med pelagisk trål, uer fiska med bunentrål og kveite er dei same som i 2004. Kvoten av blåkveite blei redusert med 100 tonn.

Ved Vest- og Aust-Grønland: 600 tonn torsk. Kvoten er den same som i 2004.

I tillegg kjem 150 tonn av andre artar som bifangst.

Det var semje mellom Noreg og Grønland om innhaldet i ein avtale om kontrollsamarbeid. Partane tek òg i løpet av 2005 sikte på å gjennomføre eit pilotprosjekt som gjeld elektronisk fangst- og aktivitetsrapportering.

3.2.5 Noreg – Island

Gjennom trepartsavtalen av 15. mai 1999 mellom Noreg, Island og Russland om visse samarbeidsforhold på fiskeriområdet («Smotholsavtalen»), greidde norske og russiske styresmakter å gjere slutt på det uregulerte islandske fisket på regulerte bestandar i internasjonalt område i Barentshavet («Smotholsavtalen» er gitt ei omtale i St.meld. nr. 49 (1998 – 1999)). Den tosidige avtalen mellom Noreg og Island, også av 15. mai 1999, regulerer bytet av fisk mellom Island og Noreg.

Etter den tosidige avtalen kan Island i sesongen 2004/2005 fiske 4.505 tonn norsk arktisk torsk i NØS nord om 62°N. I tillegg kjem ein bifangstkvote av andre artar i torskefisket på 30 %.

Som kompensasjon for den islandske torskekvoteen har norske fiskarar ein kvote botnfisk og ein loddekvote i Islands økonomiske sone (IØS). Botnfiskkvoten ligg fast på 500 tonn pluss bifangst. Loddekvoten blir justert i takt med totalkvoten for norsk arktisk torsk. For sesongen 2004/2005 er loddekvoten sett til 17.212 tonn.

3.2.6 Noreg – EU (fisket i Skagerrak/Kattegat)

Dei årlege avtalane om fisket i Skagerrak/Kattegat blir inngått på grunnlag av trepartsavtalen av 1966 mellom Noreg, Danmark og Sverige. EU forhandlar på vegne av Danmark og Sverige.

Avtalen fastset totalkvotar og fordelinga av desse for bestandane torsk, hyse, kviting, raudspette, sild, brisling og reker. Fordelinga av totalkvotane er basert på det tradisjonelle fiskemønsteret i området. Fordelingsmønsteret har vore stabilt. Det norske fisket utgjer ein liten del av det totale fisket, og silde- og rekefisket er av størst interesse for norske fiskarar. EU (Danmark og Sverige) har størstedelen av dei enkelte kvotane.

Noreg og EU blei 26. november 2004 samde om reguleringane for fisket i Skagerrak og Kattegat i 2005.

Totalkvoten for hyse er redusert med 737 tonn, medan totalkvotane for torsk og kviting er uendra i forhold til kvotane i 2004. Kvoten for raudspette er redusert med 1.900 tonn, medan sildekvoten er auka med 26.000 tonn. Totalkvotene for reker og brisling er uendra samanlikna med 2004.

Etter den tosidige fiskeriavtalen mellom Noreg og EU kan visse norske fartøy fiske delar av den norske makrell- og seikvoten avsett for Nordsjøen også i Skagerrak. Etter den same avtalen kan svenske fiskarar ta eit kvantum på 1.865 tonn makrell i Skagerrak og i EU-sona av Nordsjøen i 2005.

Tabell 3.5 Desse kvotane gjeld for 2005 (tonn):

Fiskeslag	TAC	Kvotar til Noreg	Kvotar til EU
Torsk	3.900	127	3.773
Hyse	4.018	169	3.849
Kviting	1.500	27	1.473
Raudspette	7.600	152	7.448
Reker	10.710	4.991	5.719
Sild	96.000	12.804	83.196
Brisling	50.000	3.750	46.250

Det skjer ei utveksling mellom sildebestandane i Nordsjøen og Skagerrak/Kattegat. Det tidlegare høge fisket etter ungsild fra nordsjøsildbestanden i ulike fiskeri med småmaska reiskap i Skagerrak, er dei siste åra vesentleg redusert i forhold til tidlegare. Reguleringane av sildefisket i Skagerrak følgjer av reguleringstiltaka for sild i Nordsjøen. Det er fastsett ein bifangstkvote på totalt 24.150 tonn nordsjøsild i industritrålafisket og i brislingfisket i Skagerrak/Kattegat i 2005. Som i 2004, vil norske fiskarar også i 2005 kunne fiske inntil 50 % av den norske Skagerrak-kvoten på sild i norsk sone av Nordsjøen.

3.2.7 Noreg – EU (Sverige)

Strukturen i avtalen med Sverige har vore stabil, og det har såleis ikkje blitt opna opp for nye fiskeri.

Kvoteavtalen om svensk fiske i den norske delen av Nordsjøen i 2005 blei underskriven av Noreg og EU i Brussel 26. november 2004.

Svenske fiskarar fekk desse kvotane i norske farvatn i 2005:

I NØS sør om 62°N: 411 tonn torsk, 761 tonn hyse, 947 tonn sei, 190 tonn samanlagt av lyr og kviting, 151 tonn reker, 1.102 tonn sild, 315 tonn makrell, 800 tonn industrifisk (av denne kvoten kan inntil 400 tonn vere hestmakrell) og andre fiskeslag på eit tradisjonelt nivå. Kvitane for torsk, hyse og sei er reduserte frå 2004, medan kvotane for sild og makrell er auka. Dei andre kvotane er ført vidare frå 2004.

3.2.8 Regulering av norsk vårgytande sild i Nordaust-Atlanteren

Det er ikkje kome i stand ein fempartsavtale mellom Noreg, Russland, EU, Færøyane og Island om regulering av fisket etter norsk vårgytande sild i Nordaust-Atlanteren for 2005.

Partane har vore samla fleire gonger for å nå fram til ei semje. Noreg har i forhandlingane om ein avtale for 2005 framleis eit krav om ein auke i den norske delen av totalkvoten. Noreg grunngir kravet sitt ut i frå prinsippet om sonetilhøyring, og dessutan at Noreg fekk ein urimelig låg del av TAC då den første fempartsavtalen blei inngått i 1997.

Noreg har i mangel av ein fempartsavtale underskrive ein førebels tosidig avtale med Russland for 2005. Avtalen med Russland inneber at russisk fiske kan gjennomførast i NØS i tråd med tradisjonelt fiske.

3.2.9 Regulering av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen

Ein trepartsavtale om loddebestanden ved Island, Grønland og Jan Mayen blei underskriven 12. juni 1989. Rammeavtalen om reguleringane i loddefisket er reforhandla tre gonger: 25. juni 1992, 29. juni 1994 og 18. juni 1998. Dei mest sentrale elementa i desse avtalane omhandlar kva prosentdelar dei tre partane skal ha av totalkvoten for lodde, og i kva omfang partane kan fiske av sin kvote i sonene til dei andre partane kvar loddesesong.

Island valde 30. oktober 2002 å seie opp trepartsavtalen med Noreg om regulering av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen. Avgjerda hadde verknad frå 1. mai 2003. På denne bakgrunnen blei det opna nye forhandlingar mellom partane i juni 2003. Forhandlingane leidde frem til ein ny avtale basert på hovuvelementa i den tidlegare avtalen. Hovudendringa i den nye avtalen er at den gjeld for eitt år om gongen, framfor tre år i den gamle avtalen. Vidare blei artikkel 10 om satellittsporing teken ut, ettersom punktet var forelda. Ingen av partane valde å seie opp avtalen innan fristen. Avtalen vil dermed også gjelde for 2005.

3.2.10 Forhandlingar om eit forvaltningsregime for kolmule

Sidan 1999 har dei landa som er definerte som kyststatar til kolmule – Noreg, EU, Færøyane, Island og Grønland – saman med Russland som spesielt invitert part, arbeidd med å etablere eit forvaltningsregime for heile kolmulebestanden.

Desse partane er samde om at ein må sikte seg inn mot eit reguleringssystem med to komponentar: eit kyststatsregime og ei separat NEAFC-regulering av fisket i internasjonalt farvatn. Partane er såleis samde om at for å få til ei NEAFC-regulering av kolmulefisket i internasjonalt farvatn, må ein først etablere eit kyststatsregime. Sidan Russland er ein viktig aktør i kolmulefisket i internasjonalt farvatn, er Russland spesielt invitert til å delta i desse forhandlingane, sjølv om Russland ikkje er tildelt status som kyststat.

Kyststatane hadde sitt første møte i Brussel 9.-10. februar 2000, og ein har førebels hatt fjorten slike forhandlingar utan å kome til ei endeleg løysing.

3.2.11 Regulering av makrell

På bakgrunn av ekspansjonen i det uregulerte makrellfisket i internasjonalt farvatn fremja

Noreg, EU og Færøyane eit felles forslag om regulering av makrellfisket i internasjonalt farvatn på det ekstraordinære årsmøtet i NEAFC 8.-9. februar 1999. Forslaget blei vedteke mot stemmene til Russland og Island.

Med det felles forslaget aksepterte Noreg og EU implisitt at Færøyane er kyststat til makrellbestanden. Dette førte til at dei tre partane kunne begynne forhandlingar om etablering av eit nytt forvaltningsregime for makrell. Drøftingane blei sluttforte 19. november 1999, då dei tre partane underteknna ein avtale om forvaltninga av makrell i Nordaust-Atlanteren i 2000. Partane har inngått tilsvarannde avtalar for 2001, 2002, 2004 og 2005. For 2003 inngjekk partane ein ad hoc avtale som gjekk ut på at partane skulle forvalte sitt eige fiskeri på grunnlag av proporsjonalitet mellom fangstavgrensinga på 586.500 tonn i 2002 og 500.000 tonn i 2003.

Fordelinga mellom Noreg og EU forhandlastosidig. Dette er følgt opp i kvoteavtalen mellom Noreg og EU for 2005 (sjå punkt 3.2.2).

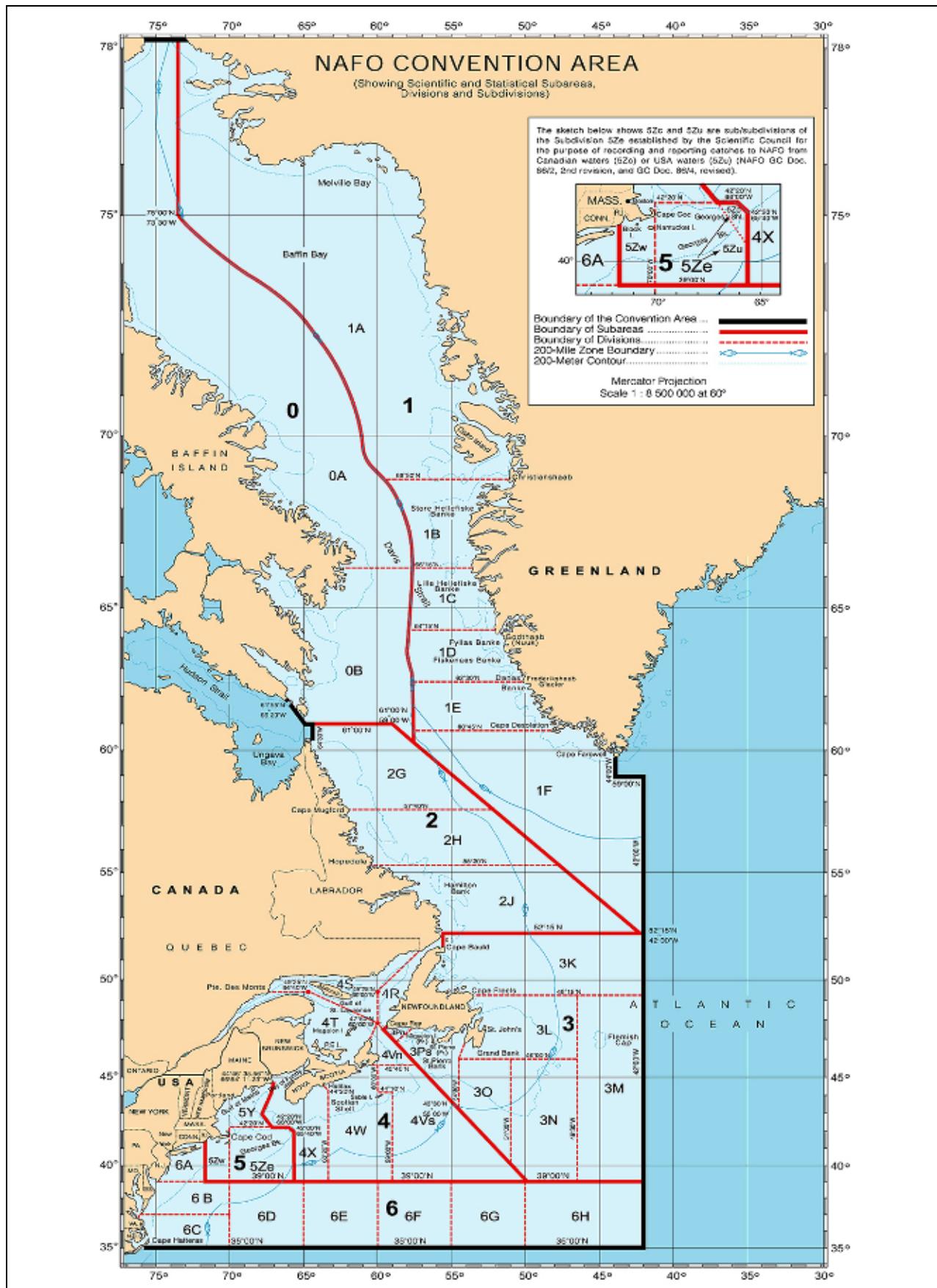
På årsmøtet i NEAFC vedtok partane ei regulering av makrell i internasjonalt farvatn som inneber ein kvote for dette området på 40.185 tonn i 2005. Av denne kvoten blei det sett av 18.887 tonn til Russland, 20.092 tonn til kyststatane og 1.206 tonn til Island. Kvoten til kyststatane er fordelt med 12.905 tonn til Noreg og EU og 7.187 tonn til Færøyane. Både Russland og Island har reservert seg mot NEAFC-reguleringa.

3.2.12 NAFO

Den nordvestatlantiske fiskeriorganisasjonen, NAFO, fastset kvotar i internasjonalt farvatn i området mellom Grønland, Canada og USA. Konvensjonen som NAFO er grunnlagd på omfattar i prinsippet alle bestandar i området utanom laks, tunfisk, sverdfisk og kval. For bestandar som vandrar mellom kanadisk sone og NAFO-området, fastset NAFO reguleringar og kontrolltiltak i samråd med Canada. Figur 3.2 viser NAFOs konvensjonsområde.

Noreg har kvoterettar i NAFOs reguleringsområde på 9,26 % av torskekvoten i underområde 3M og 30 % av totalkvoten for lodde i 3NO. Grunna den dårlige bestandssituasjonen for torsk og lodde er det sett forbod mot eit direkte fiske av desse artane i NAFO-området. Noreg har òg sidan 1993 fiska reker i 3M (Flemish Cap). Rekebestanden ved Flemish Cap er ikkje kvoteregulert, men blir regulert ved at ein avgrensar talet på fartøy og fiskedøgn.

Om dei fiskeriattalane Noreg har inngått med andre land for 2005 og fisket etter avtalane i 2003 og 2004

Figur 3.2 NAFOs konvensjonsområde

NAFOs vitskapskomité gav i 1998 for første gong ei kvotetilråding for rekefisket ved Flemish Cap. Spørsmålet om å innføre kvoteregulering i staden for å regulere talet på deltakande fartøy og fiskedøgn i rekefisket ved Flemish Cap har sidan vore drøfta fleire gonger, utan at partane hittil har klart å kome fram til ei endeleg avklaring. Derfor er spørsmålet om ei kvoteregulering av reker i 3M for tida ikkje tema i organisasjonen. På årsmøtet hausten 2004 vedtok partane same regulering som tidlegare år, slik at norske fartøy også i 2005 kan fiske i til saman 1.985 fiskedøgn i underområde 3M. 32 norske fartøy kan ta del i fangsten. I underområde 3L har Noreg ein kvote på 144 tonn i 2005, som kan fiskast av eitt norsk fartøy.

Delar av uerbestanden i Irmingerhavet, som blir forvalta av NEAFC, har dei seinaste åra vore observert og delvis utnytta i NAFO-området. For 2003 og 2004 fastsette NAFO ein eigen kvote på 7.500 tonn uer for dei NAFO-medlemmane som ikkje er medlemmar av NEAFC, medan NEAFC-medlemmene kunne fiske inntil 25.000 tonn av NEAFC-kvoten i NAFO-området. Dette innebar at den norske uerkvoten for 2003 og 2004 var ein totalkvote for begge områdene, og at kvotar tekne i eitt område blei rekna mot kvotar tekne i det andre området. (Sjå pkt. 3.2.13). Denne reguleringa er ført vidare i 2005.

Bestanden av blåkveite er dramatisk endra, og Vitskapskomitéen anbefalte eit uttak av blåkveite på 16.000 tonn i 2004, mot ein kvote på 42.000 tonn i 2003. På årsmøtet hausten 2003 blei partane etter til dels lange og vanskelige forhandlingar einige om at dei over ein fireårsperiode skal trappe ned frå 20.000 tonn i 2004 til 16.000 tonn. Dei blei også enige om ein plan for gjenoppbygging av blåkveitebestanden. Planen står fast og gir ein kvote på 19.000 tonn for 2005. Det er særleg Canada og EU, og til ein viss grad Russland og Japan, som desse tiltaka får størst følgjer for, i og med at det er desse statane som har dei største delane av blåkveitekvoten.

Heile kvoten på 19.000 tonn er no delt mellom dei som har fiska mest på blåkveite i NAFO-området dei siste åra. Noreg er ikkje blant desse landa, og kan ikkje fiske blåkveite før totalkvoten kjem opp på 30.000 tonn. Då gjeninnførast ein «others»-kvote på 1.300 tonn. Dette vil kunne gjere det mogleg for Noreg å fiske blåkveite, då dei fleste andre «konkurrentane» no har faste kvoter.

I kontrollkomiteen, STACTIC (Standing Committee on International Control), blei det i 2003 for første gong gjennomført ein systematisk og altomfattande gjennomgang av korleis medlem-

mene følgde NAFO-regelverket i 2003. Dette skal skje årleg. Det var mellom anna avdekka direkte fiske på artar under moratorium, feilrapportering og brot på reglane om maskevidde og reglane for VMS (Vessel Monitoring System). Ein har ikkje sett at norske fartøy har brote regelverket. Berre Canada og EU driv kontinuerleg kontroll til havs, og spesielt EU er oppteken av at andre må bidra.

I STACFAC (Standing Committee on the Fishing Activities of Non-Contracting Parties in the Regulatory Area) kom ein på årsmøtet hausten 2004 langt i å gjere ferdig eit system for å svarte liste fartøy som har delteke i eit IUU-fiske i NAFO-området, og som tilhøyrer statar som ikkje er medlemmer av organisasjonen. Systemet byggjer i stor grad på dei ordningane som allereie er vedteke for CCAMLR og ICCAT. Ein tek sikte på å slutføre dette arbeidet på årsmøtet i 2005, der ein også vil forsøke å komme vidare i arbeidet med eit tilsvarande system for medlemsstatar.

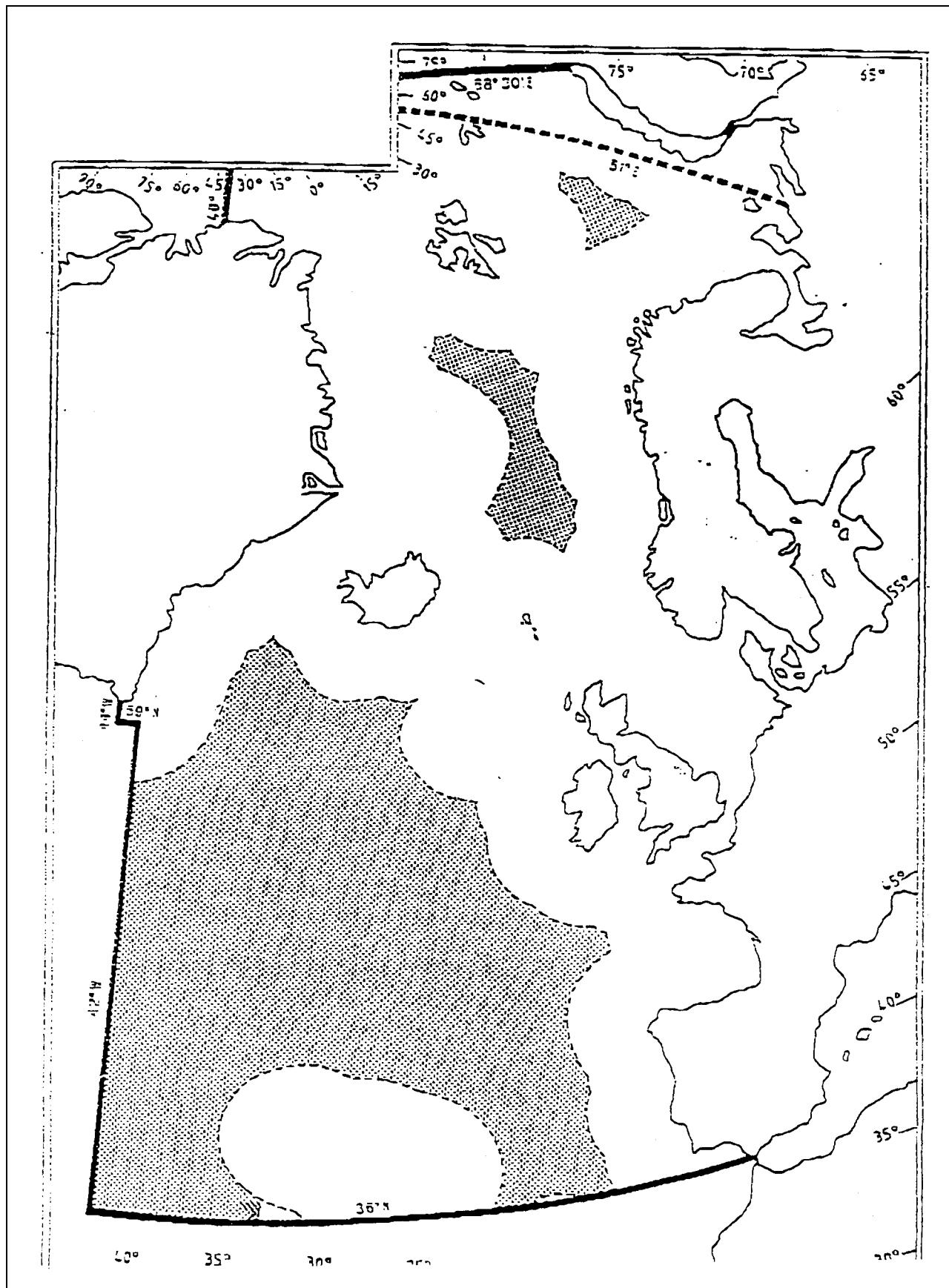
Meir informasjon finst på NAFOs heimesider: <http://www.nafo.ca>

3.2.13 NEAFC

Den nordaustatlantiske fiskerikommisjonen NEAFCs myndighetsområde er i utgangspunktet avgrensa til områda utanfor 200-milssonene. Når det gjeld reguleringar av fisket på bestandar som vandrar både innanfor og utanfor 200 n. mil, har kommisjonen i første rekkje ein samordnande funksjon. NEAFC kan likevel gjere vedtak om reguleringstiltak innanfor den økonomiske sona til ein part, dersom vedkomande part ønskjer det og støttar at eit reguleringstiltak blir sett i verk. Blant bestandane i Nordaust-Atlanteren, som har eit utbreiingsområde som også omfattar det opne hav, finst mellom anna kolmule, makrell, uer og norsk vårgytande sild.

NEAFC vedtok i 1996 for første gong eit avgrensa uttak på oseansk uer i Irmingerhavet. Partane i NEAFC blei på årsmøte i 2004 ikkje einige om reguleringstiltak for uer i Irmingerhavet i 2005. Noreg fastsette derfor ein unilateral kvote basert på ein TAC på 82.000 tonn, som er i tråd med det kyststatane Danmark (på vegne av Færøyane og Grønland) og Island la seg på. Partane har imidlertid etter årsmøtet blitt samde om reguleringstiltak også for uer i 2005, basert på ein TAC på 75.200 tonn.

NEAFC har gjort vedtak om å avgrense fangsten av norsk vårgytande sild i områda utanfor nasjonal jurisdiksjon i 2004, men vedtaket vil først tre i kraft når ein kyststatsavtale for norsk vårgy-

Figur 3.3 NEAFCs konvensjonsområde

tande sild er på plass (sjå punkt 3.2.8). Ein slik avtale er hittil ikkje kome i stand for 2005.

På årsmøtet til NEAFC i 2000 vedtok partane for første gong ei regulering av fisket etter makrell i internasjonalt farvatn. Kvoten for dette området blei fastsett til 56.610 tonn makrell i 2003. For 2004 blei denne kvoten redusert til 52.192 tonn, og for 2005 blei kvoten ytterlegare redusert til 40.185 tonn. Island og Russland har reservert seg mot denne reguleringa (sjå punkt 3.2.11).

For 2000 og 2001 blei det fastsett ein totalkvote for kolmule på 650.000 tonn, men utan at denne blei fordelt mellom medlemslanda. På årsmøtet til NEAFC hausten 2001 var det fleirtal for å utsetje spørsmålet om totalkvote og eventuell fordeling av kolmulebestanden til eit ekstraordinært årsmøte i april 2002. Partane lykkast ikkje under dette møtet, og heller ikkje i 2003 eller 2004, å bli samde om ei fordeling av kolmulebestanden. Det er derfor ikkje vedteke forvaltnings tiltak for kolmule i NEAFC-området for 2005 (sjå punkt 3.2.10).

NEAFC har innleidd ein prosess med sikte på å etablere eit forvalningsregime for djuphavsressursane utanfor jurisdiksjonsområda til kyststata. Organisasjonen har i den samanheng sett ned ei arbeidsgruppe som skal vurdere forslag til reguleringar for desse bestandane. På årsmøtet i 2002 var det semje om å innføre mellombelte forvaltingstiltak som gjekk ut på at partane skulle fryse sin innsats. På eit ekstraordinært møte i mai 2003 drøfta kommisjonen permanente forvaltingstiltak, men partane oppnådde ikkje semje om dette. Partane vedtok på årsmøtet i 2003 å setje ned ei arbeidsgruppe som skal arbeide vidare med regulering av djuphavsartar. På årsmøtet i 2004 var det semje om at partane i 2005 skal redusere innsatsen i fiske etter djuphavsartar med 30 %. Det var også semje om å utvide talet av artar som skal omfattast av denne reguleringa frå 22 til 49 artar.

NEAFC vedtok på årsmøtet i 2004 å stenge fem område for fiske med bunntrål og fastståande reiskap. Stenginga skal gjelde ut 2007, og ICES skal i denne perioden arbeide vidare med spørsmål knytt til det vitskapelege grunnlaget for stenging av sårbare habitat. Fleire av arbeidsgruppene i NEAFC skal arbeide vidare med saka, mellom anna med spørsmålet om korleis organisasjonen kan få ei meir økosystembasert tilnærming til forvaltinga i NEAFCs myndigheitsområde.

Årsmøtet i 2004 vedtok vidare å etablere ein

tvisteløysingsmekanisme for løysing av saker der to eller fleire parter er ueinige om tolkinga av konvensjonen eller vedtak i medhald av konvensjonen. NEAFC er med dette vedtaket den første regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonen som har etablert ein eigen og hurtigarbeidande tvisteløysingsmekanisme. Denne gjer det mogleg å løyse tvistar som elles kunne ha ført til at den myndigheita som organisasjonen har til å fastsette reguleringar blei svekka.

Meir informasjon finst på NEAFCs heimesider: <http://www.neafc.org/>

3.2.14 IWC, NAMMCO og CITES

IWC

Noreg er medlem av Den internasjonale kvalfangstkommisjonen, IWC, som regulerer fangst av større kvalartar. IWC blei oppretta for å sikre ei berekraftig forvaltning av kvalressursane, og Noreg deltek på årsmøta og andre møte om forvaltning av kval. I 1982 vedtok IWC eit totalforbod mot all kommersiell kvalfangst. Noreg har reservert seg mot dette forbodet, og er derfor ikkje bunden av det. Før IWC vil oppheve moratoriet, vil organisasjonen ha på plass eit revidert forvalningsregime. Dette har det vore arbeidd med sidan 1994. Det er framleis usikkert om det er mogleg for IWC å utarbeide eit regime som eit fleirtal kan akseptere. Det har vore to møte i ei arbeidsgruppe sidan årsmøtet i fjor, utan at det er teikn til framdrift.

Forskarane i IWC har etablert spesielle prosedyrar for vurdering av dei ulike kvalbestandane og uttaket av dei. Kvoteberekningsmodellen, som er svært konservativ, er utvikla slik at den kan brukast til å beregne kvotar for alle bardekvalartar. Den norske kvoten er basert på det arbeidet som er gjort i IWCs vitskapskomité. For 2005 har Noreg autonomt fastsett ein norsk kvote på 797 dyr.

Stortinget har oppmoda regjeringa om å auke det årlege uttaket av vågekval vesentleg og i tråd med tilrådingar frå norske forskrarar. Under årsmøtet i fjor opplyste Noreg at ein vil foreslå ei justering av kvoteberekningsmodellen, slik at den tek omsyn til det som er spesielt for vågekval i norske farvatn. Ein reknar med at det vil medføre høgare kvotar for norsk fangst. Norske forskrarar arbeider no med dette, og dei vil orientere om framdrifta i arbeidet på møtet i vitskapskomiteen i juni.

Meir informasjon finst på IWC's heimesider: <http://www.iwcoffice.org/>

NAMMCO

Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen, NAMMCO, blei etablert i 1992. Hovudoppgåva var å arbeide for vern og forvaltning av sjøpattedyr i Nord-Atlanteren basert på vitskapelege råd. Arbeidet er konsentrert om småkval, sel og kvalross, men studiane og samarbeidet omfattar òg dei store kvalartane. Noreg er saman med Færøyane, Grønland og Island medlem i kommisjonen. Danmark, Russland, Canada og Japan møter regelmessig som observatørar, medan Canada og Russland tek aktivt del i arbeidet i arbeidsgrupper.

NAMMCO har lykkast godt i arbeidet med å forbetre jaktmetodar, eit arbeid som har interesse langt utover medlemslanda i NAMMCO. Representantar frå alle dei nordiske landa, Russland, Canada og USA deltok på eit seminar om jaktmetodar for sel hausten 2004. Resultatet av dette arbeidet gir grunnlag for å revidere delar av det norske regelverket for selfangst. NAMMCOs vitskapskomité driv forsking på sjøpattedyr i Nord-Atlanteren, blant anna blir det arbeidd med å utvikle fleirbestandsmodellar, noko som er viktig for å oppnå ei økosystembasert forvaltning. Noreg arbeider for at NAMMCO skal prioritere arbeidet med økosystembasert tilnærming til forvaltning av sjøpattedyra i våre havområde.

Meir informasjon finst på NAMMCOs heimesider: <http://www.nammco.no/>

CITES

Konvensjonen om internasjonal handel av trua dyre- og planteartar, CITES («Convention of International Trade in Endangered Species of Fauna and Flora»), regulerer internasjonal handel med artar frå vill fauna som anten er trua av utrydding, eller som kan bli det om ikkje handelen blir regulert. I 1983 blei vågekval ført opp på liste I under CITES. Dette inneber eit forbod mot handel med produkt av vågekval. Noreg har reservert seg mot denne listinga fordi vågekvalen ikkje fyller kravet om å vere trua av utrydding. Noreg har arbeidd for å få opna for kontrollert handel ved å fremje forslag om å endre listinga av vågekval. Dette blei for tredje gong forsøkt oppnådd på CITES' partskonferanse i april 2000, utan at ein fekk det nødvendige 2/3 fleirtal. Etter ei samla vurdering blei det frå norsk side i januar 2001 likevel gjort vedtak om å opne for eksport av norske produkt av vågekval under bestemte vilkår. Noreg starta å eksportere vågekval til Island i 2002 og til Færøy-

ane i 2003. På partsmøta i CITES i 2002 og 2004 blei det frå norsk side ikkje fremja nye forslag om nedlisting.

Dei siste 10 åra har det vore ei aukande interesse i CITES for å liste fisk og andre marine artar. FAO har, gjennom fiskerikomiteen, engasjert seg i dette spørsmålet. Frå norsk side har ein hatt innvendingar mot at CITES skal ha ei aktiv rolle i fiskeriforvaltinga. Noreg har på prinsipielt grunnlag gått imot listeføring av kommersielle marine artar inntil ein har fått klarlagt kva for konsekvensar ei slik listeføring kan få for fiskeriforvaltinga, sikra at dei kriteria som CITES legg til grunn for listing er høvelege for marine artar og fått på plass ein samarbeidsavtale mellom CITES og FAO, slik at naudsynt kompetanse er involvert.

Noreg har fått aksept for at forslag til listing av marine artar skal vurderast av eit ekspertpanel i FAO før CITES kan ta stilling til dei. Dette skjedde før partsmøtet hausten 2004, men det var fleire land som ikkje la vekt på tilrådingane frå FAO-ekspertane. På møtet i 2004 vedtok CITES samrøystes nye kriterium for listing av artar. Desse blei likevel ikkje avgjerande for alle land, idet dei av politiske omsyn inntok ei anna haldning når ein drøfta artar som opinionen er opptekken av.

Meir informasjon finst på CITES' heimesider: <http://www.cites.org/>

3.2.15 CCAMLR

Kommisjonen for bevaring av marine levende ressursar i Antarktis, CCAMLR, blei oppretta i 1981 med Noreg som ein av grunnleggarane. «Bevaring» er i konvensjonen definert slik at det omfattar rasjonell utnytting av ressursane. I begynnelsen blei CCAMLR omtala som krill-konvensjonen. Utanom fisket etter krill føregår det eit direkte fiske etter antarktisk tannfisk, patagonisk tannfisk og makrell ifisk i området.

CCAMLR vedtek årleg tilrådingar av totalkvotar for dei ulike artane i konvensjonsområdet, som utgjer det meste av Sørishavet. CCAMLR deler ikkje totalkvotane mellom dei enkelte medlemmene. I utgangspunktet er det såleis ope for eit «olympisk» fiske, men til ein viss grad blir kvotane delte etter avtale mellom dei statane som driv det konkrete fisket.

Noreg fastsette 13. mars 1998 ei føresegn om regulering av fiske med norske fartøy i Antarktis (CCAMLR-området). Føresegna gjeld for norske statsborgarar og personar busett i Noreg som driv fiske med norske fartøy i havområda på den sør-

lege halvkula, som er underlagt konvensjonen av 20. mai 1980 for bevaring av levande marine ressursar i Antarktis. Det er forbod mot å drive fiske utan at det er innhenta løyve frå norske styremakter. Ein norsk båt dreiv forsøksfiske i CCAMLR-området i 2004. Båten har løyve til å drive forsøksfiske også i 2005.

Noreg deltok på CCAMLRs årsmøte i 2004. Det har lenge vore fokusert på det ulovlege (innanfor dei økonomiske sonene) og uregulerte (på det opne hav innanfor konvensjonsområdet) fisket etter patagonisk tannfisk, såkalla «IUU-fiske». Dette problemet synest ikkje å minke. Fisket gjenomførast både av fartøy som fører flagget til CCAMLR-medlemmer og fartøy under framandflagg. Det har i det siste vore rapportert om «nye» initiativ til direkte å fiske ulovleg og uregulert i området. Blant anna er det avdekt at ei rekke fartøy er bygde eller kontraherte med dette for auge. CCAMLR har i løpet av dei siste åra skipa ei rekke tiltak for å motverke denne aktiviteten, men problemet med det uregulerte fisket er enno ikkje løyst.

På årsmøtet i 1999 tok Noreg initiativet til ein resolusjon om «svartelisting» av fiskefartøy. Resolusjonen, som blei vedteke av CCAMLR, oppfordra medlemmer av organisasjonen til ikkje å flagge eller lisensiere fartøy frå ikkje-medlemmer av CCAMLR som har delteke i IUU-fiske. På årsmøtet i 2002 blei det semje om å utbyggje systemet med «svartelisting» til å inkludere medlemmer av CCAMLR, samtidig som resolusjonen blei gjort om til bindande reguleringar.

Det er innført eit fangstdokumentasjonssystem for å overvake internasjonal handel og vise at patagonisk tannfisk som blir importert til eit medlem av organisasjonen, er teke i samsvar med CCAMLRs regelverk eller teke utanfor CCAMLR-området. Det blir gjennomført ei kontinuerleg evaluering for å betre systemet og tette eventuelle smotthol. Noreg sette i verk dette systemet i mars 2000. Det er skipa eit eige fond i CCAMLR der medlemslanda kan overføre verdien av fangstar som blir konfiskert i samband med handheving av systemet.

Meir informasjon finst på CCAMLRs heimesider: <http://www.ccamlr.org/>

3.2.16 ICCAT

Den internasjonale kommisjonen for bevaring av atlantisk tunfisk, ICCAT, blei etablert i 1969. Fiskeriorganisasjonens primære funksjon er bevaring og forvaltning av tunfisk og tunfiskliknande artar i

Middelhavet og Atlanterhavet. ICCATs kompetanseområde omfattar ca. 30 artar, og av desse er makrellstørje av særlig interesse for Noreg.

Noreg møtte som observatør i ICCAT frå 1998 til 2003, og deltok som offisielt medlem i organisasjonen frå 1. mars 2004, etter at Stortinget hadde ratifisert konvensjonen 17. desember 2003. Bakgrunnen for den norske interessa er at det igjen kan bli aktuelt med fiske etter makrellstørje i norske farvatn. Noreg hadde eit omfattande fiske etter makrellstørje på femti- og sekstitallet, men fisket tok slutt i 1986. Det er no teikn som tyder på at makrellstørja kan ta opp att sitt gamle beitevandringsmønster i norske farvatn.

ICCAT var lenge dominert av interessene til fjernfiskestatane, og opererte inntil nyleg med kriterium for tildeling av kvotar som var baserte på historisk fiske, og som ikkje tok omsyn til kyststatane rettar (t.d. sonetilhøyningsprinsippet). På årsmøtet i 2001 vedtok ein nye kriterium for tildeling av kvotar. Dei nye kriteria vernar no interessene til kyststatane slik Noreg har definert dei.

Noreg deltok som observatør på årsmøtet i 2004. Då fekk Noreg aksept for at vi som medlem kan fiske inntil 100 tonn makrellstørje av samlekvoten som er sett for dei som ikkje er tildelt særskilt kvote for inneverande forvaltningsperiode, som går fram til 2006.

I ICCAT vil Noreg arbeide for ei betre forvalting av makrellstørje, med særleg vekt på vern av ungfisk. Ein vil samarbeide tett med dei medlemsstatane som ønskjer ei berekraftig forvaltning. Dette vil medverke til at bestanden på nyt kan bli så stor at den vandrar ut i Atlanteren på beitevanding i eit slikt omfang at den kan nyttiggjere seg at dei store pelagiske fiskeartane er i god forfatning, slik at den enkelte makrellstørja kan utnytte sitt vekstpotensial.

Totalkvoten for makrellstørje i Nord-Atlanteren og Middelhavet er i 2005 sett til 32.000 tonn.

Meir informasjon finst på ICCATs heimesider: <http://www.iccat.es/>

3.2.17 SEAFO

Den søraustatlantiske fiskeriorganisasjonen, SEAFO, blei etablert 20. april 2001 og har sitt hovudsete i Namibia.

Den overordna målsetjinga til SEAFO-konvensjonen er langsiglig bevaring og berekraftig bruk av marine ressursar i det søraustlege Atlanterhavet. Partane pliktar å innføre tiltak som skal sikre ein langsiglig berekraftig bruk av fiskeressursane i konvensjonsområdet. Konvensjonsområdet er

avgrensa til det opne hav, og omfattar såleis ikkje dei økonomiske sonene til kyststatane i området.

Noreg ratifiserte konvensjonen 12. februar 2003. I tillegg til Noreg er konvensjonen underteikna av dei fire kyststatane Angola, Namibia, Storbritannia (på vegne av St. Helena) og Sør-Afrika, og dessutan EU, Island, Sør-Korea og USA. SEAFO-konvensjonen tok til å gjelde 13. april 2003.

Dei norske kommersielle interessene i SEAFO-området er relativt små. Kartlegginga av fiskeripotensialet er mangelfull, og det er såleis vanskeleg å vurdere kva for interesser norske fiskarar kan få i området i framtida. Ein viktig grunn til at Noreg ratifiserte SEAFO-konvensjonen er at

Noreg prinsipielt er ein sterk tilhengar av regionalt samarbeid om felles fiskeriressursar, og at Noreg også deltek aktivt i ei rekke andre regionale fiskeriorganisasjonar. Norsk deltaking i SEAFO kan både gi innsyn i og høve til å påverke i forhold til statspraksis på området. Vidare vil Noregs to- og fleirsidige bistandsengasjement i regionen kunne styrkast gjennom deltaking i SEAFO.

Noreg deltok ikkje på det første årsmøtet i SEAFO som blei halde i Namibia 9.-13. mars 2004. Etter planen skal Noreg vere representert på årsmøtet 3.- 6. oktober i 2005.

Meir informasjon finst på SEAFOs heimesider: <http://www.mfmr.gov.na/seafo/seafo.htm>

4 Bestandsutrekning, rådgiving, tilstandsrapportar og langsiktige forvaltningsplanar

I dette kapitlet blir det først gitt ei kort oversikt over metodar for å måle fiskebestandar i felten, utrekningsverktøy (modell), forvaltningsplanar, rådgiving og dei såkalla referansepunkt. Deretter blir det gjort greie for tilstanden til dei viktigaste fiskebestandane som Noreg deler med andre land, i tillegg til tilrådd TAC, avtalt TAC og fangstar. Til sist omtalast dei langsiktige forvaltningsplanane som Noreg har vedteke saman med andre land.

4.1 Bestandsutrekning og rådgiving

4.1.1 Bestandsutrekning

Bestandsutrekning («assessment») inneber å kombinere tilgjengeleg informasjon frå fangststatistikk og data frå vitskaplege tokt. Ved hjelp av ulike matematiske modellar reknar ein ut kor stor bestanden er i dag ved å sjå på kor store årsklassane var i fjar, og så trekke frå dei individua som har døydd på grunn av fiske og naturleg død (blitt etne av andre, sjukdom, matmangel, alderdom) i løpet av året. Dei viktigaste datakjeldene i slike modellar er:

- fangststatistikk med stikkprøver av alderssamansetjing (skal fortelje kor mykje som er blitt fiska i løpet av året av dei forskjellige årsklassane)
- toktdata (fortel om endringar i talet på fisk i kvar aldersgruppe i forhold til året før)

Fangststatistikk

Det er viktig å halde oversikt over kor mange individ som blir tekne ut av ein bestand. I nokre tilfelle kan ein sjå om bestanden veks eller minkar ved å samanlikne kor stor fiskeinnsats som ligg bak kvart tonn med fanga fisk frå år til år. Fisket gir forskarane opplysningar om når, kva, kor og kor mykje det blir fiska, viktig informasjon som blir mata inn i modellane til forskarane. Desse opplysningane må derfor vere så nøyaktige som

mogleg. Fiskarane kan oppnå ein kortsiktig gevinst ved å gi opp unøyaktige fangstdata. På den andre sida vil dette kunne slå tilbake på fiskarane etter ei tid i form av unødig stor reduksjon i fiskebestandane, som det tek lang tid å byggje opp att.

Toktdata

Havforskinsinstituttet brukar vanlegvis fleire ulike metodar for å måle mengda av fisk i havet:

- ekkolodd/akustikk
- trål
- måling av eggproduksjon
- merking av fisk

Akustisk mengdemåling

Metoden baserer seg på at objekt i havet reflekterer lyd (ekko). Styrken og tidslengda på ekkoet frå ein fisk eller fiskestørrelse er avhengig av art og størrelse på fisken, og av tettleiken og volumet til stimen. Desse samanhengane er etter kvart blitt rimeleg godt fastlagde gjennom eksperimentelle og kontrollerte målinger. Ved å måle og lagre ekkostyrke og ekkotidslengd langs kurslinjene og observere kva slags artar og størrelser som medverkar til dei akustiske målingane ved å ta prøver (trålfangstar), kan ein rekne ut kva slags fisketettleik, art og størrelse ekkomålingane svarar til. Dei akustiske målingane og analysane blir utførte i BEI («Bergen Echo Integrator»), eit system som er utvikla av Havforskinsinstituttet og er i omfatande bruk rundt om i verda.

Botntrål

Talet på fisk i kvar botntrålfangst blir rekna om til fisketettleik (talet per flateeinining) ved å dividere på det arealet botnträlen har fiska over. Ved å ta eit stort tal trålstasjonar fordelt i heile utbreiingsområdet til bestanden, får ein fram ei fordeling basert på trålfangst per arealeining.

Måling av eggproduksjonen

Metoden her kan kortfatta skisserast slik: når ein veit kor mange egg som er gytt og kor mange egg ein hofisk gyt, kan ein finne ut kor mange hofisk som har gytt. Feltdelen, eller eggtalfestinga i metodikken, er i hovudsak lik botntrålmetodikken. Med planktonhåv tek ein eit stort tal håratrekk fordelt i heile gyteområdet. Fangstane av egg blir rekna om til eggattleik (tal per flateein). Multiplisert med tilhøyrande areal og justert for alderen til eggja, får vi så totalt tal på egg gytt per dag. Gyteområdet blir dekka fleire gonger i løpet av gytesesongen. Når eggmengdene frå kvar dekking blir summerte over heile gytesesongen, får ein det totale talet på gytte egg.

Talet på egg som eit individ gyt er avhengig av art og størrelse. Store hoer gyt fleire (og større) egg enn små hoer. Samanhengen er fastlagt, og talet på egg per gram hofisk er talfesta. Total mengd gytte egg, dividert med talet på egg per gram hofisk, gir til slutt vekta eller biomassen til gytebestanden av hofisk. Prøvetaking syner kor mykje hannfisk og hofisk det er i gytebestanden. Vanlegvis er dette forholdet nær 1:1.

Merkeforsøk

I si aller enkleste form kan formelverket som blir nytta skisserast slik:

Talet på fisk i bestanden/talet på merkte fisk = Talet på fisk i fangst/talet på merkt fisk i fangst

Dersom ein held greie på kor mange merker som blir sette ut, kor mange merker som blir funne att og kor mange fisk som blir fanga, kan ein ved hjelp av denne formelen rekne ut mengda av fisk i bestanden.

4.1.2 Metodar for utrekning av bestandsstørrelse

Bestandsutrekning inneber som nemnt å kombinere tilgjengeleg informasjon frå fisket, data frå tokt der storrelsen på bestanden blir fastsett og utnyttingsgraden (fisketrykket). Utfallet er grunnlag for rådgiving om fiskekvote, og er elles viktig for meir grunnleggjande forsking på tilhøve som avgjer storrelsen på bestanden, rekruttering osv.

For dei fleste bestandar av interesse for Noreg blir desse utrekningane gjort i samarbeid med forskrarar frå fleire land i arbeidsgrupper innanfor ICES (Det internasjonale råd for havforskning). Utrekningsverktøyet er matematiske modellar.

Det finst ei rekke slike modellar, og dette er eit forskingsfelt i rask utvikling. Valet av modell vil avhenge av eigenskapane til bestanden og kva slags data som er tilgjengelege. I Noreg brukar ein hovudsakleg modellar der føresetnaden er at både fangstane og toktdata ligg føre som talet på fisk fordelt på alder. Det gjer at målingane kan knytast til årsklassar, og at kvar årsklasse kan følgjast over tid.

VPA (Virtuell PopulasjonsAnalyse)

Dette er ein metode for å rekne ut kor stor ein årsklasse må ha vore bakover i tid og kor høg fiskedøytinga (andelen av bestanden som er hausta i fiskeria) har vore ved hjelp av opplysningar om fangst ved alder over ein del år. Dette er ikkje nok for ei fullstendig bestandsutrekning, men mange utrekningsverktøy tek utgangspunkt i denne metoden.

Om ein veit kor mange fisk som har vore fanga av ein årsklasse gjennom ein del år, veit ein også at det må ha vore minst så mange fisk i årsklassen frå starten av. Faktisk må det ha vore endå fleire, fordi ein også må rekne med eit fråfall av andre årsaker enn fiske (naturleg døyting). Når ein skal sette opp ein slik rekneskap, startar ein i praksis med den mengda fisk ein trur framleis er til stades og legg til det som blei fanga og det som gjekk tapt siste år på grunn av naturleg døyting. Då får ein den mengda fisk som må ha vore i årsklassen året føre. Slik held ein fram bakover i tid. Den naturlege døytinga reknar ein som eit fast relativt (prosentvis) tap kvart år. Fiskedøytinga får ein ved å samanhænge fangst og bestand år for år.

VPA fortel altså ikkje kor stor bestanden er i augneblinken. Om ein derimot kan gå ut frå at det no er lite att av ein årsklasse, kan ein rekne ut ganske presist kor stor årsklassen har vore i tidlegare år. Utrekninga byggjer på fangststatistikken og blir villeande om fangsttala ikkje er riktige.

4.1.3 Forvaltningsplanar og rådgiving

Det er naturen som set grenser for kor mykje som kan haustast av ein fiskebestand. Innanfor denne avgrensinga er det like fullt mange alternative måtar å nytte ressursen på, avhengig av kva slags mål ein har. Ein snakkar her om ulike forvaltningsplanar. Desse kan vere tidsavgrensa eller permanente. Ein permanent plan kan for eksempel vere å fiske med ein gitt utnyttingsgrad. Ein tidsavgrensa plan kan for eksempel ta sikte på å byggje opp att ein bestand til eit visst nivå. I begge

tilfelle bør det vere mogleg å revidere planen undervegs.

Dei forvaltningsplanane som har eksistert fram til no har som regel vore enkle og ufullstendige. Det er derfor eit langsiktig mål for norske fiskeristyresmakter at forvaltninga skal baserast på meir heilskaplege forvaltningsplanar enn dei vi har i dag, der det ikkje berre blir teke omsyn til biologiske, men også til økonomiske og andre relevante faktorar.

I ein forvaltningsplan vil berekraft vere ei grunnleggjande norm. Optimal ressursutnytting og stabilitet er andre kriterium det er rimeleg å ta omsyn til. For å kunne vurdere utnyttingsgrad og bestand i forhold til slike kriterium, er det utvikla biologiske referansepunkt. Tradisjonelt har desse vore brukt i forvaltningsrådgiving både som grenseverdiar og målverdiar. Nedanfor er det gitt ei oversikt over dei vanlegaste referansepunktene og kva dei tyder, men først er det naudsynt å forklare enkelte vanlege, faglege omgrep.

Døyingstal

Totalt døyingstal (Z) i ein fiskebestand blir delt opp i naturleg døyingstal (M) og fiskedøyingstal (F). Fiskedøyingstalet skal omfatte den del av døyingstalet som skuldast fisket. I praksis vil det like fullt vere vanskeleg å få mål på utkast og døyingstal som skuldast kontakt med fiskereksplosjon, slik at fiskedøyingstalet i bestandsutrekningar som regel berre omfattar det som blir registrert som islandført fangst. Naturleg døyingstal omfattar då all annan døying, og er «momentan». Ettersom talverdien som oftast ligg mellom 0 og 1, til dømes 0,5, blir dette lett oppfatta som prosentar, slik at 0,5 skulle bety 50 % døying. I praksis er tilhovet slik at døyingstalet ofte kan overstige 1 utan at dette betyr 100 % døying. Samanhengen er vist i tabell 4.1.

I forvaltningssamanheng er det som regel berre fiskedøyingstalet som blir presentert. Naturleg døying kjem i tillegg til dette. Ein fordel ved å bruke «momentant» døyingstal, er at dette ofte er tilnærma proporsjonalt med fangstintnsatsen. Ei dobling av fangstintnsatsen tilsvrar omrent ei dobling av fiskedøyingstalet.

Eit utnyttingsmønster syner korleis utnyttinga er fordelt på kvar aldersgruppe. Dette vil mellom

anna vere avhengig av reiskapsseleksjon. Som regel vil utnyttinga vere lågare for ung fisk enn for eldre. Utnyttingsmønsteret er uavhengig av utnyttingsgrad (fiskedøyingstal), og refererer berre til dei relative forholda mellom aldersgruppene. Endringar i utnyttingsmønsteret kan ha stor innverknad på langtidsutbytet.

Referansepunkt som dannar grunnlag for rådgiving om fiskekvotar

Føre-var-regelen (eller føre-var-tilnærminga) i forvaltning av naturressursar er nedfelt i fleire internasjonale konvensjonar etter Rio-konferansen i 1992. Sidan 1998 har ICES med tida definert og talfesta føre-var-referansepunkt for dei fleste bestandane. Referansepunktene omfattar både utnyttingsgrad (fiskedøyingstal) og størrelse på gytebestanden.

Berekraftige fiskeri er eit sentralt omgrep i dei før nemnde internasjonale konvensjonane. Ut frå det langsiktige aspektet som ligg i dette, og ut frå den historiske erfaringa med forvaltning av fiskebestandar, er fiskedøyingstalet rekna som eit viktig kriterium for føre-var-forvaltning. Ein vil sikre seg mot at bestanden blir utsett for ei fiskedøying som på lengre sikt kan føre til samanbrot i bestanden. Ut frå historiske bestandsdata og enkle føresetnader om samanhengen mellom gytebestand og rekruttering, har ein for kvar bestand prøvd å definere ei nedre grense for gytebestanden (Blim), der det er stor sjanse for årleg rekruttering om gytebestanden kjem under denne grensa. Tilsvarande er det definert ei øvre grense for fiskedøyingstalet (Flim) som, dersom ho blir overskriden over lengre tid, svært sannsynleg vil føre bestanden ned på eit nivå der rekrutteringa er venta å bli årleg.

Når ein tek omsyn til uvisse i bestandsvurderingane, vil ei føre-var-forvaltning krevje at det blir lagt inn ein sikkerhetsmargin i forhold til desse «absolutte» grensene. Ei føre-var-grense for gytebestanden (B_{pa})¹ må derfor vere noko høgare enn Blim, og ei føre-var-grense for fiskedøyingstalet (F_{pa}) må vere noko lågare enn Flim. Denne tryggleiksmarginen vil altså avhenge av presisjonen i bestandsutrekninga og graden av naturleg

¹ pa = «precautionary approach» = «føre-var»

Tabell 4.1

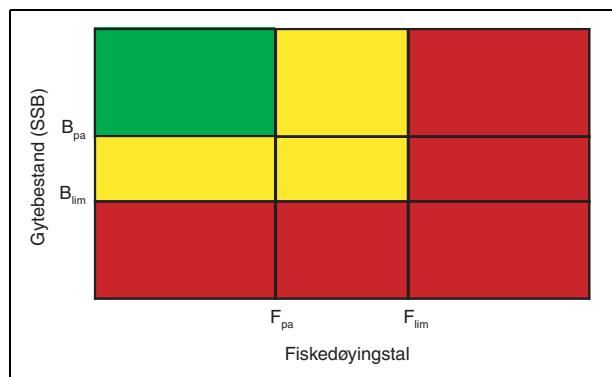
Døyingstal	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	1,5	2,0
%	9,5	18,1	25,9	33,0	39,3	45,1	50,3	55,1	59,3	63,2	77,7	86,5

variasjon i bestanden. Fpa kan sjåast som det høgaste fiskedøyningstalet som vil vere i samsvar med ei føre-var-forvaltning, men er også knytt til om den er berekraftig. Bpa er først og fremst ei tiltaksgrense. Dersom gytebestanden er lågare enn Bpa, bør ein ta det som ei åtvaring og setje inn ekstra tiltak for å få bestanden opp igjen på eit tryggare nivå.

ICES har definert dei «absolutte» grensene (Blim og Flim) ut frå historiske bestandsdata og teori om dynamikken i fiskebestandar. Når det gjeld føre-var-grensene (Bpa og Fpa), vil verdien på desse mellom anna avhenge av kor stor risiko forvaltninga er villig til å ta. ICES kjem derfor berre med framlegg om føre-var-grenser, og det krevst ein dialog med forvaltninga for å fastsetje føremålstenlege verdiar.

Det er verdt å merke seg at ICES' definisjon av føre-var-referansepunktene er grenseverdiar som tek sikte på at det er svært sannsynleg at bestanden skal halde seg over nivået der rekrutteringen kan svikte. Grensene er altså ikkje tenkt å vere mål for forvaltninga. For dei fleste bestandar, spesielt av botnfisk, er den føreslattede føre-var-grensa for fiskedøyningstalet høgare enn fiskedøyningstalet som gir maksimalt langtidsutbytte, og forvaltninga kan fritt stile mot eit høgare langtidsutbytte ved å setje eit mål for fiskedøyningstalet som er lågare enn føre-var-grensa.

Bruken av føre-var-tilnærminga er komen gradvis til synne i ICES' rådgiving. Frå og med hausten 1996 blei det i større grad enn tidlegare argumentert mot høge fiskedøyningstal også for ein del bestandar som var godt innanfor trygge

Figur 4.1 Diagram over fiskedøyningstal og gytebestand (SSB) med referansepunktene Flim, Fpa, Blim og Bpa. Dei farga feltet indikerer ulike tiltakssoner. Grønt: Kan utnyttast. Gult: Tiltaksområde. Raudt: Stopp fisket eller andre drastiske tiltak

biologiske grenser. Hausten 1997 gav ICES ei åtvaring om kva slags fangstopsjonar som ikkje blei rekna for å vere føre-var for dei fleste bestandane, og frå 1998 blei føre-var-referansepunktet innførte. Ei anna omlegging hausten 1998 var at ein definerte trygge biologiske grenser ut frå både størrelsen på gytebestanden og fiskedøyningstalet, medan dei tidlegare i hovudsak berre blei definert ut frå størrelsen på gytebestanden. Denne omlegginga gjorde at mange bestandar som før blei klassifisert som innanfor trygge biologiske grenser no hamna utanfor, sjølv om det ikkje utan vidare hadde skjedd ei vesentleg endring i bestandssituasjonen. Det er sidan reist innvendingar mot ei slik inndeling, i og med at det kan verke ulogisk at ei høg utnytting er uansvarlig så lenge gytebestanden er på eit forsvarlig nivå. ICES har ei meir langsiktig grunngiving for dette: høgt uttak er ein fare for bestanden på sikt, utan omsyn til noverande størrelse på bestanden. Historia stadfestar i høg grad at dette argumentet er relevant. Frå 2004 har ICES endra omgrepene og snakkar no om å «hauste på ein ikkje berekraftig måte» i dei tilfella der fiskedøyningstalet er for høgt. I dei tilfella der fiskedøyningstalet er over Fpa, men under Flim, seier vi ne at «det er risiko for at bestanden ikkje er hausta berekraftig». Når fiskedøyningstalet er under Fpa, seier vi ne at «haustinga er berekraftig». Vidare, når det gjeld gytebestanden, seier vi ne at om bestanden er i god forfatning og over Bpa, har den «god reproduksjonsevne». Om bestanden er under Bpa, men over Blim, heiter det at den har «risiko for sviktande reproduksjonsevne», og til sist, om bestanden er i dårlig forfatning og under Blim, har den «sviktande reproduksjonsevne».

Ei ytterlegare nyansering i høve til *reproduksjonsevna* kan illustrerast i eit diagram over fiskedøyningstal og gytebestand med referansepunktene teikna inn (figur 4.1). Graden av risiko aukar altså nedover og mot høgre i diagrammet. I det grøne feltet er begge kriterium innanfor føre-var-verdiar, og det er rom for ein viss valfridom i kvotefastsettjinga. Innanfor det gule feltet vil, i dei fleste tilfelle, ein moderat reduksjon i fisket vere tilstrekkelig for å kome raskt tilbake til ei føre-var-forvaltning, medan det i det røde feltet krevst kraftige tiltak. For tida går det føre seg ein fagleg diskusjon om å ta i bruk fleire og meir nyanserte formuleringar, og dermed også fleire fargenyansar i diagrammet i figur 4.1.

4.1.4 Rådgiving frå Det internasjonale råd for havforskning (ICES)

Rådgivinga frå ICES utarbeidast av Den rådgivande komiteen for fiskeriforvaltning (ACFM). ACFM er sett saman av ein forskar frå kvart av dei 19 medlemslanda i ICES i tillegg til leiaren. ACFM møtest to gonger i året, i juni og oktober. Avhengig av til kva tid dei årlege bestandsutrekningane gjennomførast for dei ulike fiskebestandane, blir desse utrekningane kvalitetssikra og råd til forvaltninga gitt enten om våren eller hausten. Dei siste åra har derfor dei viktigaste botnfiskbestandane nord om 62°N, i tillegg til sild og kolmule, blitt behandla av ACFM under vårmøtet, medan råda når det gjeld botnfiskbestandane i Nordsjøen, i tillegg til lodde og makrell, har kome om hausten. Råda frå ICES inneholder ei skildring av tilstanden til bestanden, forvaltningsmål, opsjonstabell med konsekvensar av ulik utnytting, rådgiving og dessutan tabellar og figurar som illustrerer historia til bestanden. Råda er offentlege og kan lesast på ICES' internettseite www.ices.dk. Havforskinsinstituttet omsetjer rådgivinga frå ICES til norsk, kommenterer og utdjupar det er naudsynt, og legg alt ut på Havforskinsinstituttets internettseite www.imr.no. Dette for at det ikkje skal vere tvil om kva som er ICES'

vurdering og kva som er Havforskinsinstituttets offisielle vurdering av bestandssituasjonen og råd til dei forvaltande styresmakter.

Noreg haustar i alt 2-3 millionar tonn årleg frå om lag 90 ulike bestandar til ein førstehandsverdi av 15 milliarder kroner. I neste avsnitt blir dei økonomisk viktigaste bestandane omtalte.

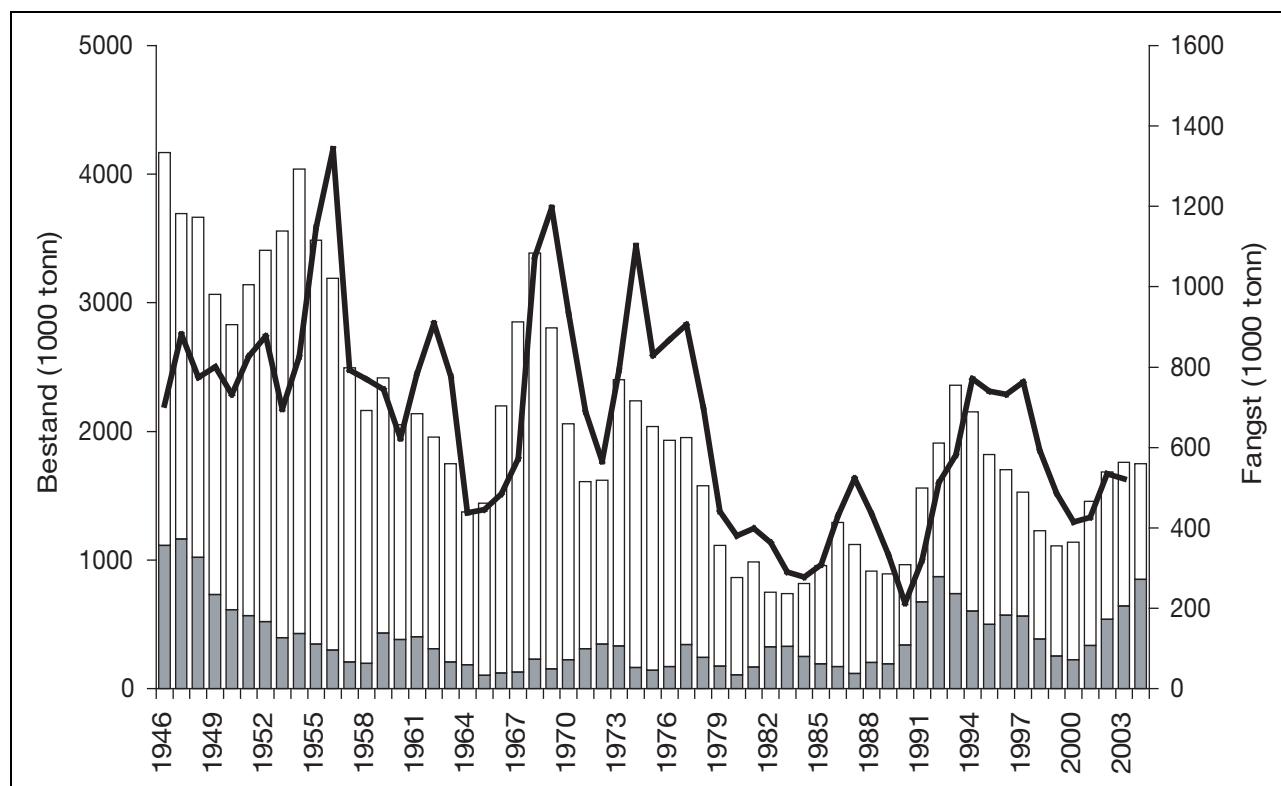
4.2 Tilstandsrapportar og rådgiving for dei viktigaste fiskebestandane i norske farvatn

4.2.1 Nordaustarktisk torsk

Bestanden har si utbreiing i heile Barentshavet opp til polarfronten. I første halvår er gytefisken (skrei) fordelt langs norskekysten, for det meste sør til Lofoten, men enkelte år finst skrei heilt sør til Stad.

Gjennomsnittleg årsfangst sidan 1946 er 660.000 tonn. Dei siste fem åra har fangsten variert mellom 415.000 og 535.000 tonn (figur 4.2). Norsk fangst har dei siste åra vore om lag 45 % av total internasjonal fangst. Nesten alt utanlandske fiske på nordaustarktisk torsk skjer med botntrål, men i det norske fisket blir 65-70 % av fangsten teken med andre reiskap.

I åra 1998-2004 var det avtalt høgare kvoter enn tilrådd frå ICES (tabell 4.2). For 2002 og 2003

Figur 4.2 Nordaustarktisk torsk. Utvikling av totalbestand (tre år og eldre, søyler), gytebestand (skravert del av søylene) og fangst (heil line) frå 1946 til 2004.

Tabell 4.2 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av nordaustarktisk torsk sidan 1995

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangstar	Gytebestand
1995	Ingen gevinst ved å auke F	681	700	740	501
1996	Ingen gevinst ved å auke F	746	700	732	579
1997	Godt under F_{med}	< 993	850	762	565
1998	$F < F_{med}$	514	654	593	388
1999	Minka F til under F_{pa}	360	480	485	252
2000	Auka SSB til over B_{pa} i 2001	110	390	414	222
2001	Høgt sannsyn for SSB > B_{pa} i 2003	263	395	426	321
2002	Minka F til under 0.25	181	395	445	505
2003	Minka F til under F_{pa}	305	395		653
2004	Minka F til under F_{pa}	398	486		652
2005	Bruk haustingsregelen, ta omsyn til vern av kysttorsk og uer	485	485		794

er det berekna eit urapportert overfiske på om lag 90.000 tonn kvart år.

Figur 4.2 syner utviklinga av bestanden sidan 1946. Bestanden minka frå 1993 til 1999, men har sidan vakse noko. Trass i svært høgt fiskedøyingsnivå på 5-10 år gammal fisk har betra overleving fram til 5 år gitt vekst i bestanden. Den viktigaste årsaken til denne betringa er truleg redusert kannibalisme og betre ungfiskvern gjennom stenging av område med småfisk og bruk av sorteringsrist i trålfiskeria.

Tilrådde reguleringar og avtalar for 2005

Ved siste bestandsvurdering klassifiserte ICES bestanden til å ha god reproduksjonsevne, men peikte på at det er risiko for at den ikkje blir hausta bærekraftig. I samsvar med den sameinte haustingsregelen tilrådde ICES ein kvote for 2005 på 485.000 tonn og peika på at all fangst må reknast mot kvoten. Uregistrert overfiske vil undergrave dei målsetjingane som ligg bak haustingsregelen.

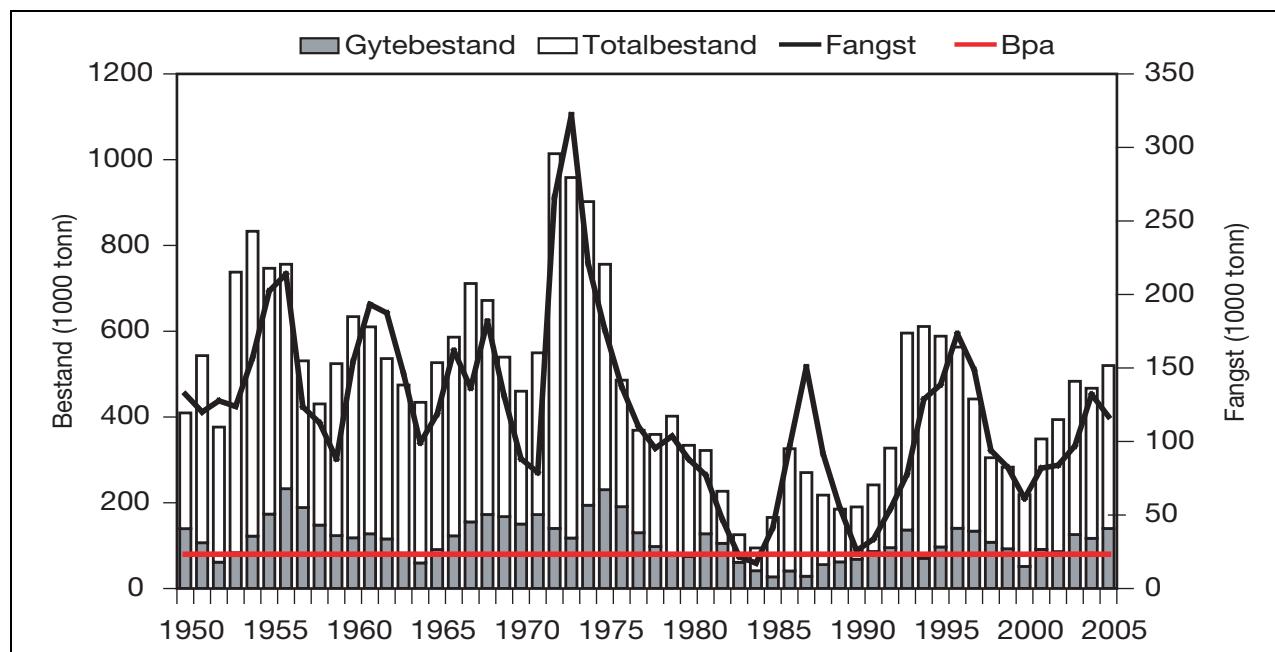
Eitt år tidlegare tilrådde ICES ein lågare kvote enn det som kom ut av haustingsregelen. Dette fordi haustingsregelen då ikkje var tilstrekkeleg vurdert i høve til føre-var-prinsippet. Slike vurderingar er no gjennomførte, og ICES har konkludert med at regelen er i samsvar med føre-var-prinsippet. Det er eit viktig framsteg at forvaltinga no har fått på plass ein haustingsregel som er godkjend av ICES.

Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen fastsette kvoten for 2005 på 485.000 tonn i samsvar med haustingsregelen og tilrådinga frå ICES.

4.2.2 Nordaustarktisk hyse

Nordaustarktisk hyse gyt på djupt vatn nordover langs kysten. Det viktigaste gyteområdet er vestkanten av Tromsøflaket. Andre viktige gytefelt er Eggakanten utanfor Møre og Romsdal og områda utanfor Røstbanken og Vesterålsbankane. Oppvekstområda finst langs kysten og i Barentshavet. Ulike årsklassar har ulik utbreiing, noko ein må ta spesielt omsyn til i bestandsutrekningane.

I utrekningane av størrelsen til hysebestanden har ein brukt same reknemodell som for nordaustarktisk torsk. I utrekningane inngår, forutan fangststatistikken, tre seriar av indeksar (relative mål) frå forskingstokt. Toktindeksane som inngår er botntrålindeks og akustisk indeks frå det norske toktet i Barentshavet i februar og botntrålindeks frå det russiske toktet i Barentshavet i november/desember. I 2002 blei det utført ei ekstra hysedekning i forlenginga av det norske toktet. Denne undersøkinga avdekkja rikelege mengder av hyse utanfor det tradisjonelle toktområdet. Andre undersøkingar støttar opp om dette og avdekkjer at graden av underdekning varierer frå årsklasse til årsklasse. Konkret gir dette seg utslag i at enkelte årsklassar har ein langt meir vestleg og sørleg (kystnær) fordeling enn andre årsklassar. Denne endringa i fordeling kan også knytast til kor stor årsklassen er. Den sterkeste endringa i fordeling har vore observert for 1996-årsklassen, noko det blir teke spesielt omsyn til ved dei siste bestandsanalysane. Bestandsutrekningane tek også omsyn til den mengda hyse som blir eten av torsk. Dette reknar ein ut frå mageprøver av torsk. Tendensen til å overvurdere størrel-

Figur 4.3 Utviklinga av totalbestanden, gytebestanden og fangst av nordaustarktisk hyse sidan 1950

sen på bestanden har vore større enn for torsk. Ein mulig årsak til dette kan vere ein varierande grad av utkast og ikkje-bokførte landingar.

Bestanden av nordaustarktisk hyse var nede på eit svært lågt nivå i 1983-1984 (figur 4.3). Etter dette gav årsklassane 1982 og 1983 ein auke i bestanden, men dei svake årsklassane 1985-1987 førte til ein ny nedgang fram til 1990. Rekrutteringa blei seinare sterkt forbetra. Spesielt var 1990-årsklassen svært sterk, og den er, saman med 1950-, 1969- og 1983-årsklassane, ein av fire svært sterke årsklassar etter 1945. Frå 1998 ser det ut til at vi har kome i ein ny situasjon med meir stabilt god rekruttering. Alle årsklassane

etter 1998 ser ut til å ha rekruttert minst 200 millionar 3-åringar. Grunnlaget for ei svært positiv bestandsutvikling er til stades.

Dei totalkvotane som har vore avtalt mellom norske og russiske styresmakter har generelt sett vore over tilrådde kvoter i heile perioden sidan 1990 (tabell 4.3). Unntaka har vore 1997 og 2003. Anbefalinga for 2005 er å redusere fisketrykket til under føre-var-nivå. Dette svarer til ein totalkvote lågare enn 106.000 tonn. Den avtalte kvoten for 2005 på 117.000 tonn er ikkje i samsvar med føre-var-prinsippet. På den andre sida reknast gytebestanden for å vere over føre-var-nivået på 80.000 tonn.

Tabell 4.3 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av nordaustarktisk hyse sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangstar	Gytebestand
1995	Ingen langtidsgevinst for $F >$	122	130	138	97
1996	Ingen langtidsgevinst for $F >$	169	170	173	141
1997	Hald F godt under F_{med}	<242	210	149	134
1998	Hald F under F_{med}	120	130	94	108
1999	Minka F til under F_{pa}	<74	78	82	93
2000	Minka F til under F_{pa}	<37	62	61	52
2001	Minka F til under F_{pa}	<66	85	82	91
2002	Minka F til under F_{pa}	<64	85	84	86
2003	Minka F til under F_{pa}	<101	101	97	126
2004	Minka F til under F_{pa}	<120	130		117
2005	Minka F til under F_{pa}	<106	117		

4.2.3 Nordaustarktisk sei

Fisket

Utbytet av seifisket nord for 62°N var om lag 136.000 tonn i 2001, 155.000 tonn i 2002 og 160.000 tonn i 2003 (figur 4.4). Kvoten for 2004 blei fastsett til 169.000 tonn, men førebels ser utbytet ut til å bli litt lågare (162.000 tonn). Noreg dominerer fisket (ca. 95 %), og det gjennomsnittlege norske utbytet i perioden 1960–2003 var på 132.000 tonn.

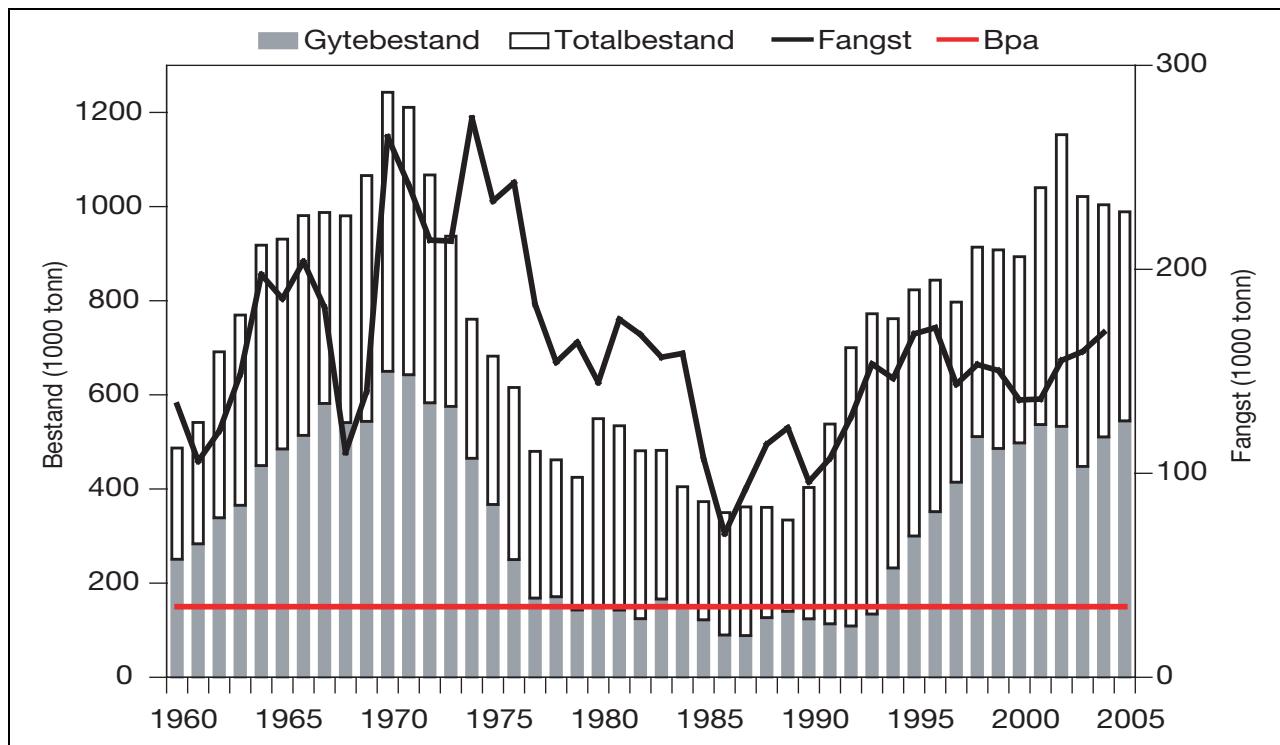
Bestandsgrunnlaget

I april 2004 gjennomførte ICES-arbeidsgruppa nye bestandsutrekningar (figur 4.4). Gytebestanden auka frå eit botnnivå i 1987 til opp mot dei høgaste nivåa i tidsserien i 1998. Den har sidan lege på dette nivået, og er også venta å gjere det dei nærmaste åra dersom fiskedøyingsraten held seg på dagens nivå. Analysane viste at fiskedøyingsraten er under føre-var-grensa, og at den avtalte kvoten for 2004 også ville gi ein fiskedøyingsrate under dette nivået. Eit uttak på føre-var-nivå er venta å føre til ein viss reduksjon i gytebestanden dei nærmaste åra. Dei siste åra har det vore ein tendens til å overvurdere fiskedøyingsraten og undervurdere størrelsen på bestanden i siste utrekningsår.

ICES klassifiserer bestanden til å ha god reproduksjonskapasitet og til å vere hausta berekraftig. Fiskedøyingsraten er stabil og har sidan 1996 vore under føre-var-nivået, og gytebestanden har sidan 1995 vore godt over føre-var-grensa på 150.000 tonn. ICES tilrår at fiskedøyingsraten blir holden under føre-var-grensa, noko som tilsvarer ein kvote for 2005 på under 215.000 tonn.

Havforskingssinstituttet støtta tilrådinga frå ICES, og med tanke på utviklinga i gytebestanden og størst mogleg stabilitet i fangsten, tilrådde Havforskingssinstituttet at ein ikke aukar utnyttingsgraden og kvoten noko særlig over dagens nivå, dvs. rundt 170.000 tonn. Dette vil i så fall vere litt over langtidsutbytet for gjeldande utnyttingsmønster, under føresetnad av gjennomsnittleg rekryttering (161.000 tonn) og over gjennomsnittleg totalfangst frå 1960 til 2003 (160.000 tonn). I perioden 1970–1976 var fangstane godt over 200.000 tonn, men fiskedøyingsraten auka til langt over føre-var-nivå. Gytebestanden blei gradvis redusert frå eit nivå litt over dagens til godt under føre-var-grensa, og det blei stort sett berre produsert årsklassar under middels styrke.

Det akustiske seitoktet viste i perioden 1999–2003 ein reduksjon i mengda av 6 år gammal og eldre fisk, medan det hausten 2004 igjen var ein auke i indeksane for eldre sei. Toktet er i første rekkje retta inn mot aldersgrupper som er i ferd

Figur 4.4 Sei nord for 62° N. Utviklinga i totalbestanden (2 år og eldre), gytebestanden og fangst. Tala for 2004 og 2005 er prognosar.

Tabell 4.4 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av nordaustarktisk sei sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangstar	Gytebestand
1995	Ingen auke i F	221	165	168	300
1996	Ingen auke i F	158	163	171	352
1997	Minka F til F_{med} eller lågare	107	125	144	414
1998	Minka F til F_{med} eller lågare	117	145 ¹	153	511
1999	Minka F under F_{pa}	87	144 ²	150	486
2000	Minka F under F_{pa}	<89	125 ³	136	498
2001	Minka F under F_{pa}	<115	135	136	537
2002	Minka F under F_{pa}	<152	162 ⁴	155	533
2003	Halde F under F_{pa}	< 1684	164	160	448
2004	Halde F under F_{pa}	< 186	169	162	511
2005	Halde F under F_{pa}	< 215	215	215	544

¹ TAC først sett til 125.000 tonn, auka i mai 1998 etter ekstraordinære bestandsanalysar.

² TAC sett etter ekstraordinære bestandsanalysar i desember 1998.

³ TAC sett etter ekstraordinære bestandsanalysar i desember 1999.

⁴ TAC først sett til 152.000 tonn, auka til 162.000 tonn etter bestandsanalysane i april 2002, opphavleg råd frå ICES for 2003 på 168.000 tonn følgjeleg redusert til 164.000 tonn.

med å rekruttere til fisket (3–5 år) og dekkjer i mindre grad kjønnsmoden fisk. Det er i same periode registrert mykje ungfisk, noko som tyder på god rekruttering. Det same gjer observasjonar gjort under sildelarvetoktet og rapportar frå seiyingelobservatørane langs kysten. Resultat frå dei siste tokta tyder på at utnyttingsgraden av 4 år gammal sei er aukande. Det var venta at dei nye minstemålsføreseggnene som blei innførte i 1999 i større grad ville verne denne aldersgruppa, som i delar av året er under minstemålet. I 2003 utgjorde 4-åringar over 50 % av dei totale landningane. Sjølv om 1999-årsklassen er vurdert til å vere sterkt, tilseier også dette ei viss varsemd i uttaket dersom ein ønskjer stabilitet.

Norske styresmakter fastsette totalkvoten for 2005 til 215.000 tonn (sjå tabell 4.4). Dette svarar til ein fiskedøyingsrate på om lag 0.26, som er føre-var-grensa.

4.2.4 Lodde i Barentshavet

Utrekningsmetodar

Totalbestanden av lodde blir målt akustisk kvar haust. Toktet er eit samarbeid mellom Noreg og Russland. Desse undersøkingane gir eit overslag over mengda av lodde som er eitt år og eldre. Eit loddelarvetokt i juni og undersøkingar av 0-gruppe under eit økosystemtokt i august–september gir tilleggsinformasjon om rekruttering.

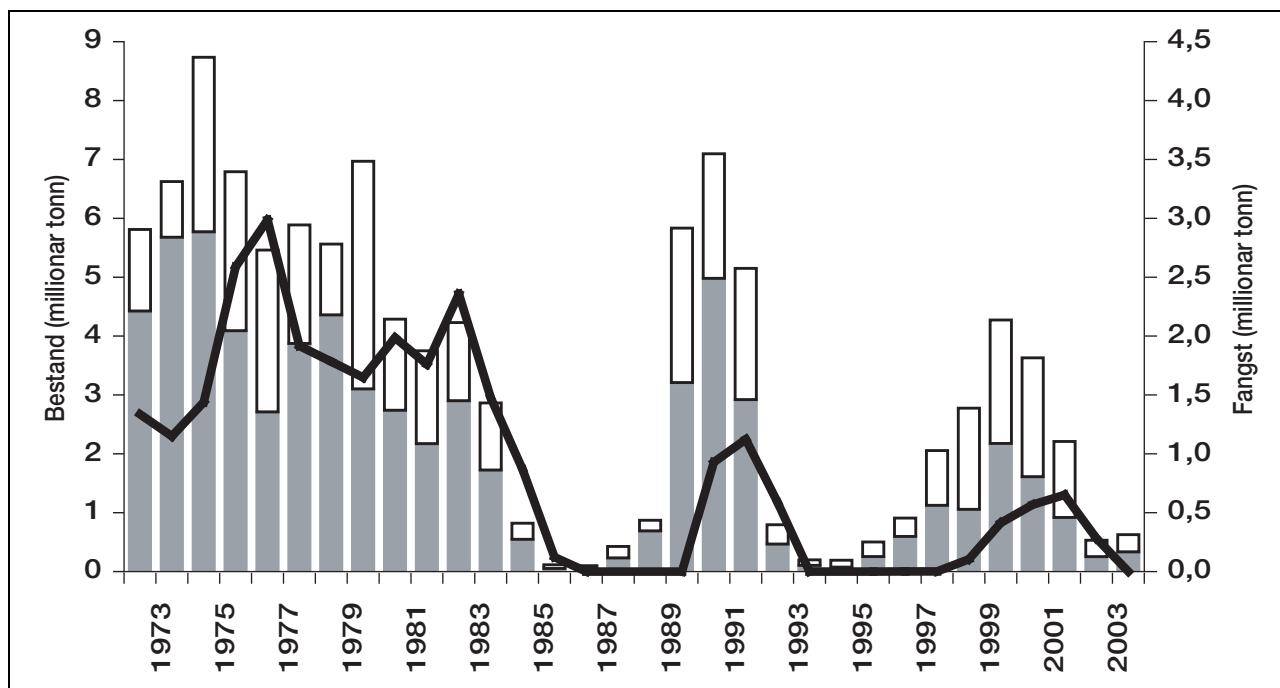
Bestandsutrekningane for lodda i Barentshavet blir frå og med 2005 utarbeidde av ei under-

gruppe av «Arctic Fisheries Working Group» i ICES. Gruppa møtest etter økosystemtoktet i august–september, der storrelsen på loddebestanden blir estimert. Bestandsestimatet frå dette toktet brukast direkte som mål for bestandsstørrelsen, og prognosar og kvotetilrådingar blir rekna ut i spesielle modellar der også modning, vekst og naturleg døyingstal inngår. Estimata for naturleg døyingstal tek omsyn til mellom anna mengda og storrelsessamsetjinga av torsk i Barentshavet, og kor mykje av loddebestanden ein meiner at denne torsken kjem til å ete. I prognosane blir det teke omsyn til uvisse i dei ulike målingane og i føresetnadane som inngår.

Bestandsgrunnlaget

Figur 4.5 viser utviklinga i bestand og fangst frå 1973 til 2004. Biomassen til loddebestanden blei betydeleg redusert frå 2002 til 2003, og situasjonen må kallast eit bestandssamanbrot. I 2004 var han på same nivået som i 2003. Rekrutteringa har svikta dei siste åra, og det er no berre svake årsklassar i bestanden. Dette kjem både av at desse årsklassane var svakare i utgangspunktet, og at dei har hatt eit auka naturleg døyingstal.

Samanbrotet i bestanden skuldast tre faktorar: svake rekrutterande årsklassar (trass i stor larveproduksjon kvart år), auka naturlege døyingstal og redusert individuell vekst (særleg på 1-åringane i 2003). Samanbrotet skuldast ikkje fisket. Dei siste tre åra har det blitt målt store sildemeng-

Figur 4.5 Utvikling i totalbestand (mørk + lys søyle), gytebestand (lys søyle) og fangst (kurve) av lodde 1973–2004.

der (hovudsakleg 2002-årsklassen) i det sørlege og austlege Barentshavet. Det er derfor grunn til å tru at den dårlige overlevinga av loddelarver i denne perioden kan ha samanheng med dette. Det auka naturlege døyingstalet på eldre lodde kan, i alle fall langt på veg, skuldast at ein veksande torskebestand beitar på ein sterkt minkande loddebestand.

I 2005 og i 2006 vil bestanden vere på eit svært lågt nivå. Den vidare utviklinga i bestanden er i stor grad avhengig av rekrutteringa frå 2004-årsklassen. Som nemnt er denne årsklassen talrik på larve- og 0-gruppestadiet. Den sterke 2002-årsklassen av sild vil truleg forlate Barentshavet i

2005, men det kan synast som om også 2004-årsklassen av sild kan vere stor. Om det er så, kan dette påverke rekrutteringstilhøva for lodde negativt også i dei komande åra.

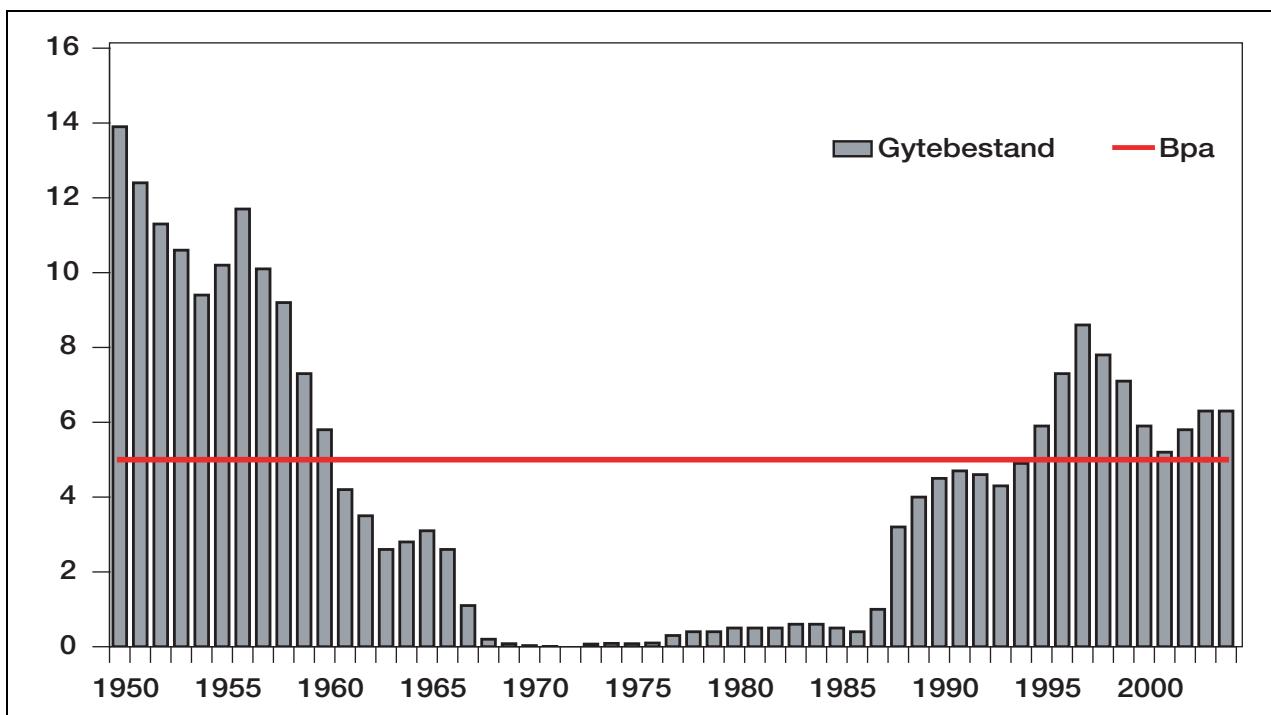
Reguleringar

Med den uvissa ACFM reknar med knyter seg til prognosene, vil det, sjølv utan eit fiske vinteren 2005, vere svært stor risiko for at gytebestanden blir mindre enn 200.000 tonn, som ACFM har valt å nytte som Blim. Med bakgrunn i bestandssituasjonen og desse utrekningane, tilrådde ACFM hausten 2004 at det ikkje burde opnast for eit lod-

Tabell 4.5 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av lodde i Barentshavet sidan 1998.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangstar	Modnande bestand
1998	Ikkje fiske	0	0	1	932
1999	SSB> 500.000 t	<79	80	105	1718
2000	5 % sannsyn for SSB< 200 000 t	<435	435	410	2097
2001	5 % sannsyn for SSB< 200 000 t	<630	630	575	2019
2002	5 % sannsyn for SSB< 200 000 t	<650	650	659	1291
2003	5 % sannsyn for SSB< 200 000 t	<310	310	282	279
2004	Ikkje fiske	0	0	0	294
2005	Ikkje fiske	0	2 ¹		

¹ forskingskvote

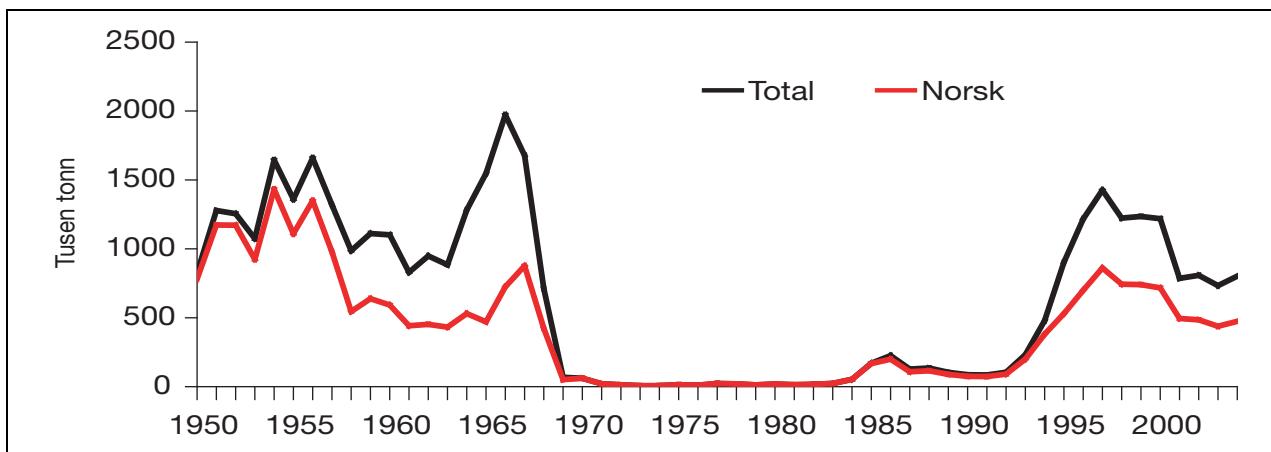
Figur 4.6 Utvikling i gytebestanden av NVG-sild sidan 1950.

defiske i Barentshavet vinteren 2005. Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen vedtok på sitt møte i november 2004 å forby fiske på Barentshavslodde vinteren 2005, men opna for eit forskingskvantum til kvar av partane på 1000 tonn (sjå tabell 4.5).

4.2.5 Norsk vårgytande sild

Den vaksne bestanden av norsk vårgytande (NVG) sild gjennomfører årlege vandringer som dekkjer store deler av det nordlege Atlanterhav. Gytinga i februar går føre seg på Norskekysten

frå Stad til Vesterålen, beitevandringa frå mai til august er i havområda mellom Noreg, Færøyane, Island, Jan Mayen og Svalbard, medan overvintringa frå september til januar har skjedd i Vestfjorden, Ofotfjorden og Tysfjord frå tidleg på 90-talet. Dei siste tre åra har det meste av bestanden overvintra i havet nord og nordvest for Vesterålen. Mykje tyder på at silda har endra sitt vandringsmønster, og at den vil overvintrie ute i havet i åra som kjem. Sildebestanden blir fiska på av Noreg, Island, Færøyane, EU og Russland. Silda oppheld seg for det meste i norske farvatn, og Noreg er også største fiskerinasjon.

Figur 4.7 Utvikling i total og norsk fangst av NVG-sild sidan 1950.

Tabell 4.6 Fangst (tusen tonn) av norsk vårgytande sild 1993–2003.

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 ¹
Færøyane		2,9	57,1	52,8	60,0	68,1	55,5	64,2	34,4	54,8	23,0	43,0
Island		21,1	174,1	165,0	220,2	197,8	203,4	186,4	77,6	126,3	102,6	100,7
Noreg	199,8	380,8	529,8	699,2	861,0	743,9	740,6	716,6	495,0	485,0	433,1	474,5
Russland	32,6	74,4	102,0	119,3	168,9	124,0	157,3	158,3	110,9	109,7	100,6	113,1
EU				40,1	180,4	116,4	89,2	78,5	93,4	67,9	54,8	29,1
Total	232,4	479,2	903,1	1216,7	1426,5	1223,0	1235,3	1218,9	785,8	830,6	688,3	802
Fastsett kvote	200,0	2	2	2	1500,0	1300,0	1300,0	1250,0	850,0	850,0 ²	710,0 ²	825 ²

¹ Førebelselte tal² Ikkje internasjonal semje om totalkvote

Etter det totale bestandssamanbrotet på slutten av 60-tallet blei bestanden bygd opp att til det som kan kallast historiske nivå (figur 4.6). Oppbygginga gjekk sakte, og først rundt 1997 var fangsten tilbake på eit nivå som likna situasjonen før samanbrotet. I 2005 er gytebestanden berekna å vere om lag 6 millionar tonn og er forventa å vere nokolunde stabil fram til 2006, då den sterke 2002-årsklassen vil rekruttere for fullt og heve gytebestanden.

Dei norske fangstane (figur 4.7 og tabell 4.6) blir tekne i overvintringsområda og på gytefeltet med varierande fordeling mellom dei to områda frå år til år. Russland fiskar det meste av sin kvote i norske farvatn: på gytefelta i februar og i havet mellom Svalbardsona og Troms i august–oktober. Island fiskar i mai og juni i internasjonalt farvatn i Norskehavet, med enkelte fangstar i eige havområde når bestanden er tilgjengeleg der. EU og Færøyane har fiska på gytefelta og i Norskehavet. I år der ei sildeavtale har vore inngått har Island, Færøyane og EU også fiska i Jan Mayen- og Svalbardsona. I 2004 avsette Noreg ein kvote på 80.000 tonn til den internasjonale flåten i Svalbardsona, sjølv om det ikkje var inngått nokon kvoteavtale mellom partane.

I dei internasjonale sildeavtalane som er inngått mellom dei fem partane i åra før 2003, er Noregs del av totalkvoten sett til 57 %. Noregs del har i praksis lege rundt 60 % med i underkant av 60 % av rapporterte fangstar i 2004 (tabell 4.6). Dei totale rapporterte fangstane har i dei fleste år lege noko under tilrådd TAC (tabell 4.7).

Situasjonen våren 2005

ICES har tilrådd eit fiske på 890.000 tonn for 2005. Grunnlaget for kvotetilrådinga er ein utnyttings-

grad som kyststatane (EU, Færøyane, Island, Noreg og Russland) blei einige om i 1999 ($F = 0.125$). Det er ikkje oppnådd semje om å føre vidare denne utnyttingsgraden i 2005 eller om ei fordeling av kvotar. Noreg sette 1. mars 2005 ein kvote for det norske fisket som motsvarar 65 % av tilrådd TAC, ein auke på 8 % utover dei 57 % som var Noregs part i dei tidlegare fempartsavtalane. Island og Færøyane har signalisert at også dei vil auke sitt utover det dei hadde i dei siste avtalane. Det er derfor uvisst kor stort det totale utoaket av NVG-sild vil bli i 2005.

4.2.6 Nordsjøsild

Nordsjøsilda forvaltast av Noreg og EU i fellesskap. Ein finn nordsjøsild i Nordsjøen og Skagerrak-Kattegat (ungfisk). Den norske kvoten blir fiska av ringnotfartøy, trålarar og kystfartøy, dels i eit direkte fiske og dels som bifangst i industritrål-fisket. Utviklinga i fisket frå 1960 er vist i figur 4.8. Fangsttala er henta frå sildearbeidsgruppa til ICES i 2005, og vil ikkje vere heilt i samsvar med offisielle tal. Etter eit kollaps i bestanden og stopp i fisket på midten av 1970-tallet, auka fangstane jamt utover 1980-talet og nådde ein topp på 770.000 tonn i 1989. Tidleg på 1990-talet var årleg oppfiska kvantum på 500.000–600.000 tonn. Dette førte til ei negativ utvikling i bestanden, og det blei tilrådd å avgrense fisket. Kvoten blei derfor redusert. I 1996 blei det teke vel 265.000 tonn, av dette var ca. 38.000 tonn ungsild fiska som bifangst i industritrål-fisket. I 2003 var fangstane auka til 450.000 tonn, og utoaket av småsild var redusert. I 2004 var fangsten 550.000 tonn.

Noreg og EU inngjekk ein avtale om forvalting av nordsjøsilda i 1998. I følgje avtalen har Noreg 29 % av totalkvoten for direkte fiske av sild.

Om dei fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2005 og fisket etter avtalane i 2003 og 2004

Tabell 4.7 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og størrelsen på gytebestanden (1000 tonn) av norsk vårgytande sild sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
1995	Ingen auke i F	513	Ikkje avtalt	906	4873
1996	Hald SSB over 2,5 millionar tonn	1	Ikkje avtalt	1217	6522
1997	Hald SSB over 2,5 millionar tonn	1	1500	1420	7778
1998	Ikkje gå over haustringssregelen	2	1300	1223	7038
1999	Ikkje gå over haustringssregelen	1263	1300	1235	6583
2000	Ikkje gå over haustringssregelen	1500	1250	1207	5293
2001	Ikkje gå over haustringssregelen	753	850	770	4577
2002	Ikkje gå over haustringssregelen	?	850	830	4594
2003	Ikkje gå over haustringssregelen	710	Ikkje avtalt	688	5787
2004	Ikkje gå over haustringssregelen	825	Ikkje avtalt	802	6300
2005	Ikkje gå over haustringssregelen	890	Ikkje avtalt		6365 ³

¹ Gytebestanden må haldast større enn 2,5 millionar tonn

² Må haustast innafor haustringssregelen

³ Framskrivning

Eventuelle bifangstar i det norske industritrålfsket blir trekte frå denne kvoten. EU innførte i 1997 ein eigen bifangstkvote for industrifisket. Denne bifangstkvoten har ikkje blitt oppfiska i åra etter 1997.

Den avtalte kvoten for vaksen sild til konsum i Nordsjøen (tabell 4.8) har lenge vore lågare enn kvantumet som blir fiska. Dette skuldast hovudsakleg utstrekkt feilrapportering. Det vil seie at det blir fiska nordsjösild som rapporteras som fangstar tekne i andre område. Bifangstane av småsild var tidlegare på eit svært høgt nivå (100–200.000 tonn). Dette fisket var i prinsippet uregulert. Etter innføringa av den nye ordninga blei bifangstane av småsild i 2000–2002 reduserte til 20.000 tonn årleg. Feilrapportering i 2002 blei estimert til ca. 31.000 tonn og utsleppa estimert til ca. 17.000 tonn. Ein er med andre ord framleis usikker på fangststatistikken, noko som også gjer bestandsvurderinga usikker.

Bestandsgrunnlag

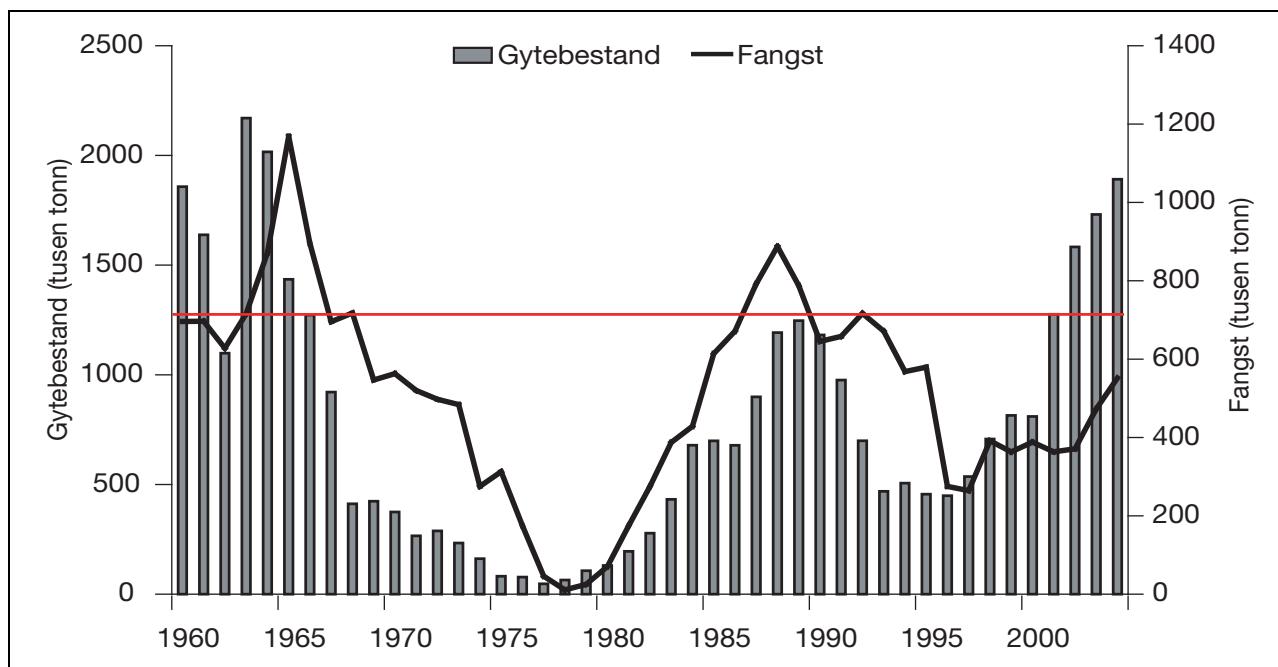
Hardt fiskepress gjennom fleire år førte til at gytebestanden av nordsjösild blei kraftig redusert i perioden 1989–1993: frå ca. 1,2 million tonn til ca. 470.000 tonn (figur 4.8). Fiskepresset på den vaksne delen av bestanden auka kraftig utover i 90-åra, og det blei fiska store mengder småsild i industrifisket. Kvotane låg på eit jamt nivå, samtidig som bestandsnivået gjekk kraftig nedover. Dette førte til ei vesentleg dårlegare rekryttering til den vaksne bestanden enn det som skulle til for

å halde størrelsen på bestanden oppe med eit slik fiskepress. Strenge reguleringar av både bifangstfisket og fangstar av vaksen sild blei innført i midten av 1990-åra (EU-Noreg avtalen). Dette førte til ein auke i gytebestanden til ca. 800.000 tonn i 1998–2000. I dei neste åra steig gytebestanden til ca. 1,9 million tonn i 2004. Gytebiomassen har auka som følgje av reduserte fangstar, sterkt rekryttering og oppfølging av strenge forvaltingstiltak som har redusert uttaket av både ung-sild og vaksen sild.

Rådgiving

Etter innføringa av eit strengt forvaltningsregime (Noreg-EU) i 1998 er bestanden av Nordsjösild no i god vekst. Først i 2002 blei den estimerte gytebestanden (biomassen) klassifisert til å vere innanfor sikre biologiske grenser. Forvaltningsstrategien Noreg og EU er einige om seier at F for vaksen sild ikkje skal overstige 0,25. For ungsild skal F ikkje overstige 0,12. EU og Noreg har dei siste åra vedteke kvotor som tilsvavar ein F på 0,2. I 2004 er den avtalte kvoten 500.000 tonn for vaksen sild og 52.000 tonn for ungsild.

Rådgivinga for 2004 var i stor grad basert på at to sterke årsklassar (1998 og 2000) var på veg inn i fisket. Observasjonar frå ulike tokt indikerer at desse årsklassane er av dei sterkeste i perioden 1960–2002. Sterke årsklassar har tidlegare vist tendens til lågare modningsrate enn gjennomsnittleg, og dette vil kunne føre til negativ effekt på den estimerte gytebiomassen. Det er indikasjonar

Figur 4.8 Utviklinga i gytebestand og fangst av nordsjøsild sidan 1960. Stipla line er Bpa.

på at både 2002-, 2003- og 2004-årsklassane er svært svake. Ein må derfor vente at dei tilrådde kvotane vil bli lågare i åra som kjem. Bestandsrekningane er i stor grad avhengige av kvaliteten på fangsttala (feilrapportering, utslepp). Det er avgjerande for om forvalningsstrategien for nordsjøsild skal lukkast at ein har presise mål for kor stor bestanden er. Likeeins er det avgjerande at kvotane ikkje blir overfiska.

4.2.7 Makrell

Den nordaustatlantiske makrellbestanden består av tre gytekomponentar: sørleg-, vestleg- og nord-

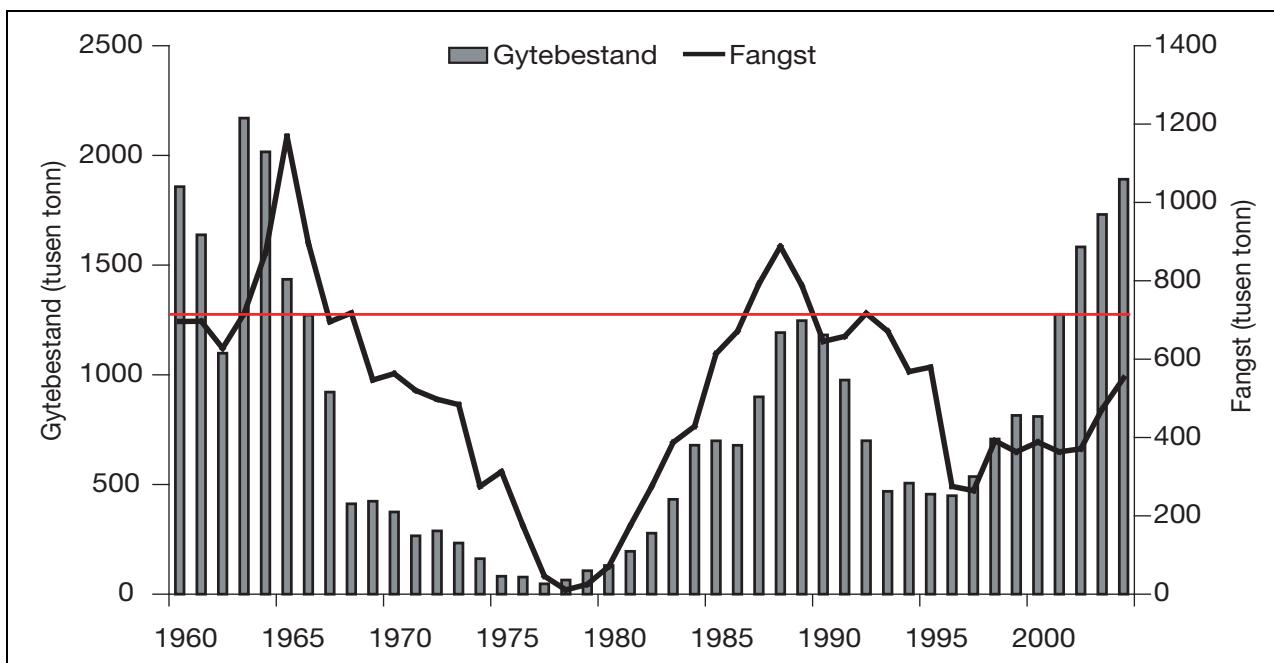
sjømakrell. Vestleg og sørleg makrell er på eit relativt høgt nivå, medan nordsjøkomponenten framleis er på eit lågt nivå. Bestandsmålingar utførast kvart tredje år, og i 2002 blei det observert teikn til vekst i Nordsjøbestanden for første gong på meir enn 25 år. Sidan 2001 har makrellfisket vore regulert i heile utbreiingsområdet.

Fisket

Fisket etter makrell føregår hovudsakleg i eit direkte fiskeri med snurpenot og trål. I Biscaya og utanfor Portugal blir makrell stort sett teke som bifangst av trålarar. Det norske fisket føregår

Tabell 4.8 Tiltrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av Nordsjøsild sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
1995	Langsiktig gevinst forventa med lågare F	429	440	566	456
1996	50 % reduksjon av avtalt TAC	200	200	265	449
1997	F = 0.2	186	186	234	536
1998	F(vaksen) = 0.2, F(ungfisk) < 0.1	276	276	329	707
1999	F(vaksen) = 0.2, F(ungfisk) < 0.1	296	296	336	815
2000	F(vaksen) = 0.2, F(ungfisk) < 0.1	301	301	329	810
2001	F(vaksen) = 0.2, F(ungfisk) < 0.1	301	301	323	1276
2002	F(vaksen) = 0.2, F(ungfisk) < 0.1	301	301	353	1583
2003	F(vaksen) = 0.25, F(ungfisk) = 0.12	452	452	450	1731
2004	F(vaksen) = 0.25, F(ungfisk) = 0.1	498	498	533	1892
2005	F(vaksen) = 0.25, F(ungfisk) = 0.12	585	585		

Figur 4.9 Gytebestand og fangst av nordaustatlantisk makrell 1972–2004. Fangst i 2004 er estimert til 542.000 tonn.

hovudsakleg med snurpenot, men trål og tradisjonelle reiskapar som garn og snøre blir også brukt.

I begynnelsen av 90-åra auka dei internasjonale makrellfangstane frå ein stabil årsfangst på 600.000–650.000 tonn til over 800.000 tonn i 1993 og 1994. Dette førte til nedgang i bestanden, og fangstnivået måtte ned. Strenge reguleringar med lågare kvotar førte til at fangstane fall til høvesvis 563.000 og 570.000 tonn i 1996 og 1997 (figur 4.9). Dei viktigaste fangstområda er Nordsjøen (område IV), Norskehavet (område IIa) og vest av 4°V (områda VI og VII).

I 2003 hadde Noreg ein disponibel kvote på

159.556 tonn makrell. Totalt blei det fiska 163.400 tonn, og over 99 % av landingane gjekk til konsum. Fangstfordelinga gjennom året fordelte seg på vanleg måte med mindre enn 0,5 % første halvår, 53 % i tredje kvartal og resten i fjerde kvartal. I 2004 var den norske kvoten på 148.728 tonn. Mellemdekselts norsk fangststatistikk viser at kvoten blei teken og at nesten alt blei levert til konsum. Den internasjonale fangststatistikken for 2004 er enno ikkje klar.

Uttaket frå bestanden er større enn det som blir landa, i og med at det blir dumpa og sleppt makrell på feltet. Dette påfører bestanden ekstra

Tabell 4.9 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av nordaustatlantisk makrell sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
1995	Råd gitt for kvar gytekompone		645	756	2418
1996	Betydeleg reduksjon av F		452	564	2377
1997	Betydeleg reduksjon av F		470	570	2438
1998	F = 0,15–0,2 (Noreg-EU-avtalen)	498	549	667	2361
1999	F = 0,15	437	562	616	2443
2000	Fpa = 0,17	642	612	675	2282
2001	Fpa = 0,17	665	670	687	2317
2002	Fpa = 0,17	694	683	727	1897
2003	Fpa = 0,17	542	593	617	1854
2004	Fpa = 0,17	545	532	542 (estimat)	1969
2005	F = 0,20	420			2188

døying. I og med at det nesten ikkje finst data for dette, kan det ikkje gis gode overslag på kor stort utkastet er.

Makrellen som blir fiska i Nordsjøen, Skagerrak og Norskehavet stammar frå tre gyteområde: 1) Nordsjøen, 2) sør og vest av Irland og 3) utanfor Portugal og Spania. Makrell frå det sørlegaste gyteområdet blei inntil 1994 behandla som ei eiga eining. Norske og internasjonale merkeforsøk viser at makrell som gyt i dei sørlege og vestlege områda vandrar til Norskehavet og Nordsjøen for å beite etter gytinga. Vandringane til makrellen er altså så omfattande at fisk frå alle tre gyteområda blir blanda og fiska på i Nordsjøen, Skagerrak og Norskehavet i andre halvår. Det er umuleg å skilje desse tre komponentane i fangstane. Derfor blir makrellen forvalta som ein bestand: den nord-austatlantiske makrellbestanden. Utviklinga av bestanden og oppfiska kvantum sidan 1972 er vist i figur 4.9.

Gytebestanden blir målt ved eggtokt kvart tredje år, sist i 2004. Desse gytebestandsmåla har til 2003 vore brukt som absolutte verdiar i berekingane, men ICES har no brukt dei som relative verdiar. Eggtokta viser at gytebestanden har gått ned sidan 1998, medan dei innmelde fangstane ikkje er store nok til å gi ein slik reduksjon. Gytebestanden blir no berekna slik at ein nytta trennen i gytebestanden gitt i eggtokta, slik at berekingane passar med fangstane. Dette gir ei heilt annan oppfatning av bestanden enn sist ICES berekna den. Gytebestanden i 2003 blei berekna til 1,8 mill tonn, som er 40 % lågare enn det 2003-gytebestanden blei berekna til i fjor. Den vestlege

komponenten utgjer ca. 85 %, og nordsjøkomponenten har vore lav (1–5 %) heilt sidan den blei fiska ned på begynnelsen av 1970-talet.

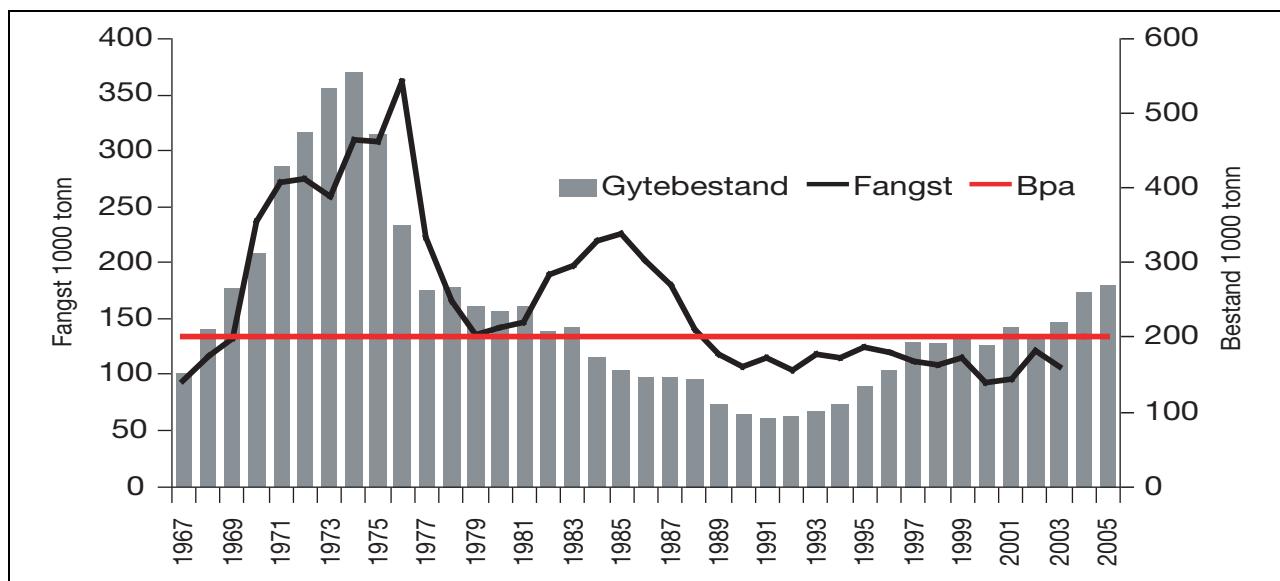
Noreg, EU og Færøyane har sidan 1999 vore einige om at uttaket av bestanden skal tilsvare eit fiskedøyingstal på 0,15–0,2. ICES tilrår ein kvote for 2005 på inntil 420.000 tonn. Dette tilsvrar $F = 0,20$ og er noko høgare enn $F_{pa} = 0,17$, men innanfor Noreg-EU-avtalen. Gytebestanden er med dette uttaket forventa å bli knappe 2 mill. tonn i 2005, men med fiskedøyingstal innanfor det avtala nivået (0,15–0,20) også neste år, vil den venteleg vere over B_{pa} i 2006. I forhandlingane mellom dei tre partane blei totalkvoten sett til det same som tilrådinga frå ICES (420.000 tonn), og Noreg disponerer om lag 111.000 tonn.

For å verne makrellen i Nordsjøen blir det framleis tilrådd å stenge den sørlege delen for makrellfiske heile året, og den nordlege delen i perioden februar–juli.

Tabell 4.9 viser at fangststuttaket ligg til dels godt over både tilrådd og avtalt fangst. At fangsten har vore høgare enn avtalt skuldast hovudsakleg fisket i internasjonalt område og i Færøysona, i tillegg til eit generelt overfiske i andre område. I 2001, som var første året med ein avtale også for den internasjonale sona, var fangstkvantumet meir i samsvar med den avtalte kvoten.

4.2.8 Sei i Nordsjøen og vest av Skottland

I dei siste åra har landingane lege rundt 110.000 tonn, bortsett frå i 2000 og 2001, då landingane var rundt 95.000 tonn. (figur 4.10). Fangstane frå

Figur 4.10 Sei i Nordsjøen og vest av Skottland. Utvikling av gytebestand (SSB) og landingar sidan 1967. Tala for 2004 og 2005 er prognosar.

Tabell 4.10 Tiltrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av sei i Nordsjøen sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand**
1995	Ingen auke i F	107	107	113	134
1996	Ingen auke i F	111	111	110	155
1997	Ingen auke i F	113	115	103	194
1998	Reduser F med 20 %	97	97	100	193
1999	Reduser F til F_{pa}	104	110	107	202
2000	Reduser F med 30 %	75	85	87	190
2001	Reduser F med 20 %	87	87	90	212
2002	$F < F_{pa}$	135	135	117	201
2003	$F < F_{pa}$	<176	165	112	221
2004	$F < F_{pa}$	<211*	190		260
2005	$F < F_{pa}$	<150*	145		271

*Forvaltninga av sei må sjåast i samanheng med tilstanden til bestanden av torsk.

**Gytebestanden er kombinert for Nordsjøen og vest av Skottland.

vest av Skottland har i dei seinare åra utgjort ca. 9 % av totalfangstane. Ein reknar med at landingane frå Nordsjøen for 2003 er 102.000 tonn, som er 18.000 tonn mindre enn avtalt TAC. På grunn av lave kvotar og utkastpåbudet i EU-sona var det i 2000 og 2001 eit omfattande utkast av sei. For 2000 reknar ein med at det var eit utkast på meir enn 20.000 tonn, og for 2001 på 15.000 tonn. Den norske delen av totalfangsten i denne perioden har vore over 48 %. Mellombelse oppgåver for 2004 tyder på at norsk fangst, inkludert bifangst til oppmaling, har vore ca. 66.000 tonn. Dette er om lag 28.000 tonn mindre enn kvoten på 93.800 tonn. Av det norske fisket er det trålarflåten som tek mesteparten (om lag 80 %). Notfisket inkluderer også ungsei nær kysten. Noreg disponerer 52 % av totalkvoten.

Frå og med 1999 er det laga ei felles utrekning for seibestandene i Nordsjøen og vest av Skottland. Ein kan derfor ikkje samanlikne tala frå tidlegare år med noverande utrekningar. Nordsjøbestanden er i alle høve svært stor i forhold til bestanden vest av Skottland, så alle utrekningar blir styrte av data frå nordsjøbestanden. Eit av dei største problema ved bestandsutrekninga er manglende rekrutteringsdata. Det blei sett i gang 0-gruppetokt på sei i 1999, men denne tidsserien er hittil for kort til å kunne brukast.

I byrjinga av 1970-åra var totalbestanden av sei i Nordsjøen og vest av Skottland på nesten 1,3 millioner tonn. Den blei så redusert til ca. 586.000 tonn i 1998, for så å auke til vel 700.000 tonn i 2002 (figur 4.10). Gytebestanden, som i 1974 var på 555.000 tonn, nådde eit minimum på 92.000 tonn i

1991, men er no utrekna til 271.000 tonn i begynnelsen av 2005. 1998- og 1999-årsklassen ser ut til å vere over middels, medan mellombelse data indikerer at 1995–1997-årsklassane er rundt eller under middels. Fiskedøytingstala har vist ein synkande trend sidan 1986, og er utrekna til å ha vore 0,27 i 2003.

Det er gjort framlegg om at Bpa for sei i Nordsjøen og vest av Skottland er 200.000 tonn (under dette nivået er det hovedsakleg produsert middels og därlege årsklassar), og Fpa er sett til 0,40. Gytebestanden har sidan 1999 hatt god reproduksjonsevne.

ACFM har tilrådd at fiskedøytingstala i 2005 bør vere lågare enn Fpa (0,40), som tilsvrar ein fangst i Nordsjøen på 150.000 tonn. Dei fastslår samtidig at det ikkje er nokon langsiktig gevinst i å auke fiskedøytingstala over dagens nivå. Ein vil auke stabiliteten i fangsten over ein tiårsperiode ved å oppretthalde dagens fiskedøytingstal og avgrense uttaket til 105.000 tonn i Nordsjøen. Noreg og EU blei einige om ein totalkvote på 145.000 tonn for 2005. Av dette kan Noreg disponere 72.400 tonn, der alt kan fiskast i EU-sona (sjå tabell 4.10).

4.2.9 Torsk, hyse og kviting i Nordsjøen

I botntrål- og snurrevadfisket til konsum tek ein ei blanding av torsk, hyse og kviting. Industrietrål- og bomtrål- og flatfisket etter flatfisk medfører ein auke i døytingstala, særleg for dei yngre årsklassane.

Torskelandingane har falle frå 300.000 tonn i

1981 til ca. 26.000 tonn i 2003 (figur 4.11). Norsk fiske i 2003 var på 4.545 tonn, og landingane i 2004 ser ut til å bli noko meir enn 4.000 tonn. Dette er om lag det same som den norske kvoten på 4.114 tonn. Noreg disponerer 17 % av total TAC.

Årsfangstane (inkludert utkast) av hyse låg på omkring 200.000 tonn i åra 1980–1987 og fall gradvis til 86.700 tonn i 1990 (figur 4.12). I 2002 blei det fanga 101.000 tonn, der 45.000 tonn blei kasta ut, medan det i 2003 blei fanga 67.000 tonn, der 23.500 tonn blei kasta ut. Norsk fangst i 2003 var 3.941 tonn inkludert bifangst i industritrål-fisket. Prognosene for 2004 er vel 1.500 tonn, medan den norske kvoten var 15.391 tonn. Noreg disponerer 23 % av total TAC.

Fangstane av kviting er viste i figur 4.13. Utbytet har vore stabilt dei siste ti åra, men er betydeleg lågare enn i perioden 1960–1980. Skottland tek om lag ein tredjedel av totalfangsten. Dei norske landingane er hovudsakleg bifangst i industritrål-fisket. Noreg hadde ein kvote på 1.600 tonn i 2004. Mellombelse fangsttal indikerer at fangsten vil bli rundt 340 tonn. Noreg disponerer 10 % av total TAC.

Bestandsutrekningane er baserte på ein kombinasjon av fiskeriavhengige data og toktdata. Noreg medverkar med totalfangst og toktdata. Frå og med 1996 blir det laga ei felles utrekning for torskebestandane i Nordsjøen, Skagerrak og Kanalen, for hysebestandane i Nordsjøen og Skagerrak og for kvitingbestandane i Nordsjøen og Kanalen. Ein kan derfor ikkje samanlikne tala frå tidlegare år med noverande utrekningar. Bestandane i Nordsjøen er i alle høve svært store i forhold til dei to andre områda, slik at alle utrekningar blir styrte av data frå Nordsjøen. I 2004 hadde alle tre bestandane såkalla «benchmark assess-

ment», som tyder at ein går gjennom alle data og nyttar mange forskjellige utrekningsmetodar.

Gytebestanden av torsk blei redusert frå ca. 277.000 tonn i 1970 til langt under Blim, som er 70.000 tonn, i 2001 (figur 4.11). ICES var ikkje i stand til å rekne ut størrelsen på bestanden fordi fangsttala for dei seinare åra er svært usikre, men alle metodar tilseier at gytebestanden framleis er godt under Blim. Grensa for god reproduksjons-evne (Bpa) er vurdert å vere 150.000 tonn. Dagens fiskemønster medfører høg døyting på eitt- og toåringar, slik at berre ca. 15 % av eittårингane overlever til dei er tre år. 1996-årsklassen har vore sterkt, men på grunn av stort fiskepress har den ikkje fått bygd opp att gytebestanden. Sidan 1997 har alle årsklassar vore svake eller middels, og årsklassane 1997, 2000 og 2002 er dei svakaste som er registrert. Det er derfor ikkje venta at gytebestanden vil auke over 150.000 tonn i nærmaste framtid, sjølv om fiskedøytingstala blir kraftig reduserte.

Til tross for stort fiskepress har hysebestanden produsert fleire gode årsklassar sidan 1990, der særleg 1999-årsklassen er svært sterkt. Gytebestanden er i 2004 vurdert til å vere mellom 250.000 og 380.000 tonn, og såleis over Bpa på 140.000 tonn (figur 4.12). På grunn av unøyaktige fangsttal fastslår arbeidsgruppa i ICES at fiskepressnivået er usikkert. Alle årsklassane etter 1999 er under middels, og årsklassane 2001–2003 ser ut til å vere svært svake, så dersom fiskepresset ikkje minkar, vil gytebestanden ganske snart hamne under Bpa.

Ein har ikkje nok informasjon om kvitingbestanden til å vurdere gytebestand og fiskedøyting. Om lag alle analysar av alderssamansetninga i fangstane indikerer at bestanden er på et svært

Tabell 4.11 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av torsk i Nordsjøen sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
1995	Betydeleg reduksjon i innsatsen		120	120	73
1996	80 % av F(94) = 0.7	141	130	107	77
1997	80 % av F(95) = 0.65	135	115	102	83
1998	F(98) burde ikkje overstige F(96)	153	140	122	72
1999	F = 0.60 for å byggje opp att SSB	125	132	78	59
2000	F mindre enn 0.55	< 79	81	59	45
2001	Lågast mogleg fangst	0	48,6	41	33
2002	Lågast mogleg fangst	0	49,3	44,2	39
2003	Ikkje fiske	0	27,3	25,8	43
2004	Ikkje fiske	0	27,3		Under B _{lim}
2005	Ikkje fiske	0	27,3		

Om dei fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2005 og fisket etter avtalane i 2003 og 2004

Tabell 4.12 Tiltrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av hyse i Nordsjøen sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst m/utkast	Gytebestand
1995	Betydeleg reduksjon i innsats; blanda fiskeri		120	140	147
1996	Må ta omsyn til blanda fiskeri		120	154	176
1997	Må ta omsyn til blanda fiskeri		114	138	190
1998	Ingen auke i F	100,3	115	128	160
1999	Reduser F(95–97) med 10 %	72	88,6	111	112
2000	F mindre enn F_{pa}	< 51,7	73	100	88
2001	F mindre enn F_{pa}	< 58	61	165	241
2002	F mindre enn F_{pa}	< 94	104	101	399
2003	Ingen fangst av torsk	0 torsk	52	76	250-380
2004	Ingen fangst av torsk	0 torsk	85		250-380
2005	Ingen fangst av torsk	0 torsk	66		

lågt nivå, medan tokta indikerer ein aukande bestand.

ACFM tilrår at fisket etter torsk blir stoppa. Sidan ein fangar torsk i eit blandingsfiske, tilrår ICES at alle fiskeri der det fangast torsk blir stoppa eller regulert, slik at det blir minimale bifangstar av torsk. Vidare bør ein lage og setje i verk ein gjenoppbyggingsplan for at gytebestanden av torsk kan vekse til over Bpa. Ein kan ikkje oppnå den nødvendige reduksjonen i fiskedøyting berre ved å redusere TAC. Gjenoppbyggingsplanen må innehalde tiltak for å hindre direkte fiske av torsk, redusere bifangst av torsk i fisket etter andre artar og hindre utkast og feilrapportering av torsk i alle fiskeri. Fiskedøytinga for hyse må vere under F_{pa} i 2005. For kviting bør fangsten

ikkje være høgare enn gjennomsnittet for 1997–2003 på 52.000 tonn.

Noreg og EU har blitt einige om desse totalkvotane for 2005: 27.300 tonn torsk, 66.000 tonn hyse og 28.000 tonn kviting (sjå tabellane 4.11, 4.12 og 4.13). Noreg disponerer 4.641 tonn torsk, 14.679 tonn hyse og 2.800 tonn kviting. Alt kan fiskast i EU-sona.

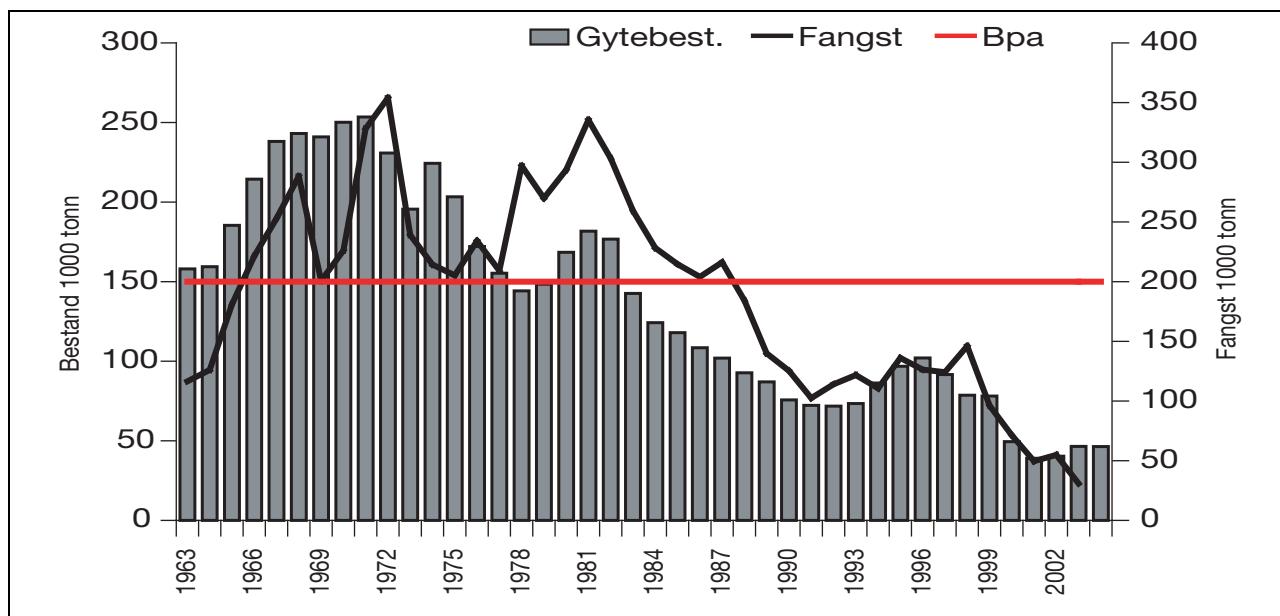
4.2.10 Kolmule

Kolmulebestanden i Det nordaustlege atlanterhav består truleg av to hovudkomponentar: ein nordleg som har si utbreiing i Norskehavet og sørover til sørvest av Irland, og ein sørleg som held til i Biscaya og vidare sørover mot Gibraltar og Nord-

Tabell 4.13 Tiltrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av kviting i Nordsjøen sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst m/utkast	Gytebestand
1995	Betydeleg reduksjon i innsats; blanda fiskeri		81	98	249
1996	Blanda fiskeri; ta omsyn til rådet for torsk		67	69	222
1997	Blanda fiskeri; ta omsyn til rådet for torsk		74	54	194
1998	Ingen auke frå 1996-nivået	54	60	40	163
1999	Minst 20 % reduksjon av F(95–97)	40,4	44	55	162
2000	Lågast mogleg fangst	0	30	55	200
2001	60 % reduksjon av F(97–99)	19,4	30	43	218
2002	F ikkje større enn 0.37	<33	32	40	210
2003	Ingen fangst av torsk	0 torsk	16	38	
2004	Ingen fangst av torsk	0 torsk	16		
2005	Ingen fangst av torsk	0 torsk	28		

Om dei fiskeriattalane Noreg har inngått med andre land for 2005 og fisket etter avtalane i 2003 og 2004

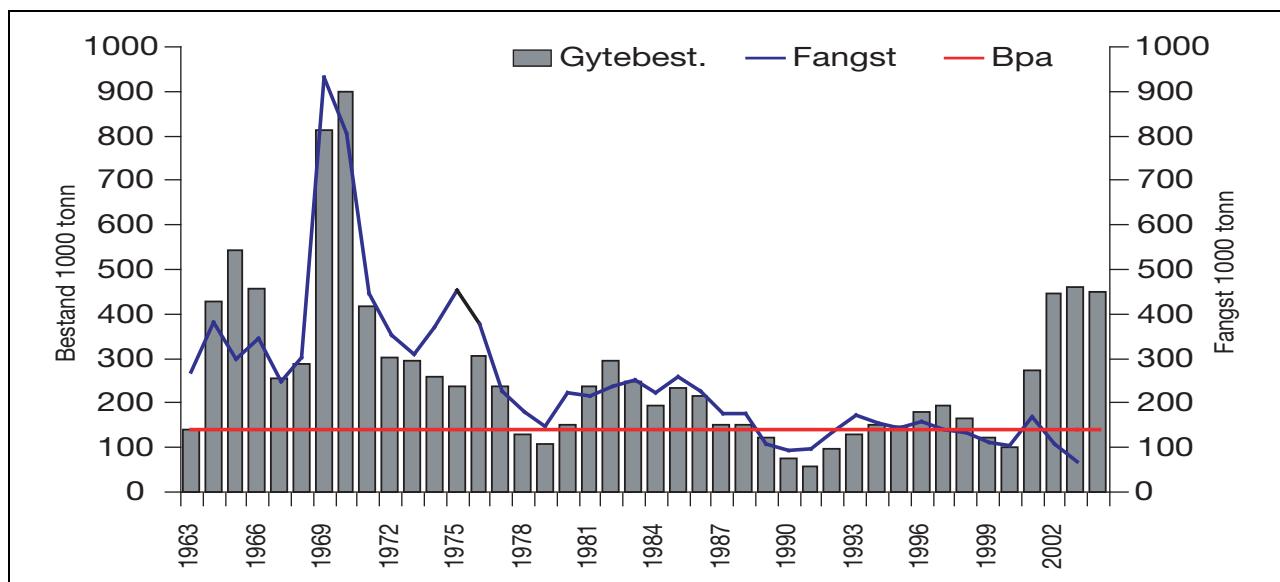
Figur 4.11 Gytebestand og fangst av torsk i Nordsjøen, Skagerrak og Kanalen.

Afrika. Det er uklart kor mykje desse komponentane blandar seg under gyting og beiting, derfor blir all kolmule betrakta som ein felles bestand i bestandsberekingane ogrådgivinga i ICES. Fisket føregår om våren på gytefelta langs eggakan ten vest av Dei britiske øyer og ved Færøyane. Noreg opererer her med ringnotsnurparar utstyrt for flytetråling. Fangst av kolmule føregår også på beiteområda i Norskehavet om sommaren og hausten, også då med flytetrål, og elles gjennom heile året i Norskerenna i industritrålfisket.

Internasjonal fangststatistikk frå 2004 er enno

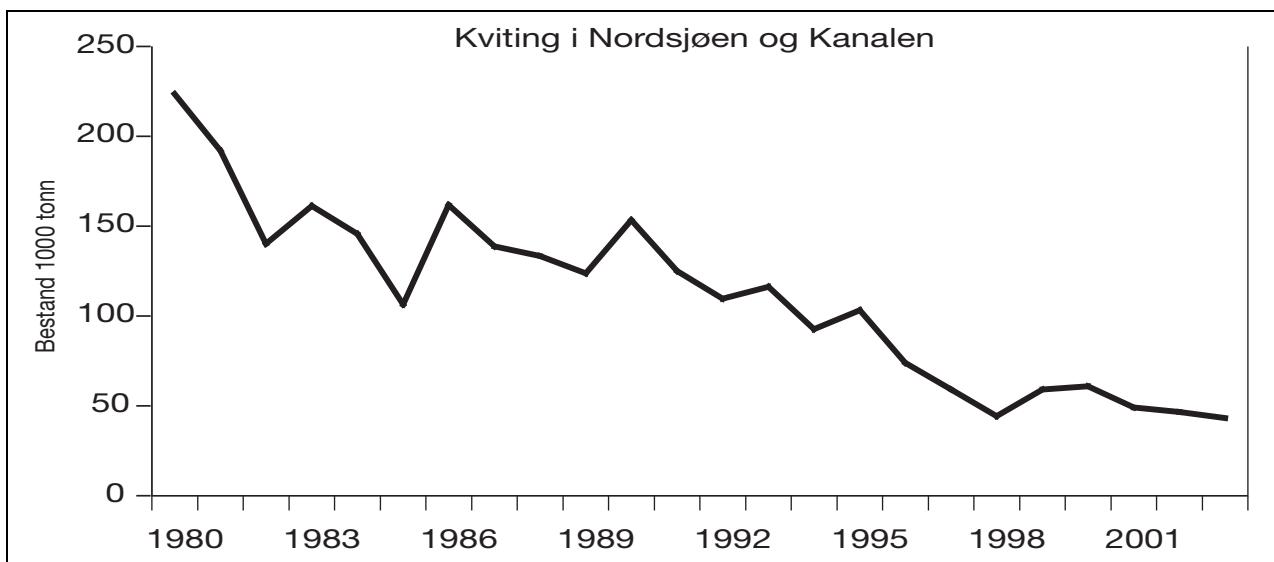
ikkje ferdig, men ein ventar at totalfangsten er på same nivå som i rekordåret 2003: rundt 2,3 millionar tonn. Året 2004 var dermed det sjunde i rekka med fangstar på over ein million tonn. Dette skuldast manglande internasjonal semje om fordelinga av TAC på soner. Høg utnyttingsgrad har vore mogleg fordi årsklassene frå og med 1995 har vore mykje større enn vanleg.

I 2004 disponerte Noreg ein kolmulekvote på 120.000 tonn i EU-sona og 36.200 tonn i Færøysona. I internasjonal farvatn, i sona ved Jan Mayen og i NØS var fisket ikkje kvoteregulert.

Figur 4.12 Gytebestand og fangst av hyse i Nordsjøen og Skagerrak.

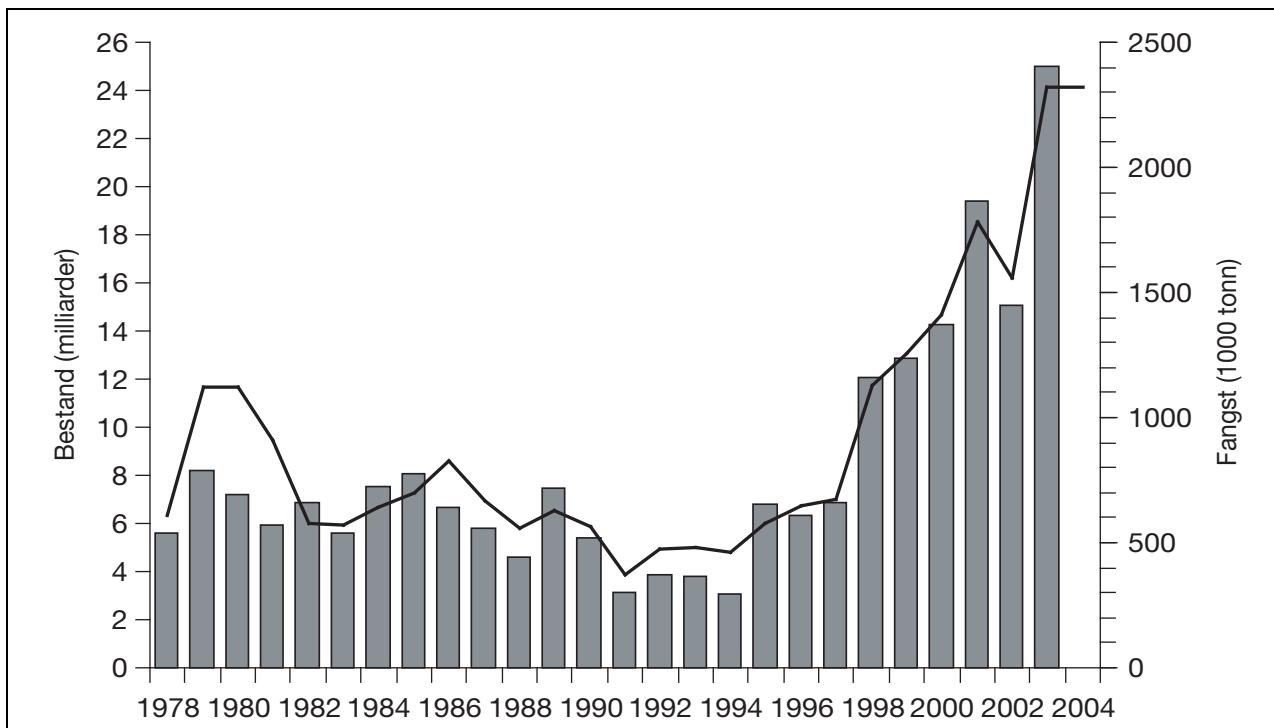
Om dei fiskeravtalane Noreg har inngått med andre land for 2005 og fisket etter avtalane i 2003 og 2004

Figur 4.13 Fangst av kviting i Nordsjøen og Kanalen.

Samla fiska den norske flåten om lag 958.000 tonn kolmule i 2004, noko som er ny rekord. Dette var mogleg fordi fisket i internasjonalt farvatn og i NØS ikkje blei kvoteregulert. Kolmuletrålarane tok den største delen av fangsten: 85 %, resten blei hovudsakleg fiska av industritrålarane i Nordsjøen og langs kysten nordover. Noregs del av totalfangsten i 2004 var 41 %, det vil seie litt høgare enn i perioden 2001–2003, men omtrent lik gjennomsnittsandel (40 %) frå 1978 til i dag.

Det finst ikkje avtale kvotar landa imellom for fiske etter kolmule i internasjonalt farvatn, noko som har ført til nærmast fritt fiske. Dei enkelte landa har sett eigne kvotar ut frå si eiga oppfatning av prosentvisse rettar av anbefalte maksimalfangstar (TAC) frå ICES og NEAFC (Den nord-austatlantiske fiskerikommisjon). Det har over lengre tid gått for seg ein prosess både i NEAFC og blant kyststatane for å oppnå semje om ei internasjonal regulering av bestanden, men utan resul-

Figur 4.14 Fangst av kolmule og estimert gytebestand, 1981–2004. Fangsten i 2004 er framleis usikker.

tat. For 2005 har Noreg gjennom kvoteforhandlinger fått ein kolmulekvote på 120.000 tonn i EU-sona og 36.200 tonn i Færøysona. I internasjonalt farvatn, i norsk sone og i Jan Mayen-sona har Noreg ikkje gjennomført kvoteregulering på kolmulefiske.

Tilrådinga frå ACFM for 2005 var eit samla uttak på 1.075.000 tonn, slik at sannsynet for at fiskedøyninga ikkje blir høgare enn føre-var-grensa ($F_{pa} = 0,32$) er 50 %. Fangsten i 2005 er alt større

enn tilrådinga, og venteteg vil fiskedøyninga bli langt over denne verdien. Berre god rekruttering kan oppretthalde bestanden og fisket. Slik det ser ut no har rekrutteringa til gytebestanden vore svak sidan 2004. Ein nedgang er uunngåeleg der som rekrutteringa blir normal og uttaket held fram med å overskride tilrådingane frå ICES og NEAFC. Dette vil føre til sterke avgrensingar i det framtidige kolmulefisket.

5 Kontrollordningar

5.1 Kontroll av fiske i norske jurisdiksjonsområde

I St. prp. nr. 1 (1996-97) heiter det: «Innen området ressursforvaltning er hovedmålet å legge til rette for et forsvarlig ressursuttak som sikrer et høyt varig utbytte fra ressursene». For å kunne nå denne målsettinga for ressursforvaltninga, trengst det informasjon om og kontroll med alt ressursuttak i norske jurisdiksjonsområde. Ein sentral del av det norske systemet for kontroll og handheving er fysisk kontroll med all fiskeaktivitet. Dette inneber kontroll på alle nivå, til havs, under landing og ved omsetjing av fiskefangstar.

I Noreg har Fiskeridirektoratet ansvaret for ressurskontrollen. Kontrollen blir utøvd av Kонтроллсекциян i Fiskeridirektoratet og den ytre etaten til direktoratet med 7 regionkontor, inklusive eit inspektørkorps langs kysten.

Kystvakta er underlagt Forsvarsdepartementet. Kystvakta har ansvaret for kontrollen på havet, i første rekke utanfor 4 n. mil. Frå 1996 er Kystvakta utvida med ei indre kystvakt som skal gjennomføre fiskerioppsynet innanfor grensa på 4 n. mil. Fiskerioppsynstenesta til den indre kystvakta skal etter planen kombinerast med ei rekke andre oppgåver, bl.a. for politi-, toll- og miljøstyrestrukturen.

Fiskeridirektoratet står for kontroll ved landing av fangstar, og har også ein viss kontroll på sjøen i særlege område og i spesielle fiskeri. Direktoratet har også ansvar for kvotekontrollsystemet både for utanlandske og norske fartøy. Dei ulike salslaga har eit kontrollansvar i samband med omsetjing og eksport av fisk. Utanlandske styresmakter har kontrollansvaret når norske fartøy leverer fangst i utanlandske hamner og når norske fartøy fiskar i jurisdiksjonsområda til desse landa.

Ein viktig del av kontrollen går føre seg under utøvinga av fisket. I denne fasen blir det kontrollert at fisket skjer med riktig reiskap, til rett tid og på rett område. Ein kontrollerer også fangstsamansettinga og at det ikkje går føre seg dumpling eller neddreping av fisk. Når det gjeld fangst av sjøpattedyr (sel og kval) var det til og med 2003

inspektørar på alle fartøy under heile fangstperioden. Med virkning frå 2004 er inspektørordninga på kvalfangstfartøya halvert. På sel- og kvalfartøya kontrollerer inspektørane om bord i fartøya også at avlivinga skjer i tråd med regelverket. I andre fiskeri har Fiskeridirektoratet iverksett ei ordning med å ha inspektørar om bord på enkelte norske og utanlandske fartøy i kortare eller lengre periodar.

På enkelte artar går det føre seg eit omfattande fiske i indre norske farvatn, det vil seie innanfor 4 n. mil. Det er derfor sett i verk ei ordning der inspeksjonsfartøy frå Ytre etat er til stades på desse fiskefelta. Ved landing blir fangstsamansettinga kontrollert, og oppfiska kvantum blir belasta kvoterekneskapen.

For å føre kontroll med utanlandsk fiske i Noregs økonomiske sone etablerte Fiskeridirektoratet i 1977 eit kvotekontrollsystemet som er basert på bruk av edb. Databasen inneheld opplysningar om fiske- og fangstaktiviteten til utanlandske fartøy og er ein viktig reiskap for kontroll i norske jurisdiksjonsområde.

Utenlandske fartøy som får løyve til å fiske i norske jurisdiksjonsområde er pålagde å rapportere fangstane til Fiskeridirektoratet. Denne rapporteringsplikta inneber at når fartøya kjem inn i norsk sone skal dei melde frå om kor mykje fangst fartøyet har om bord (aktivmelding). Fangstane skal gis opp i kg rund vekt og i dei enkelte fiske slag. I tillegg må fartøyet kvar veke rapportere kor mykje som er fanga i sona av dei ulike fiskeslag (fangstmelding). Når fartøyet avsluttar fisket i NØS, må det før det seglar ut sende melding om dette til Fiskeridirektoratet og gi opp kor mykje fisk som er teken sidan den siste fangstmeldinga blei sendt (passivmelding). Alle dei meldingstypene som er nemnt ovanfor blir kontinuerleg lagt inn i kvotekontrollsystemet, og gir dermed Fiskeridirektoratet ei oppdatert oversikt over det utanlandske fisket i norske jurisdiksjonsområde, både om kor mange fartøy som deltek i fiske, kvar dei fiskar og opplysningar om fangst per fartøy og per nasjon. Systemet inneheld såleis også dei opplysningane som er kravd for å stanse utanlandsk fiske når dei tildelte kvotane er oppfiska.

Fra 2000 har Fiskeridirektoratet gjennom satellittsporing også kunnskap om kor fartøya oppheld seg i norsk jurisdiksjonsområde og kan derfor iverksette meir målretta kontroll.

Kystvakta har direkte tilgang til dei opplysningsane som er lagra på databasen i kvotekontrollsistemet og satellittsporingsdatabasen. Opplysningsane vil under kontroll på feltet bli halde opp mot opplysningsane som går fram av fangstdagboka til fartøyet, eventuelle sluttsetlar og innhalten i lasterommet eller lastetankane på fartøyet. Når desse opplysningsane ikkje er i samsvar med kvarandre kan Kystvakta reagere med åtvaring, fartøyet kan haldast tilbake, eller saka kan meldast til politiet, alt etter kor grov krenkinga er. Kvotekontrollsistemet og satellittsporingsopplysningsane er såleis særsviktige reiskap i det kontrollarbeidet Kystvakta gjennomfører.

For å sikre generelt betre kontroll med fangsttakket i NØS nord om 62°N, og fordi ein var kjent med at det gjekk føre seg kvoteunndragingar frå utanlandske fartøy som fiska i NØS nord om 62°N, blei det innført ei ordning i desse områda der utanlandske fartøy skal melde seg til Kystvakta for kontroll på eitt av sju kontrollpunkt ved avslutning av fiske. Ordninga tok til å gjelde frå 1994. Som ein del av rapporteringsordninga i NØS nord om 62°N skal fartøya sende melding om framstilling for kontroll (kontrollpunktmelding) tolv timer før ankomsten til kontrollpunktet. For ringnotfartøy er fristen 4 timer.

På grunn av behovet for betre kontroll med makrellfisket i NØS sør om 62°N, blei ei tilsvarende ordning sett i verk 19. juli 1995 for makrellfisket i Nordsjøen. Av omsyn til råstoffet må eit kontrollregime i Nordsjøen utformast noko annleis enn ordninga nord om 62°N. Etter regelverket skal utanlandske fartøy med makrellisens melde seg for kontroll i eitt av tre nærmare definerte område, med ei varslingstid på fire timer før fartøyet kjem til kontrollområdet, eller før fartøyet kjem til landingsstad i Noreg. Ordninga gjeld også når eit fartøy med makrellisens fiskar annan pelagisk fisk, så som nordsjøsild.

Erfaringane syner at ordningane med sjekkpunkt sør og nord om 62°N i NØS har medverka positivt til å redusere kvoteunndragingane frå utanlandske fartøy.

Det er også gitt hove til å kunne påby at fartøy skal ha inspektørar ombord i fiskefartøy. Bruk av inspektørar ombord i fiskefartøy vil kunne effektivisere kontrollen med fisket.

5.2 Kontrollsamarbeid

Kontroll med ressursuttaket på felles fiskebestandar krev eit nært samarbeid mellom dei landa som deler ressursane. Eit slikt samarbeid er inngått med begge dei to partane som Noreg deler viktige fiskeressursar med: Russland og EU. Noreg har også inngått avtalar om kontroll direkte med enkelte medlemsland i EU og fleire andre statar. Noreg har kontrollavtalar med Irland, Danmark, Sverige, Nederland, Storbritannia, Frankrike, Tyskland og Polen. I tillegg har Noreg inngått kontrollavtalar med Russland, Færøyane, Island og Canada.

Eit viktig nytt framsteg i kontrollsamanheng er etablering av satellittsporing av fiskefartøy.

Det ligg no føre satellittsporingsavtalar mellom dei landa som har felles fiskeriinteresser i Nordaust-Atlanteren. Plikta til å spore er gjennomgåande knytta til fartøy over 24 meter største lengde.

Fiskeridepartementet innførte frå 1. juli 2000 satellittovervaking av alle norske fiske- og fangstfartøy over 24 m. Slike fartøy vil vere underlagt sporing i område både under norsk og utenlandsk fiskerjurisdiksjon. Vidare vil alle norske fartøy, uansett størrelse, sporast ved fiske i internasjonalt farvatn. Det er også sett krav om satellittsporing av alle fartøy i NEAFC-området. I NAFO-området er det krav om 100 % dekning av satellittsporing og bruk av observatørar på alle fartøy.

5.3 Tiltak mot uregulert fiske

I avtalen mellom Noreg og Russland er partane samde om å setje visse vilkår til dei kvotane dei gir til tredjeland. Som vist til i avtalane med Færøyane og Grønland, har dei to landa plikta å avgrense sitt totale fiske i Barentshavet til dei artar og kvotar som er tildelte av Noreg og Russland, utan omsyn til om fisket skjer i eller utanom Noregs og Russlands jurisdiksjonsområder i Barentshavet. Også Island har plikt til å halde seg til den kvoten som går fram av «Smotholsavtalen». I ein avtale har også Polen forplikta seg til ikkje å fiske norsk arktisk torsk i Barentshavet utanom dei kvotane som er sette for bestanden.

Noreg og Canada underteikna 30. juni 1995 ein avtale om bevaring og handheving på fiskeriområdet, jf. Ot.prp. nr. 3 (1995-96). Både for Noreg og Canada som kyststatar er spørsmålet om effektiv regulering av fiskebestandar som vandrar mellom nasjonale soner og det opne hav sær

Om dei fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2005 og fisket etter avtalane i 2003 og 2004

vikting. Avtalen føregreip på mange måtar FN-avtalen om fiske på det opne hav av 4. august 1995. Etter avtalen kan Noreg og Canada borde, inspirere og ransake eit fartøy som fører flagget til den andre parten i nærmare avgrensa område på det opne hav. Partane kan også bringe opp fartøy og innleie rettsfølgjing dersom det ligg føre prov på at dei har teke del i fiskeriaktivitetar som undergrev gjeldande verne- og forvaltnings tiltak.

Det kan nemnast at norske styresmakter dei seinare åra har innført ei rekke tiltak for å angripe ulovleg, urapportert og uregulert fiske. Eit sentralt tiltak har vore den såkalla «svarte-

listinga» av fartøy som har drive uønska aktivitet i område utanfor norsk jurisdiksjon. Dette gjeld fartøy som fører utanlandsk flagg, då det i forhold til norske fartøy er mogleg å sanksjonere på anna vis. Fiskeridirektoratet ser til at fartøy som har delteke i uregulert fiske i internasjonalt farvatn blir nekta lisens i Noregs økonomiske sone. Vidare kan slike fartøy nektast å føre norsk flagg, og ein kan nekte landing av fangst i Noreg. Også for utanlandske fartøy som bryt regelverket i norske farvatn har ein klare moglegheiter for sanksjonar.

6 Fisket etter avtalane i 2003 og 2004

I omtalen av fisket etter avtalane for 2003 og 2004 er det lagt hovudvekt på i kva grad Noreg og dei partane som får tildelt kvotar i norske område faktisk utnyttar desse kvotane. Først presenterast norske kvotar i sonene til andre statar og utnyttinga av desse, jf. pkt. 6.1 nedanfor. Deretter, i punkt 6.2, presenterast kvotane til andre statar i norske område og utnyttinga av desse. Kommentarane med omsyn på kvoteutnytting omfattar berre årta 2003 og 2004.

I dei neste avsnitta blir omgrepene «felles forvaltning» nytta om ein del sentrale fiskeartar. Felles forvaltning tyder at to eller fleire land/samanslutningar av land har avtala å forvalte ein art saman, fordi arten opptrer i sonene til fleire land. Dette inneber at det i dei årlege kvoteforhandlingane avtalast ein totalkvote for arten, og total tillaten fangst (TAC) fordelast på dei aktuelle avtalepartane.

6.1 Norsk utnytting av kvotar

I avsnitt 6.1 og 6.2 er kvotane henta frå dei årlege kvoteavtalane, med eventuelle oppdateringar. Med mindre noko anna er sagt, er fangsttala baserte på kva fartøya har rapportert fiska frå dei ulike jurisdiksjonssområda, anten til Fiskeridirektoratet eller til ansvarlege i 3. land, dvs. styremaktene i kyststaten. Desse rapporterte fangsttala frå fartøy på fiskefelta kan avvike frå dei tala i sluttsetelstatistikken som viser utlossa kvanta. Symbolet (–) i tabellane tyder anten ingen fangst eller ingen kvote.

6.1.1 Noreg – Russland

6.1.1.1 Fellesbestandane

Noreg og Russland har felles forvaltning av artane torsk, hyse og lodde. Noregs kvotar (etter overføringer til 3. land) og fangstar¹ av desse bestandane går fram av tabell 6.1. Delar av dei norske kvotane for desse bestandane kan fiskast i

Tabell 6.1 Oversikt over norske kvotar (etter overføringer til 3. land) og fangst på fellesbestandane i Barentshavet

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
Torsk	195.435	224.600	210.440	226.065
Hyse	57.500	71.500	56.440	61.868
Lodde	183.000	-	179.375	-

russisk økonomisk sone, sjå tabell 6.2. Forskningsfangst er inkludert.

6.1.1.2 Kommentarar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i russisk økonomisk sone går fram av tabell 6.2. Av dei norske fangstane nord om 62°N i 2003 fiska Noreg 1,7 % av torskefangstane og 9,4 % av hysefangstane i RØS. Tilsvarande tal for 2004 var 0,8 % for torsk og 6,2 % for hyse. Noreg tek altså små fangstar av torsk og hyse i RØS sett i høve til dei totale norske fangstane.

I 2003 deltok 19 reketrålarar i fisket etter reker i RØS, medan 11 deltok i 2004. Noregs haneskjellkvote var ikkje talfesta i 2003 og 2004.

Tabell 6.2 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar i russisk økonomisk sone

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
RØS:				
Torsk	140.000	140.000	3.468	1.919
Hyse	20.000	20.000	5.282	3.978
Haneskjel	-	-	-	-
Reker	3.000	3.000	2.492	1.802
Grønlandssel	10.000	10.000	-	-
Lodde	186.000	-	66.715	-
Steinbit	1.500	1.500	593	1.053
Flyndre	1.000	1.000	0	4
Bifangstkvote	500	500	483	254

¹ Desse fangstane er frå sluttsetelstatistikken til Fiskeridirektoratet.

Om dei fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2005 og fisket etter avtalane i 2003 og 2004

Tabell 6.3 Norske kvotar (etter overføringer til EU og 3. land) og fangstar¹ på fellesbestandane i Nordsjøen

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
Torsk	4.114	4.114	4.517	3.222
Hyse	9.580	15.391	2.178	2.207
Sei	80.800	93.800	61.690	62.378
Kviting	1.600	1.600	38	22
Raudspette	2.469	2.111	1.961	1.760
Makrell	159.556	148.728	158.727	157.357
Nordsjøsild	114.930	131.624	115.042	137.635

¹ Desse tala er førebels statistikk frå sluttsetelstatistikken til Fiskeridirektoratet.

Fisket skal vere eit prøvefiske i eit nærmare avgrensa område. Vilkåra for dette fisket skal avtalast nærmare mellom Noreg og Russland. Slike vilkår blei ikkje fastlagde verken i 2003 eller 2004, grunna manglande interesse frå næringa.

6.1.2 Noreg – EU

6.1.2.1 Fellesbestandane

Noreg og EU har felles forvaltning av artane torsk, hyse, sei, kviting, raudspette, sild og makrell i Nordsjøen, sjå tabell 6.3. Delar av dei norske kvotane for konsumfiskbestandane kan fiskast i EUs sone av Nordsjøen, sjå tabell 6.4.

Kvotane og fangstane av sei og makrell omfattar Skagerrak i tillegg til Nordsjøen.

Noregs kvotar av torsk, raudspette, makrell og sild blei godt utnytta dei to åra. Dei store makrellfangstane i Nordsjø-området må sjåast i samanheng med at Noreg hadde høve til å overføre inntil 100.000 tonn av makrellkvoten nord om 62°N i 2003 og i 2004 til fiske i Nordsjøen (ICES-område IVa). Likeins kunne makrellkvoten vest av 4°V på 12.020 tonn i 2003 og 11.100 tonn i 2004, fiskast i den nordlege delen av Nordsjøen. Dette forklarer også den låge utnyttinga av Noregs makrellkvote vest av 4°V (sjå tabell 6.4).

Noreg fiska ikkje norsk vårgytande sild (NVG-sild) i Nordsjøen verken i 2003 eller 2004.

Makrell- og sildekvote fordela mellom ringnotfartøya, trålarane og kystfartøya. Fangsttala inneheld ikkje norske bifangstar frå industri- trål fisket. Bifangstane varierer frå år til år i størrelse og art.

6.1.2.2 Norske kvotar i EUs farvatn (EUF) og tildelte

kvotar frå EU i grønlandske farvatn (EUGRL), med tilhøyrande fangstar

Noreg fekk i 2003 og 2004 tildelt kvotar av blåveite, kveite og uer for fiske i grønlandske sone både av EU og Grønland. For desse artane er det ein føresetnad at EU-kvoten skal utnyttast først. Noreg nyttar desse kvotane i så stor grad at med denne føresetnaden kan talet for fangst i enkelte tilfelle vere lik kvotetala slik dei er viste i tabell 6.4. Eventuelle fangstar ut over EU-kvotane blir avrekna mot Noregs kvotar tildelt av Grønland (sjå tabell 6.6).

6.1.2.3 Kommentarar til oversikta

Noregs kvotar i EUs farvatn og tildelte kvotar frå EU i grønlandske farvatn, med tilhøyrande fangstar, går fram av tabell 6.4. I EU-sona i Nordsjøen kunne norske fartøy til saman fiske 80.000 tonn av industriartane augepål og tobis i 2003 og 50.000 tonn i 2004. Det er den norske industritrålarflåten (omlag 60-70 fartøy) som fiskar på denne kvoten. Inntil 5.000 tonn augepål kunne fiskast i EU-farvatn vest av 4°V i 2003 og 2004. Dette skulle avrekna den samla industrikvoten for augepål og tobis. Det blei ikkje fiska augepål vest av 4°V, verken i 2003 eller i 2004.

Norske fartøy kunne i tillegg fiske på desse artane utan avgrensingar i norsk økonomisk sone. Samla fiska dei norske industritrålarane i følgje sluttsetelstatistikken 145.342 tonn augepål/kolmule og 29.641 tonn tobis i Nordsjøen i 2003. Tilsvarande sluttseteltal for 2004 var 111.840 tonn augepål/kolmule og 48.528 tonn tobis. Fisket av tobis i EU-sona utgjorde i 2004 ein større del av totalfangsten av tobis enn året før, medan det ikkje blei fiska augepål/kolmule i EU-sona av norske industritrålarar verken i 2003 eller i 2004.

Av Noregs kolmulekvote vest av 4°V kunne opp til 40.000 tonn fiskast i den nordlege delen av Nordsjøen (ICES område IVa) både i 2003 og 2004. Innanfor den samla kolmulekvoten kunne norske fartøy fiske inntil 500 tonn vassild i 2003 og 2004. I tillegg fiska norske fartøy desse åra kolmule i internasjonalt farvatn vest av dei britiske øyane, i færøysk sone og i eit direkte fiske av mindre omfang i NØS nord om 62°N. I følgje norske sluttseteltal fiska dei norske fartøya 851.395 tonn i 2003 og 957.689 tonn i 2004 i desse områda. Fangsttala inkluderer også kolmule som er fiska av industritrålarane i Nordsjøen.

Det var høve til å overføre 2.000 tonn mellom kvotane for lange, brosme og blålange i 2003 og 2004. Desse kvotane kunne berre fiskast med line

Tabell 6.4 Oversikt over Noregs kvotar (etter overføringer til EU og 3. land) og fangstar i EUs farvatn, og tildelte kvotar frå EU i grønlandske farvatn

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
EUF, Nordsjøen:				
Torsk ¹	4.114	4.114	1.329	566
Hyse ¹	6.291	14.435	470	589
Sei ¹	80.800	93.800	19.896	22.273
Kviting ¹	1.410	1.410	1	1
Raudspette ¹	2.469	2.111	1.584	1.287
Makrell ¹	40.135	37.032	210	111
Sild ¹	50.000	50.000	45.782	28.440
Augepål	5.000	5.000	3	8
Tobis	75.000	45.000	5.696	25.571
Brisling	15.000	15.000	-	-
Reker	100	100	-	-
Hestmakrell	1.600	1.600	130	220
Andre artar	5.000	5.000	3.753	1.541
EUF, vest om 4°V:				
Makrell	12.020	11.100	210	111
Kolmule	120.000	120.000	122.047	120.652
Blålange	500	300	116	45
Lange	9.500	9.500	5.452	4.699
Brosme	5.000	5.000	2.315	2.186
Pigghå	200	200	2	0
Håbrann	100	100	2	2
Kombinert kvote	600	600	-	-
Blåkveite	950	950	80	60
Andre artar	3.000	3.000	2.159	3.023
EUGRL, Vestgrønland:				
Blåkveite	920	800	800	800
Kveite	200	200	26	9
Skolest/Isgalt o.a.	715	315	25	19
EUGRL, Austgrønland:				
Reker	2.500	2.830	2.372	2.848
Blåkveite	1.055	800	800	800
Kveite	200	200	192	200
Uer	1.000	5.230	3.405	1.151
Lodde	6.700	7.035	6.700	7.035
Skolest/ismalt o.a.	285	285	89	164

¹ For desse fellesbestandane avtalar EU og Noreg størrelsen på TAC for kvar bestand, fordeling av TAC på dei to partane, eventuelle kvotebyte og kor mykje partane kan fiske i dei respektive sonene.

² Omfattar ikkje overføringer til Nordsjøen frå andre område. Overføringer til 3. land er heller ikkje trekte frå.

Om dei fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2005 og fisket etter avtalane i 2003 og 2004

Tabell 6.5 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar i færøysk sone

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
Lange	2.350	2.234,5	2.350	2.330
Brosme	1.950	2.114,5	1.919	2.084
Blålange				
Sei	100	110	56	93
Blåkveite	75	75	6	11
Håbrann/ Pigghå	300	300	-	-
Breiflabb	25	25	1	1
Makrell	6.100	5.612	6.100	
Hest- makrell	230	230	-	-
Kolmule	36.200	36.200	37.740	35.265
Andre artar	822	921	822	881

vest av 4°V (ICES område Vb, VI og VII). I dette fisket kunne norske fartøy ha bifangst av andre fiskeslag med inntil 25 % til kvar tid. Den totale bifangsten av andre fiskeslag var i 2003 og 2004 avgrensa til 3.000 tonn, og den blei rekna mot den totale kvoten av lange, blålange og brosme, som var på 14.800 tonn både i 2003 og 2004.

Blålange, lange, brosme, pigghå, brugde og håbrann kunne også fiskast i Nordsjøen. Kombinerkvoten gjaldt linefiske etter havmus, mora, skjelbrosme, isgalt og skolest.

50 % av uerkvoten blei overført til og fiska i internasjonalt farvatn. Kvoten «andre artar» i Nordsjøen omfattar fiske på artar det ikkje er fastsett kvotar for til Noreg i EU-sona. Eit unntak er sjøtunge, som norske fartøy berre kunne ha som bifangst.

Blåkveitekvoten kunne fiskast i EUs farvatn nord om 62°N og vest av 4°V. Fisket vest av 4°V kunne berre utøvast med line. Norske fartøy fiska 80 tonn i 2003 og 60 tonn i 2004.

Loddefisket ved Jan Mayen/Island/Grønland omtalast nærmare i punkt 6.1.6.

6.1.3 Noreg – Færøyane

6.1.3.1 Kommentarar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i færøysk sone går fram av tabell 6.5. I 2003 blei botnfiskkvoten splitta på dei enkelte artane. Noreg fekk tildelt ein kvote på 2.350 tonn lange/blålange. I tabell 6.5 er

kvoten og fangsten av lange/blålange ført på lange. I 2003 hadde Noreg ein botnfiskkvote for lange, brosme, sei og blålange på til saman 5.222 tonn i færøysk sone. Fisket kunne drivast med seigarn og bankline, men sei kunne også fiskast med trål. Kvoten av andre artar kunne berre fiskast som bifangst. Samla blei det fiska 5.147 tonn botnfisk i færøysk sone i 2003. Direkte fiske etter blåkveite og breiflabb skal ikkje avrekna kvotane for botnfisk.

I 2003 og 2004 hadde norske fartøy høve til å fiske 75 tonn blåkveite og 25 tonn breiflabb med garn i eit prøefiske i færøysk sone. Ingen fartøy var lisensierte for dette fisket verken i 2003 eller i 2004. I 2003 blei det til saman fiska 6 tonn blåkveite, og i 2004 blei det fiska 11 tonn. Norske fartøy fiska eitt tonn breiflabb som bifangst i 2003 og 2004. Det blei heller ikkje starta prøefiske etter håbrann/pigghå i desse åra, slik det er løyve til.

Norske ringnotfartøy plar fiske kolmule i færøysk sone mot slutten av kolmulesesongen, det vil seie i april/mai. Norske fartøy fiska 37.740 tonn kolmule i 2003 og 35.265 tonn i 2004.

6.1.4 Noreg – Grønland

6.1.4.1 Kommentarar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i grønlandske sone i 2003 og 2004 går fram av tabell 6.6. Fisket etter blåkveite med trål ved Vestgrønland måtte skje sør om 64°30' N eller nord om 68°N, og med ei avgrensing på 6 fartøy i fiske samstundes i sona. Det deltok 5 trålarar i fisket i 2003 og 2004. I fisket etter blåkveite ved Austgrønland deltok 2 linefartøy og 5 trålarar i 2003, medan 8 linefartøy og 5 trålarar deltok i 2004.

Tabell 6.6 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar i grønlandske sone

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
Vestgrønland:				
Blåkveite	600	650	580	548
Austgrønland:				
Blåkveite	525	525	124	242
Kveite	393	350	-	158
Uer	400	825	-	-
Vest- og Austgrønland:				
Torsk	600	600	114	358

Tabell 6.7 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar i islandsk sone

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
Brosme, lange, blålange	500	500	490	504
Kveite	-	-	12	5
Uer	-	-	21	14
Anna	-	-	84	107
Lodde (Smotthølet)	13.982	17.213	13.982	17.213

I 2003 og i 2004 var det 17 reketrålarar som tilfredsstilte krava til deltaking i dette fisket ved Austgrønland (kvoten er tildelt av EU, sjå tabell 6.4). Maksimalt 15 fartøy kunne fiske etter reker samstundes i grønlandsk sone. Totalt 13 fartøy deltok i rekefisket i 2003, mot 9 fartøy i 2004.

I 2003 blei det fiska 3.045 tonn uer av ei kvote på til saman 3.975 tonn. I 2004 blei det fiska 1.152 tonn uer av ei kvote på til saman 6.055 tonn. Av kvota på 825 tonn uer kunne 725 tonn fiskast i internasjonalt farvatn (sjå punkt 6.1.9).

I fisket etter kveite ved Austgrønland er det berre høve til å fiske med line. I 2003 fiska 7 linefartøy, og i 2004 fiska 6 linefartøy. I 2003 og 2004 fekk dei fritt fiske innanfor totalkvoten.

I åra før 2003 har det ikkje vore mogleg å utnytte torskekvote som følgje av den därlege bestandssituasjonen for torsk ved Grønland (Aust- og Vestgrønland). I 2003 var det eit betre fiske enn i tidlegare år, og i 2004 blei over halve kvoten utnytta. Om situasjonen for bestanden betrar seg, vil dette bli ein viktig kvote for norske fartøy. I 2003 blei bifangstkvoten avgrensa til 150 tonn av andre artar.

6.1.5 Noreg – Island, om fisket etter botnfisk og lodde i islandsk sone

6.1.5.1 Kommentarar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i islandsk sone går fram av tabell 6.7. I tillegg til kvoten på 500 tonn botnfisk hadde norske fartøy også høve til å ha inntil 25 % bifangst av andre artar. Loddekvoteane er inkluderte i dei norske loddekvoteane for sesongane 2003/2004 og 2004/2005.

6.1.6 Noreg-Grønland-Island; lodde ved Jan Mayen, Grønland og Island

I følgje den gjeldande trepartsavtalen (fiskeriavtalen) for lodde varar sesongen for loddefisket frå 20. juni til 30. april. Det er likevel ikkje tillate for norske fartøy å drive fiske etter 15. februar i islandsk sone. I sesongen 2003/2004 fiska berre 10 norske fartøy om vinteren, i motsetnad til sesongen 2004/2005, då 71 fartøy fiska om vinteren.

6.1.6.1 Kommentarar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar på lodde i sesongane 2003/2004 og 2004/2005 går fram av tabell 6.8.

På grunn av at endeleg TAC for sesongen 2003/2004 blei justert ned frå 1.040.000 tonn til 990.000 tonn, trekte ein 50.000 tonn lodde frå TAC for å balansere overfisket frå fjaråret mellom forhandlingspartane før loddekvoteen for sesongen 2003/2004 blei fordelt. For sesongen 2003/2004 blei det fastsett ein førebels kvote på 83.282 tonn $((832.500 \text{ tonn} - 50.000 \text{ tonn}) \times 8\%) + 6.700 \text{ tonn}$ (EU) + 13.982 tonn («Smottholsavtalen»). TAC blei i løpet av sesongen auka til 875.000 tonn, slik at norsk kvote etter trepartsavtalen for sesongen 2003/2004 blei 86.682 tonn.

I sesongen 2004/2005 blei det ikkje opna opp for fiske 20. juni slik avtalen føreset, fordi ein hadde problemer med å beregne størrelsen på bestanden. I eit brev frå Fiskeriministeriet på Island av 5. juli blei det føreslått at det skulle opnast for fiske med ein førebels kvote på 335.000 tonn, dvs. 26.800 tonn til Noreg. I kvoteavtalen med EU fekk Noreg overført 15.000 tonn lodde i Grønlands farvatn, men på grunn av den biologiske situasjonen for bestanden og lav TAC, blei kvoten redusert til 7.035 tonn. Frå starten av sesongen 2004/2005 hadde Noreg dermed ein førebels kvote på 51.047 tonn lodde $((335.000 \times 8\%) + 7.035 \text{ tonn}$ (EU) + 17.213 tonn («Smottholsavtalen»)). TAC blei i løpet av sesongen auka til 985.000 tonn, slik at norsk totalkvote for sesongen 2004/2005 til sist utgjorde 103.047 tonn.

Trepartsavtalen gjaldt for sesongen 2003/

Tabell 6.8 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar på lodde i sesongane 2003/04 og 2004/05

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003/ 2004	2004/ 2005	2003/ 2004	2004/ 2005
Lodde	86.682	103.047	84.212	99.800

Om dei fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2005 og fisket etter avtalane i 2003 og 2004

Tabell 6.9 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar¹ i Skagerrak/Kattegat

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
Torsk	127	127	193	133
Hyse	133	200	183	151
Kviting	27	27	20	16
Raudspette	266	190	71	76
Sild	10.670	9.336	8.586	1.401
Makrell	-	-	188	789
Brisling	3.750	3.750	861	1.098
Reker	4.730	4.991	3.733	4.636

1 Fangsttala er førebels tal frå sluttsetelstatistikken til Fiskeridirektoratet.

2004, og dei 13.982 tonna frå «Smotholsavtalen» kunne også fiskast i sesongen 2003/2004. EU-kvoten på 6.700 tonn skulle derimot fiskast i kalenderåret 2003. Dei same vilkåra gjeld for sesongen 2004/2005. Mellom anna på bakgrunn av dette forutset ein at det først blir fiska på EU-kvoten og deretter «smotholskvoten» og kvoten etter trepartsavtalen.

Til saman blei det fiska 84.212 tonn i sesongen 2003/2004 av totalt 70 ringnotfartøy. Dei tilsvarende tala for sesongen 2004/2005 var 99.800 tonn og 76 deltagande ringnotfartøy.

6.1.7 Noreg – EU (Sverige – Danmark), om fisket i Skagerrak/Kattegat.

Torsk, raudspette og reker kan fiskast i Skagerrak. Dei andre artane i Skagerrakavtalen kan fiskast både i Skagerrak og Kattegat.

6.1.7.1 Kommentarar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i Skagerrak/Kattegat går fram av tabell 6.9. Dei viktigaste fiskeria for Noreg i Skagerrak er fisket etter reker og sild. Fangstane av torsk i tabellen omfattar berre fiske utanfor grunnlinja. I 2003 blei det fiska 569 tonn innanfor grunnlinja, medan det tilsvarende talet for 2004 var 673 tonn.

For sei og makrell blei kvotane fastsette i den bilaterale kvoteavtalen mellom Noreg og EU. I 2003 og 2004 var det høve for norske fartøy til å fiske inntil 3.000 tonn makrell i Skagerrak. Det var norske kystfartøy som fiska makrell i Skagerrak.

I 2003 blei sildekvoten delt med 3.000 tonn til

Tabell 6.10 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar¹ i det nordvestlege Atlanterhavet

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
Torsk	-	-	-	-
Lodde	-	-	-	-
Uer	-	-	-	-
Reker 3M	-	-	22.911	10.743
Reker 3L	145	145	145	148

1 Fangsttala er innmeldte tal til Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet.

kystgruppa og det resterande kvantumet til ringnotgruppa. Same fordelinga gjaldt i 2004. Brisling blei fiska av kystbrislingflåten, mens rekekvoten blei fiska av kystreketrålarane.

6.1.8 Norsk fiske i det nordvestlege Atlanterhavet.

6.1.8.1 Kommentarar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i det nordvestlege Atlanterhavet går fram av tabell 6.10. Det har ikkje vore fastsett loddekvote i NAFO-underområde 3NO sidan 1992. Då hadde Noreg ein loddekvote på 9.000 tonn. Dei seinaste åra har det også vore forbod mot torskefiske. I 2000 fiska norske fartøy for første gong uer i NAFO-underområde 1F. Det er ikkje fastsett uerkvote i dette området. Noreg har også høve til å fiske mellom anna blåkveite i NAFO-underområde 3LMNO under «others-kvoten».

Rekefisket i NAFO tok til våren 1993, då norske reketrålarar saman med reketrålarar frå Færøyane og Grønland starta fiske på rekefelta ved Flemish Cap. Rekefisket ved Flemish Cap har utvikla seg til å bli eit viktig driftsalternativ for rekeflåten ved sidan av fisket ved Grønland. Rekefisket blei innsatsregulert i 1996. Både i 2003 og 2004 hadde norske fartøy høve til å fiske reker i 1.985 døgn i NAFO-underområde 3M. Dette fisket kunne utøvast med opptil 32 fartøy. I begge åra hadde eitt norsk fartøy i tillegg høve til å fiske 145 tonn i område 3L. I 2003 fiska i alt 11 reketrålarar i 3M med til saman 1.855 fangstdøgn. Totalfangsten blei då 22.925 tonn. Tilsvarande tal for 2004 var 5 fartøy som fiska til saman 5.275 tonn i løpet av 813 døgn. I 2003 fiska eitt norsk fartøy heile kvoten på 145 tonn i 3L, tilsvarande blei det fiska 148 tonn i 2004.

Tabell 6.11 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar i Irmingerhavet

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
Uer	4.261	7.675	3.199	7.650

6.1.9 Norsk fiske i Irmingerhavet

6.1.9.1 Kommentarar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i Irmingerhavet går fram av tabell 6.11. Fisket etter uer i Irmingerhavet var ikkje kvoteregulert før i 1996. I 2003 og 2004 tok høvesvis 8 fartøy og 6 fartøy del i uerfisket. I kvoten for 2004 inngår ei overføring på 725 tonn av kvoten frå Grønland til eit fiske i grønlandske farvatn, og ei overføring av halve kvoten frå EU til eit fiske i grønlandske farvatn.

6.1.10 Norsk vårgytande sild

Frå og med 1997 blei firepartsavtalen frå 1996 (Færøyane, Island, Russland og Noreg) ein fempartsavtale ved at EU også blei inkludert i prosessen med å fastsetje totalkvote og fordele denne, i tillegg til at EU fekk delta i fisket saman med dei fire andre partane.

6.1.10.1 Kommentarar til oversikta (tabellane 6.12, 6.13 og 6.14):

Partane blei ikkje samde om ein fempartsavtale verken i 2003 eller i 2004. Noreg inngjekk tosidige avtalar med alle dei respektive landa i 2003, og med Russland i 2004.

Noreg opna for eit fiske på inntil 80.000 tonn i Svalbardsona i 2004.

Noreg har i dei siste åra nytta kvoten sin fullt ut. Både i 2003 og 2004 blei kvoten stort sett fiska

Tabell 6.12 Oversikt over kvotar og fangstar etter overføringer.

Nasjon	Kvote (tonn)		Fangst (tonn)	
	2003	2004	2003	2004 ²
EU	48.493	71.542	43.510	52.982
Færøyane	30.609	45.055	27.538	42.771
Grønland ¹			2.795	
Island	103.234	128.207	102.580	100.424
Noreg	433.100	470.250	436.399	473.800
Russland	96.702	112.336	130.039	112.717
Totalt	712.138	827.390	742.861	782.694

¹ Grønland er i 2003 i bilateral avtale med Færøyane gitt kvote på 2.800 tonn

² Fangsttala er førebelse og er dels innrapporterte frå deltagande land under Kyststatsmøtet i London i november 2004, og dels henta frå førebelse sluttsettal.

i NØS, medan eit lite kvantum blei fiska i internasjonalt farvatn og i Svalbardsona.

Det russiske fisket etter norsk vårgytande sild føregjekk i hovudsak i norsk økonomisk sone i 2003 og 2004. I tillegg fiska Russland ein del sild i internasjonalt farvatn og i Svalbardsona. Russland hadde til saman eit kraftig overfiske av NVG-sild i 2003.

Island fiska meir i internasjonalt havområde i 2003 enn i 2004. Fordi det mangla ein fempartsavtale, blei dei islandske fangstane i Jan Mayen-sona reduserte frå ca. 3.600 tonn i 2003 til 0 tonn i 2004. I 2003 fiska islandingane ca. 7.700 tonn i si eiga sone, medan dei fiska ca. 8.000 tonn i 2004.

Det færøyske fisket har føregått i dei fleste sonene i 2003, og i internasjonalt farvatn og Svalbardsona i 2004.

EU utnytta ca. 90 % av kvoten i 2003 og ca. 75 % av kvoten i 2004.

Tabell 6.13 Oversikt over fangstar av norsk vårgytande sild i ulike soner i 2003

Nasjon/Soner	Int. farvatn	EU	Færøyane	Island	Jan Mayen	Svalbard	NØS	Totalt
EU	8.713	1.489			9.514	2.247	21.547	43.510
Færøyane	4.187	300	370		5.296	3.620	13.765	27.538
Grønland	2.795							2.795
Island	70.144		499	10.284	168	17.301	4.184	102.580
Noreg	160						436.239	436.399
Russland	16.873		74		484	26.275	86.327	130.033 ¹
Totalt	102.872	1.789	943	10.284	15.462	49.443	562.062	742.855

¹ I tillegg har Russland fiska 6 tonn i Russisk økonomisk sone

Om dei fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2005 og fisket etter avtalane i 2003 og 2004

Tabell 6.14 Oversikt over fangstar¹ av norsk vårgytande sild i ulike soner i 2004

Nasjon/Soner	Int. farvatn	EU	Færøyane	Island	Jan Mayen	Svalbard	NØS	Totalt
EU	41.411	7.419				4.152		52.982
Færøyane	17.575		50			25.146		42.771
Grønland								
Island	36.468			7.910		48.223		100.424 ²
Noreg	720						473.080	473.800
Russland	26.409		385			2.941	82.982	112.717
Totalt	122.583	7.419	435	7.910		80.462	556.062	782.694

¹ Fangsttala er førebelse og er dels innrapporterte fra deltagende land under Kyststatsmøtet i London i november 2004, og dels henta fra førebelse sluttsettal.

² Inkludert fangst på 7.823 tonn i oktober som ikke har blitt fordelt på soner.

6.2 Utanlandsk utnytting av kvotar i norske havområde i 2003 og 2004

6.2.1 Russland – Noreg

6.2.1.1 Fellesbestandane

Noreg og Russland har som nemnt felles forvaltning av artane torsk, hyse og lodde. Oversikta for 2003 og 2004 viser Russlands kvotar og fangstar av desse artane etter overføring fra Russland til Noreg, men før kvotetildeling fra Russland til 3. land. (Sjå tabell 6.15). Russisk forskingsfangst går ikke fram av tala.

6.2.1.2 Kommentarer til oversikta

Russlands kvotar og fangstar i norske havområde går fram av tabell 6.16. Av torskekvoten i NØS i 2003 blei 40 % fiska. Tilsvarande tal for 2004 var 39 %. Russland hadde ei utnytting av sin kvote av hyse i NØS på 31 % i 2003, og på 60 % i 2004.

Sei-, snabeluer- og uerkvotane kunne berre nyttast til bifangst i 2003 og 2004, medan steinbit-kvotane skulle dekkje både direkte fiske og bifangst. Kolmulekvoten kan også fiskast i fiskerisona ved Jan Mayen. Russland fiska ikke kolmule

Tabell 6.15 Russiske kvotar og fangstar¹ på fellesbestandane i Barentshavet etter overføring til Noreg og før overføring til tredjeland

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
Torsk	143.550	192.600	163.119	189.720
Hyse	43.500	57.500	35.263	52.493
Lodde	124.000	-	92.794	-

¹ Tala er førebelse tal rapporterte fra russiske styresmakter til norske styresmakter.

i fiskerisona ved Jan Mayen i 2003, medan dei fiska 3.566 tonn i 2004.

Kvoten av andre artar for 2003 og 2004 er ikke spesifisert.

6.2.2 EU – Noreg

6.2.2.1 Fellesbestandane

I Nordsjøen har Noreg og EU som nemnt felles forvaltning av artane torsk, hyse, sei, kviting, raudspette, sild og makrell. Delar av EUs kvotar på konsumartane kan fiskast i NØS, sjå tabell

Tabell 6.16 Oversikt over Russlands kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn) 2003	Kvotar (tonn) 2004	Fangstar (tonn) 2003	Fangstar (tonn) 2004
NØS N 62°N:				
Torsk	140.000	140.000	56.088	54.415
Hyse	20.000	20.000	6.146	11.964
Sei	5.000	10.000	3.108	7.624
Blåkveite	-	-	169	348
Steinbit	2.000	2.000	1.120	1.974
Uer	1.000	1.000	367	524
Snabeluer	1.000	1.000	386	691
Kolmule	41.542	50.000	17.486	8.946
Lodde	124.000	-	55.755	-
Andre artar	3.000	3.000	192	278

Fiskerisona
ved Jan
Mayen:
Reker
Sild
Kolmule

3.566

Tabell 6.17 EUs kvotar og fangstar på fellesbestandane i Nordsjøen etter overføring fra Noreg til EU, og før overføring til tredjeland

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
Torsk	22.659	22.659	20.984	20.371
Hyse	44.655	61.609	39.222	44.892
Sei	79.200	91.200	38.822	39.081
Kviting	14.400	14.400	10.887	9.317
Raudspette	70.782	58.889	63.095	59.015
Makrell	22.063	20.485	26.184	22.145
Nordsjøsild	284.000	326.600	224.592	321.999

6.18. EUs kvotar og fangstar² av desse bestandane etter overføring fra Noreg til EU, men før kvotetildeling fra EU til 3. land i 2003 og 2004, går fram av tabell 6.17.

Kvotane for sei og makrell omfattar Nordsjøen og Skagerrak. I 2003 og 2004 blei makrellkvoten fullt utnytta. Også sildekvoten blei godt utnytta i 2004. EUs fangstar av makrell blir kommenterte i punkt 6.2.2.2.

Som nemnt i punkt 6.1.2.2 om norske kvotar på fellesbestandane merka (*) i EU-sona, syner tabell 6.18 på tilsvarende måte kor mykje EU og Noreg er samde om at EU-fartøy kan fiske i NØS.

6.2.2.2 Kommentarar til oversikta

EUs kvotar og fangstar i norske jurisdiksionsområde går fram av tabell 6.18. Frå og med 1998 har EU ein kvote av torsk nord om 62°N som tilsvarer 4,14 % av TAC for norsk-arktisk torsk. I åra 2003 og 2004 har EU nytta torsk-, sei-, hyse- og blåkveitekvotane nord om 62°N svært godt.

EUs makrellkvote nord om 62°N kunne også fiskast sør om 62°N i ICES-område IVa i 2003 og 2004. Dette forklarer avvika mellom kvote og fangsttal for Nordsjøen. EUs kvote av blåkveite og samlekvoten for andre artar nord om 62°N er bifangstkvotar.

EUs fangstar i NØS sør om 62°N som del av EUs samla fangstar, utgjer i 2003 og 2004 desse prosentane: for torsk 29 % og 23 %, for hyse 27 % og 24 %, for sei 28 % og 36 %, for kviting 3 % og 4 % og for raudspette 4 % og 4 %.

EUs samla makrellkvote i NØS var på 34.343 tonn i 2003 og 29.934 tonn i 2004. EU utnytta 70 % av denne kvoten i 2003 og 83 % i 2004. EUs

fangstar av sild i NØS i Nordsjøen utgjorde 5 % av dei samla fangstane i 2003 og 8 % i 2004.

I 2003 og 2004 fekk EU ein eigen kvote på kolmule i NØS sør om 62°N. EU fekk samstundes rett til å fiske 40.000 tonn av kvoten på augepål som tobis. EU utnytta kvoten på kolmule godt: utnyttingsprosenten var 94 % i 2003 og 50 % i 2004. Kvoten på augepål og kvoten på tobis blei utnytta med høvesvis 7 % og 5 %, både i 2003 og 2004.

Tabell 6.18 Oversikt over EUs kvotar og fangstar i norske jurisdiksionsområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
NØS, N 62°N:				
Torsk	16.355	20.120	16.188	20.022
Hyse	2.200	2.000	1.386	1.960
Sei	3.600	3.600	3.556	2.941
Blåkveite	100	100	27	36
Uer	500	250	142	105
Snabeluer	500	250	70	118
Makrell	12.020	11.100	-	-
Andre artar	450	450	54	32
NØS, Nordsjøen¹:				
Torsk ²	20.120	20.210	6.001	4.736
Hyse ²	32.146	46.784	10.528	10.788
Sei ²	80.182	92.390	10.995	14.273
Kviting ²	9.946	9.946	340	339
Raudspette ²	30.000	30.000	2.429	2.567
Makrell ²	22.323	18.834	24.178	24.957
Nordsjøsild ²	50.910	51.076	9.998	18.440
Augepål ³	50.800	50.800	3.712	3.621
Kolmule ⁴	19.000	19.000	17.877	9.421
	131.00	131.00		
Tobis	0	0	6.090	6.781
Reker	1.040	1.051	829	1.035
Andre artar	11.000	11.000	8.302	6.815
Fiskerisona ved Jan Mayen:				
Kolmule	1.000	1.000	21	-

¹ EUs kvotar i NØS i Nordsjøen er både i 2003 og 2004 sett saman av to kvoteavtalar: avtalen mellom EU og Noreg og avtalen mellom Sverige og Noreg. Avtalen mellom Sverige og Noreg er presentert under 6.2.7.

² For desse fellesbestandane avtalar EU og Noreg størrelsen på TAC for kvar bestand, fordeling av TAC på dei to partane, eventuelle kvotebytte og kor mykje partane kan fiske i dei respektive sonene.

³ EU kan fiske 40.000 tonn av denne kvoten som tobis

⁴ Bifangst i augepål fisket

² Fangsttala er innmeldte til Fiskeridirektoratet.

Om dei fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2005 og fisket etter avtalane i 2003 og 2004

Tabell 6.19 Oversikt over Færøyenes kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
NØS, N 62°N:				
Torsk	4.300	5.175	4.310	5.188
Hyse	528	870	528	870
Sei	450	632	561	708
Blåkveite	-		6	31
Uer	-		8	29
Kolmule	500	500	1	-
Lodde	9.000	-	8.760	-
		11.05		
Makrell	11.175	7	-	-
Andre artar	180	200	9	-
NØS, Nordsjøen:				
Sei	1.400	1.100	487	596
Nordsjøsild	700	700	770	531
Augepål	8.000	8.000	2.469	1.057
Kolmule	8.000	8.000	5.040	6.483
Tobis	3.000	3.000	47	50
Brisling	500	500	130	
Makrell	-	-	11.248	11.072
Hestmakrell	1.000	1.000	59	102
Håbrann/pigghå	300	300	-	0
Andre artar	280	280	74	87
Fiskerisona ved Jan Mayen:				
Kolmule	100	100	-	-
Reker	50	50	-	-

EU utnytta 75 % av kvoten på andre artar i Nordsjøen i 2003 og 62 % i 2004.

6.2.3 Færøyane – Noreg

6.2.3.1 Kommentarar til oversikta

Færøyenes kvotar og fangstar i norske havområde går fram av tabell 6.19. Færøyenes kvotar på torsk, hyse og uer nord om 62°N var samansett av kvotane frå Noreg og tildelingar frå Russland. Etter avtale med Noreg kan delar av Færøyenes kvotar i russisk økonomisk sone (RØS) fiskast i NØS. I 2003 utgjorde kvotane frå Noreg 1.700 tonn torsk, 400 tonn hyse, 450 tonn sei og 50 tonn andre artar, medan kvotane frå Noreg i 2004 var

på 2.175 tonn torsk, 770 tonn hyse, 632 tonn sei og 50 tonn andre artar. Differansen mellom kvotane i oversikta i tabell 6.19 og kvotane frå Noreg syner altså det kvarntum Færøyane fekk fiske i NØS av kvotane dei hadde i russisk økonomisk sone

Makrellkvoten til Færøyane kunne også fiskast i NØS i den nordlege delen av Nordsjøen (ICES område IVa). I praksis har kvoten dei siste åra blitt fiska i Nordsjøen.

Færøyenes seikvote sør om 62°N inkluderer bifangst av sei i andre fiskeri. Det same gjeld for sildekvoten. Færøyane fiska 130 tonn brisling i 2003 og 0 tonn i 2004.

Kvotane på hestmakrell og håbrann/pigghå kan også fiskast nord om 62°N.

Både i 2003 og 2004 har Færøyane fiska kvotane av torsk og hyse i NØS nord om 62°N. Makrellkvoten blei nytta fullt ut både i 2003 og 2004. Det stod att ein del av seikvoten sør for 62°N både i 2003 og 2004.

6.2.4 Grønland – Noreg

6.2.4.1 Kommentarar til oversikta

Grønlands kvotar og fangstar i norske havområde går fram av tabell 6.20. Grønland har nytta torsk, hyse- og seikvotane godt i 2003 og 2004. I 2003 overførte Grønland torsk- og hysekvotar tildelte frå Russland til NØS på høvesvis 2.660 tonn og 520 tonn. I 2004 var netto overføringer høvesvis 3.140 tonn torsk og 690 tonn hyse frå RØS til NØS.

I NØS sør om 62°N hadde Grønland i 2003 ein kvote på 1.100 tonn torsk, hyse og sei samla. Av dette kunne torsk og sei utgjere høvesvis maksimalt 100 tonn og 1000 tonn. I 2003 og 2004 fiska eitt fartøy botnfisk i NØS i Nordsjøen. Sjå tabell

Tabell 6.20 Oversikt over Grønlands kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
NØS, N 62°N:				
Torsk	4.360	5.040	4.363	5.048
Hyse	850	1.010	847	1.003
Sei	950	925	939	891
Andre artar	150	150	68	60
NØS, Nordsjøen:				
Torsk	100	-	19	42
Sei	1000	1.000	736	799
Andre artar	-	100	25	36

Tabell 6.21 Oversikt over Islands kvotar og fangstar i 2003 og 2004

Art	Kvotar (tonn)		Fangst (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
Torsk	3.660	4.506	3.561	4.391
Hyse ¹	-	-	274	548
Sei ¹	-	-	76	302
Anna ¹	-	-	57	52

¹ Bifangst inntil 30 %

6.20.

6.2.5 Island – Noreg

Island fekk ein torskekvote i NØS nord om 62°N på 3.660 tonn i 2003 og 4.506 tonn i 2004 som eit resultat av «Smootholsavtalen». Sjå tabell 6.21.

6.2.6 EU (Sverige – Danmark) – Noreg, om fisket i Skagerrak/Kattegat

Torsk, raudspette og reker kan berre fiskast i Skagerrak. For dei andre artane gjeld kvotane både Skagerrak og Kattegat.

6.2.6.1 Kommentarar til oversikta

EUs kvotar og fangstar i Skagerrak/Kattegat går fram av tabell 6.22. Det er i hovudsak Danmark og Sverige som fiskar på desse kvotane, men for enkelte artar har også andre EU-land mindre kvotar.

Tabell 6.22 syner at EU nyttar dei fleste kvotane.

Tabell 6.22 Oversikt over Sveriges kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
NØS, Nordsjøen:				
Torsk	426	516	211	185
Hyse	789	956	249	160
Sei	982	1.190	944	1.313
Kviting	190	190	38	1
Industrifisk	800	800	781	508
Makrell	260	214	2.760	2.747
Nordsjøsild	910	1.076	2.346	1.682
Reker	140	151	134	148
Andre artar	-	-	104	108

tane i Skagerrak/Kattegat godt. På autonomt grunnlag kvoteregulerer EU også andre bestandar enn dei det er fastsett kvotar på gjennom avtalen om regulering av fiskebestandane i Skagerrak/Kattegat. Desse bestandane er tunge, lysing og sjøkreps.

6.2.7 Sverige – Noreg

Kommentarar til oversikta

Sveriges kvotar og fangstar i norske havområde går fram av tabell 6.23. I oversikta er fangstane av kviting og lyr samla under kviting. Fangstane av lyr utgjorde 31 tonn i 2003 og 15 tonn i 2004. Industrifiskkvoten til Sverige omfattar kolmule, augepål, tobis, brisling og hestmakrell, av dette kunne det fiskast maksimalt 400 tonn hestmakrell. I tabellen er fangstane av augepål, kolmule, tobis og hestmakrell samla under industrifisk. I 2003 fiska svenske fartøy 781 tonn industrifisk, medan dei i 2004 fiska 508 tonn. I 2003 og 2004 blei det ikkje fiska hestmakrell i NØS.

I samband med at Sverige blei medlem i EU frå 1. januar 1995, fekk svenske fartøy høve til å fiske i NØS i Nordsjøen på EUs kvotar av torsk, hyse, sei, kviting, makrell og sild i medhald av avtalen mellom EU og Sverige. Sveriges kvotar tildelede av EU forklarer kvifor Sverige tilsynelatande har overfiska nokre av kvotane som er presenterte i tabell 6.23.

I hovudsak er det svenske fisket retta mot kvotane deira av torsk, sei, makrell, sild og reker.

6.2.8 Polen – Noreg

6.2.8.1 Kommentarar til oversikta

Polens kvotar og fangstar i norske jurisdiksjonsområde går fram av tabell 6.24. Kvoten av andre artar nord om 62°N gjeld bifangst i fiske etter kolmule. Grunna den uavklarte situasjonen i kyst-

Tabell 6.23 Oversikt over EUs kvotar og fangstar i Skagerrak/Kattegat

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
Torsk	3.773	3.773	3.726	3.683
Hyse	3.017	4.555	2.101	1.342
Kviting	1.473	1.473	164	162
Raudspette	13.014	9.310	6.344	7.358
Nordsjøsild	69.330	60.664	66.955	55.310
Brisling	46.250	46.250	33.630	29.825
Reker	5.420	5.719	4.826	5.138

Om dei fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2005 og fisket etter avtalane i 2003 og 2004

Tabell 6.24 Oversikt over Polens kvotar og fangstar i norske jurisdiksjonsområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2003	2004	2003	2004
NØS, N 62°N:				
Kolmule	-	-	-	-
Andre artar	-	-	-	-
NØS, Nordsjøen:				
Torsk	-	-	33	-
Sei	750	-	717	-
Andre artar	75	-	42	-
Fiskerisona ved Jan Mayen: Kolmule	-	-	-	-

statsforhandlingane om kolmule blei det ikkje gitt kolmulekvote til Polen i 2003.

Frå og med 1995 blei Polens kvotearrangement i Nordsjøen endra. Botnfiskkvoten blei då omgjort til ein seikvote, der det var tillate med inntil 10 % bifangst av andre artar i fisket etter sei. Polske fartøy har primært vore interesserte i sei. Polakkane utnytta seikvoten godt i 2003.

I 2004 blei det ikkje gitt kvote til Polen, då fiskeriavtalen mellom Noreg og Polen var ei utfasingsavtale som opphørte samstundes med at Polen blei medlem av EU.

Fiskeri- og kystdepartementet

t i l r å r :

Tilråding frå Fiskeri- og kystdepartementet av 10. juni 2005 om dei fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2005 og fisket etter avtalane i 2003 og 2004, blir send Stortinget.

